

**ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
ΣΧΟΛΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ & ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ**

**ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ
«ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΧΡΕΟΥΣ ΣΤΙΣ ΧΩΡΕΣ ΤΗΣ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ»**

**ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ
ΠΑΠΑΣΑΒΒΑ ΟΛΓΑ
LX31770**

**ΕΠΙΒΛ. ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ
ΚΑΡΑΦΟΛΑΣ ΣΥΜΕΩΝ**

ΚΟΖΑΝΗ, 2022

**UNIVERSITY OF WESTERN MACEDONIA
SCHOOL OF ECONOMICS
DEPARTMENT OF ACCOUNTING & FINANCE**

THESIS

**«EVOLUTION OF PUBLIC DEBT IN THE COUNTRIES OF THE
EUROPEAN UNION»**

WRITER: PAPASAVVA OLGA, LX 31770

SUPERVISOR: SIMEON KARAFOLAS

KOZANI, 2022

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η εξέλιξη του δημοσίου χρέους στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι ένα θέμα επίκαιρο και διαχρονικό. Η ευρωζώνη εδώ και αρκετά χρόνια, μετά το ξέσπασμα της παγκόσμιας οικονομικής κρίσης του 2008, βρίσκεται αντιμέτωπη με μια σοβαρή κρίση δημόσιου χρέους. Είναι αρκετές οι χώρες της ευρωζώνης που έχουν υψηλά επίπεδα του δημοσίου χρέους, ενώ κάποιες από αυτές έχουν καταφύγει σε εξωτερική βοήθεια προκειμένου να αποφύγουν τη χρεοκοπία.

Απώτερος σκοπός της παρούσας πτυχιακής εργασίας είναι να εξετάσει αφενός την εξέλιξη του δημοσίου χρέους στα κράτη-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης και αφετέρου πως αυτό σχετίζεται με το δημοσιονομικό έλλειμμα και το Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν(ΑΕΠ).

Λέξεις-Κλειδιά: Δημόσιο χρέος, Δημοσιονομικό έλλειμμα, Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν, Ευρωπαϊκή Ένωση, Ευρωζώνη

SUMMARY

The evolution of public debt in the countries of the European Union is a topical and timeless issue. The eurozone has been facing a severe public debt crisis for several years, following the outbreak of the 2008 global financial crisis. There are many eurozone countries that have high levels of public debt, and some of them have resorted to foreign aid to avoid bankruptcy.

The ultimate goal of this dissertation is to examine on the one hand the evolution of public debt in the Member States of the European Union and on the other hand how it relates to the budget deficit and Gross Domestic Product (GDP).

**Keywords: Public Debt, Budget Deficit, Gross Domestic Product, European Union,
Eurozone**

ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΔΗΛΩΣΗ

Με την παρούσα βεβαιώνω πως είμαι η συγγραφέας αυτής της πτυχιακής εργασίας και ότι κάθε βοήθεια που είχα για την προετοιμασία της είναι πλήρως αναγνωρισμένη και αναφέρεται σε αυτή. Ακόμη, έχω αναφέρει όλες τις πηγές από τις οποίες έκανα χρήση δεδομένων, ιδεών ή λέξεων, είτε αυτές αναγράφονται ακριβώς είτε παραφρασμένες. Τέλος, βεβαιώνω ότι η συγκεκριμένη πτυχιακή εργασία προετοιμάστηκε από εμένα προσωπικά ειδικά για τις απαιτήσεις του Τμήματος Λογιστικής και Χρηματοοικονομικής του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας.

Η δηλούσα,
Παπασάββα Όλγα

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Θα ήθελα να ευχαριστήσω θερμά την οικογένεια μου για την ηθική υποστήριξη και ενθάρρυνση που έδειξαν στο πρόσωπο μου κατά τη διάρκεια των σπουδών μου. Επίσης, θα ήθελα να ευχαριστήσω τον επιβλέποντα καθηγητή μου, κ. Καραφόλα Συμεών, για τη συνεργασία του, την καθοδήγηση του και για τις πολύτιμες συμβουλές που μου έδωσε προκειμένου να ολοκληρωθεί η παρούσα πτυχιακή εργασία.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΩΝ	9
ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΕΙΚΟΝΩΝ	10
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	11
ΠΡΩΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ.....	12
ΔΗΜΟΣΙΟ ΧΡΕΟΣ	12
1.1 ΟΡΙΣΜΟΣ.....	12
1.2 ΔΙΑΚΡΙΣΕΙΣ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΧΡΕΟΥΣ	14
1.3 ΑΙΤΙΕΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑΣ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΧΡΕΟΥΣ	17
1.3.1 ΕΝΔΟΓΕΝΕΙΣ ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ	17
1.3.2 ΕΞΩΓΕΝΕΙΣ ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ.....	19
1.4 ΜΕΤΡΗΣΗ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΧΡΕΟΥΣ	24
1.5 ΑΠΟΚΛΙΣΕΙΣ ΜΕΤΑΞΥ ΤΩΝ ΚΡΑΤΩΝ-ΜΕΛΩΝ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ	25
1.6 ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΧΡΕΟΥΣ.....	28
1.7 ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΜΕΙΩΣΗΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΧΡΕΟΥΣ ΣΤΙΣ ΧΩΡΕΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΖΩΝΗΣ.....	31
ΔΕΥΤΕΡΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ.....	34
ΔΗΜΟΣΙΟ ΧΡΕΟΣ ΚΑΙ ΑΕΠ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ	34
2.1 ΕΝΝΟΙΟΛΟΓΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΑΕΠ	34
2.2 ΤΟ ΑΕΠ ΣΕ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ	35
2.3 ΤΟ ΔΗΜΟΣΙΟ ΧΡΕΟΣ ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΟ ΑΕΠ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΧΩΡΩΝ	37
2.4 ΑΕΠ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΧΩΡΩΝ.....	39
2.4.1 ΑΕΠ ΑΥΣΤΡΙΑΣ	40
2.4.2 ΑΕΠ ΒΕΛΓΙΟΥ.....	42
2.4.3 ΑΕΠ ΒΟΥΛΓΑΡΙΑΣ	44
2.4.4 ΑΕΠ ΓΑΛΛΙΑΣ.....	45
2.4.5 ΑΕΠ ΓΕΡΜΑΝΙΑΣ	47
2.4.6 ΑΕΠ ΔΑΝΙΑΣ	49
2.4.7 ΑΕΠ ΕΛΛΑΔΑΣ	50
2.4.8 ΑΕΠ ΕΣΘΟΝΙΑΣ.....	53
2.4.9 ΑΕΠ ΙΡΛΑΝΔΙΑΣ.....	54

2.4.10 ΑΕΠ ΙΣΠΑΝΙΑΣ	56
2.4.11 ΑΕΠ ΙΤΑΛΙΑΣ.....	57
2.4.12 ΑΕΠ ΚΑΤΩ ΧΩΡΩΝ	59
2.4.13 ΑΕΠ ΚΡΟΑΤΙΑΣ	61
2.4.14 ΑΕΠ ΚΥΠΡΟΥ	62
2.4.15 ΑΕΠ ΛΕΤΟΝΙΑΣ.....	64
2.4.16 ΑΕΠ ΛΙΘΟΥΑΝΙΑΣ.....	65
2.4.17 ΑΕΠ ΛΟΥΞΕΜΒΟΥΡΓΟΥ	66
2.4.18 ΑΕΠ ΜΑΛΤΑΣ	67
2.4.19 ΑΕΠ ΟΥΓΓΑΡΙΑΣ	68
2.4.20 ΑΕΠ ΠΟΛΩΝΙΑΣ.....	69
2.4.21 ΑΕΠ ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑΣ	71
2.4.22 ΑΕΠ ΡΟΥΜΑΝΙΑΣ	72
2.4.23 ΑΕΠ ΣΛΟΒΑΚΙΑΣ.....	73
2.4.24 ΑΕΠ ΣΛΟΒΕΝΙΑΣ.....	74
2.4.25 ΑΕΠ ΣΟΥΗΔΙΑΣ	75
2.4.26 ΑΕΠ ΤΣΕΧΙΑΣ	76
2.4.27 ΑΕΠ ΦΙΛΑΝΔΙΑΣ.....	78
2.5 Η ΠΟΡΕΙΑ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΧΡΕΟΥΣ ΣΤΙΣ ΧΩΡΕΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΖΩΝΗΣ	79
2.6 ΤΟ ΔΗΜΟΣΙΟ ΧΡΕΟΣ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΖΩΝΗ ΜΕΤΑ ΤΟ ΞΕΣΠΑΣΜΑ ΤΗΣ ΠΑΝΔΗΜΙΑΣ ΤΟΥ COVID-19	82
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	87
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	89

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

Διάγραμμα 1: Τριμηνιαία μεταβολή του ΑΕΠ της Αυστρίας 2019-2021.....	42
Διάγραμμα 2: Τριμηνιαία μεταβολή του ΑΕΠ του Βελγίου 2019-2021.....	44
Διάγραμμα 3: Τριμηνιαία μεταβολή του ΑΕΠ της Βουλγαρίας 2019-2021.....	45
Διάγραμμα 4: Τριμηνιαία μεταβολή του ΑΕΠ της Γαλλίας 2019-2021.....	47
Διάγραμμα 5: Τριμηνιαία μεταβολή του ΑΕΠ της Γερμανίας 2019-2021.....	48
Διάγραμμα 6: Τριμηνιαία μεταβολή του ΑΕΠ της Δανίας 2019-2021.....	50
Διάγραμμα 7: Τριμηνιαία μεταβολή του ΑΕΠ της Ελλάδας 2019-2021.....	52
Διάγραμμα 8: Τριμηνιαία μεταβολή του ΑΕΠ της Εσθονίας 2019-2021.....	54
Διάγραμμα 9: Τριμηνιαία μεταβολή του ΑΕΠ της Ιρλανδίας 2019-2021.....	56
Διάγραμμα 10: Τριμηνιαία μεταβολή του ΑΕΠ της Ισπανίας 2019-2021.....	57
Διάγραμμα 11: Τριμηνιαία μεταβολή του ΑΕΠ της Ιταλίας 2019-2021.....	59
Διάγραμμα 12: Τριμηνιαία μεταβολή του ΑΕΠ των Κάτω Χωρών 2019-2021.....	61
Διάγραμμα 13: Τριμηνιαία μεταβολή του ΑΕΠ της Κροατίας 2019-2021.....	62
Διάγραμμα 14: Τριμηνιαία μεταβολή του ΑΕΠ της Κύπρου 2019-2021.....	63
Διάγραμμα 15: Τριμηνιαία μεταβολή του ΑΕΠ της Λετονίας 2019-2021.....	65
Διάγραμμα 16: Τριμηνιαία μεταβολή του ΑΕΠ της Λιθουανίας 2019-2021.....	66
Διάγραμμα 17: Τριμηνιαία μεταβολή του ΑΕΠ του Λουξεμβούργου 2019-2021.....	67
Διάγραμμα 18: Τριμηνιαία μεταβολή του ΑΕΠ της Μάλτας 2019-2021.....	68
Διάγραμμα 19: Τριμηνιαία μεταβολή του ΑΕΠ της Ουγγαρίας 2019-2021.....	69
Διάγραμμα 20: Τριμηνιαία μεταβολή του ΑΕΠ της Πολωνίας 2019-2021.....	70
Διάγραμμα 21: Τριμηνιαία μεταβολή του ΑΕΠ της Πορτογαλίας 2019-2021.....	72
Διάγραμμα 22: Τριμηνιαία μεταβολή του ΑΕΠ της Ρουμανίας 2019-2021.....	73
Διάγραμμα 23: Τριμηνιαία μεταβολή του ΑΕΠ της Σλοβακίας 2019-2021.....	74
Διάγραμμα 24: Τριμηνιαία μεταβολή του ΑΕΠ της Σλοβενίας 2019-2021.....	75
Διάγραμμα 25: Τριμηνιαία μεταβολή του ΑΕΠ της Σουηδίας 2019-2021.....	76
Διάγραμμα 26: Τριμηνιαία μεταβολή του ΑΕΠ της Τσεχίας 2019-2021.....	77
Διάγραμμα 27: Τριμηνιαία μεταβολή του ΑΕΠ της Φιλανδίας 2019-2021.....	78
Διάγραμμα 28: Χρέος γενικής κυβέρνησης 2015 και 2016.....	79
Διάγραμμα 29: Δημόσιο χρέος για τις χώρες της Ευρωζώνης.....	81
Διάγραμμα 30: Τα αποτελέσματα της υγειονομικής κρίσης στο δημόσιο χρέος.....	84
Διάγραμμα 31: Εξέλιξη του δημοσίου χρέους για τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τα έτη 2011-2019.....	86

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΕΙΚΟΝΩΝ

Εικόνα 1: Οι διαφορές στο ΑΕΠ ανάμεσα στις ευρωπαϊκές χώρες.....	35
Εικόνα2: Κατά κεφαλήν ΑΕΠ 2015.....	36
Εικόνα 3: Οι χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης.....	39

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η παρούσα πτυχιακή εργασία πραγματεύεται το θέμα της εξέλιξης του δημοσίου χρέους στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Για την καλύτερη κατανόηση του θέματος και τη διεξαγωγή ορθών συμπερασμάτων η εργασία αποτελείται από δύο κεφάλαια, όπου αναλύονται το δημόσιο χρέος και το Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν αντίστοιχα.

Το πρώτο κεφάλαιο ασχολείται με το δημόσιο χρέος. Αναλυτικότερα, δίνεται ο ορισμός και γίνεται η διάκριση του δημοσίου χρέους. Έπειτα, αναφέρονται οι αιτίες του δημοσίου χρέους, οι οποίες διακρίνονται σε ενδογενείς και εξωγενείς, και γίνεται λόγος για τη μέτρηση του δημοσίου χρέους καθώς και για τις αποκλίσεις μεταξύ των κρατών-μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ακόμη, παρατίθενται οι συνέπειες του δημοσίου χρέους και οι πολιτικές μείωσης αυτού.

Το δεύτερο κεφάλαιο αναφέρεται στο Δημόσιο Χρέος και στο Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν του κάθε κράτους-μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Τα υποκεφάλαια που απαρτίζουν το κεφάλαιο συμπεριλαμβάνουν πληροφορίες που αφορούν τα οικονομικά στοιχεία της κάθε χώρας, την εξέλιξη του ΑΕΠ, καθώς και διαγράμματα τα οποία απεικονίζουν την τριμηνιαία μεταβολή του ΑΕΠ της κάθε χώρας της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τα συναπτά έτη 2019-2021. Ακόμα, γίνεται αναφορά στην πορεία του Δημοσίου Χρέους στις χώρες της Ευρωζώνης καθώς και στην εξέλιξη του μετά το ξέσπασμα της πανδημίας του Covid-19.

ΠΡΩΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

ΔΗΜΟΣΙΟ ΧΡΕΟΣ

1.1 ΟΡΙΣΜΟΣ

Δημόσιο χρέος είναι το σύνολο των οφειλών της γενικής κυβέρνησης σε χρηματικές μονάδες στο τέλος του έτους. Σύμφωνα με τον Βαβούρα (1993) «δημόσιο χρέος είναι το μέγεθος που αναφέρεται στον υφιστάμενο συνολικό δανεισμό του Δημοσίου σε δεδομένο χρονικό σημείο. Το χρονικό σημείο αναφοράς είναι το τέλος κάθε χρόνου». Το δημόσιο χρέος ως έννοια περιλαμβάνει επίσης και το χρέος της Κεντρικής Διοίκησης και το χρέος των Δημόσιων Επιχειρήσεων και Οργανισμών (ΔΕΚΟ). Το χρέος δημιουργείται με τον δημόσιο δανεισμό, δηλαδή μέσω της έκδοσης κρατικών ομολόγων και έντοκων γραμματίων του δημοσίου, ο οποίος αποτελεί ένα από τα μέσα χρηματοδότησης των δημοσίων δαπανών. Τα υπόλοιπα μέσα χρηματοδότησης των δημοσίων δαπανών είναι η φορολογία και η έκδοση νέου χρήματος. Η αύξηση ή η μείωση του δημόσιου χρέους εξαρτάται από το αν ο ετήσιος κρατικός προϋπολογισμός παρουσιάζει έλλειμμα ή πλεόνασμα αντίστοιχα. Ουσιαστικά η μεταβολή του δημόσιου χρέους εξαρτάται από το κατά πόσο θα διαφέρουν τα δημόσια έσοδα σε σχέση με τα δημόσια έξοδα. Συνεπώς, το δημόσιο χρέος αποτελείται κυρίως από το σύνολο των ελλειμμάτων, αλλά και από τις ετήσιες στατιστικές προσαρμογές, οι οποίες είναι απαραίτητες για την συμφιλίωση του ελλείμματος με το χρέος.

Να αναφέρουμε, ακόμη, το νέο ορισμό που υιοθετήθηκε στη Συνθήκη του Μάαστριχτ και αφορά το χρέος της Γενικής Κυβέρνησης για τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Σύμφωνα με τον ορισμό της Συνθήκης του Μάαστριχτ, «το χρέος της Γενικής Κυβέρνησης ορίζεται ως το ακαθάριστο χρέος της Γενικής Κυβέρνησης αφαιρώντας όμως τα διαθέσιμα των οργανισμών κοινωνικής ασφάλισης και τις συμμετοχές της χώρας σε διεθνείς οργανισμούς. Το ακαθάριστο χρέος της Γενικής Κυβέρνησης περιλαμβάνει το χρέος της Κεντρικής Διοίκησης και το χρέος των Δημόσιων Οργανισμών Κοινωνικής Ασφάλισης και Τοπικής Αυτοδιοίκησης.»

Το χρέος είναι αποτέλεσμα ελλειμματικού Ισοζυγίου Πληρωμών και η κυβέρνηση αναγκάζεται να δανειστεί για να το καλύψει, ή αλλιώς να χρηματοδοτήσει τις δημόσιες δαπάνες. Τα διάφορα μέσα που χρησιμοποιούνται για δανεισμό είναι η έκδοση ομολογιών, βραχυπρόθεσμων τίτλων, χρεογράφων, γραμματίων αλλά και η έκδοση κινητών αξιών.

Στο τέλος κάθε έτους παρουσιάζονται δύο αξίες οι οποίες αναγράφονται στον δανειακό τίτλο:

- ✓ Η ονομαστική αξία (σταθερή) και

- ✓ η τιμαριθμικά αναπροσαρμοζόμενη αξία της υποχρέωσης η οποία λαμβάνει υπόψη την τιμαριθμική αναπροσαρμογή.

Το δημόσιο χρέος δεν κατέχεται μόνο από την Κυβέρνηση ή την Κεντρική Τράπεζα της εκάστοτε χώρας, η οποία αποτελεί τον μεσάζων της Κυβέρνησης, αλλά μπορεί να κατέχεται από οποιοδήποτε κυβερνητικό φορέα, όπως δημοτικές ή τοπικές αρχές με κυβερνητικές εγγυήσεις.

Επιπρόσθετα, σε μια ευρύτερη έννοια του όρου «δημόσιο χρέος» περιλαμβάνονται και οι υποχρεώσεις των επιχειρήσεων δημοσίου συμφέροντος αφού σε περίπτωση που δεν μπορούν να αποπληρώσουν τα δάνεια τους τότε αυτά επιβαρύνουν την Κυβέρνηση, η οποία τα έχει εγγυηθεί. Ακόμα, μέρος των εσόδων αυτών των επιχειρήσεων προέρχεται από επιχορηγήσεις του Κράτους και συμπεριλαμβάνονται στον Κρατικό Προϋπολογισμό.

Στο σύνολο των υποχρεώσεων που έχει μια Κυβέρνηση περιλαμβάνονται, τέλος, και οι μελλοντικές πληρωμές που δεν έχουν πληρωθεί ακόμα, όπως για παράδειγμα μισθοί, συντάξεις, πληρωμές για αγαθά και υπηρεσίες, που μπορεί, επίσης, να θεωρηθεί από ορισμένους ως δημόσιο χρέος.

Στην Ελλάδα υπεύθυνος για την διαχείριση του Δημοσίου του δημοσίου χρέους είναι ο Οργανισμός Διαχείρισης του Δημοσίου Χρέους (ΟΔΔΗΧ-PDMA). Είναι νομικό πρόσωπο του δημοσίου δικαίου, το οποίο ιδρύθηκε σύμφωνα με τις διατάξεις του νόμου 2628/6.7.1998 και εποπτεύεται από τον Υπουργό των Οικονομικών. Απώτερος σκοπός του Οργανισμού είναι:

- ✓ η μέριμνα για την χρηματοδότηση του Ελληνικού δημοσίου χρέους,
- ✓ η βελτίωση του κόστους δανεισμού και
- ✓ η επίτευξη της καλύτερης δυνατής διάρθρωσης του δημοσίου χρέους ανάλογα με τις ανάγκες της χώρας και τις διεθνείς οικονομικές συνθήκες.

Εντούτοις, πολλές φορές η έννοια του δημοσίου χρέους συγχέεται με την έννοια του δημοσιονομικού ελλείμματος ενώ κανονικά δεν θα έπρεπε, αφού αυτές είναι δύο εντελώς διαφορετικές έννοιες. Το δημόσιο χρέος είναι ένα απόθεμα, το οποίο οφείλει η κυβέρνηση ως αποτέλεσμα προηγούμενων χρεών, ενώ αντίθετα το έλλειμμα είναι μια ροή, δηλαδή το πόσο η κυβέρνηση δανείζεται κατά τη διάρκεια ενός δεδομένου έτους.

Σε πολλές χώρες σημαντικό πρόβλημα αποτελεί το δημοσιονομικό έλλειμμα του προϋπολογισμού. Όταν το δημόσιο δαπανά περισσότερα από όσα εισπράττει ως έσοδα από φόρους, δημιουργείται μια διαφορά που ονομάζεται δημοσιονομικό έλλειμμα. Το έλλειμμα αυτό ισούται με τις δαπάνες σε αγαθά και υπηρεσίες μείον τους καθαρούς φόρους.

Σύμφωνα με τον Mankiw(2002), πολλές φορές μια οικονομία εμφανίζει δημοσιονομικό έλλειμμα στην περίπτωση που κατά τη διάρκεια μιας περιόδου τα έσοδα υπερβαίνουν τις δαπάνες. Ωστόσο, οι περισσότερες οικονομίες εμφανίζουν συνήθως δημοσιονομικό έλλειμμα κατά τη διάρκεια ενός έτους. Η συσσώρευση

αυτή των δημοσιονομικών ελλειμμάτων στους προϋπολογισμούς προηγούμενων ετών ονομάζεται δημόσιο χρέος.

1.2 ΔΙΑΚΡΙΞΕΙΣ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΧΡΕΟΥΣ

Η πρώτη διάκριση του δημοσίου χρέους έχει να κάνει με το καθαρό και το ακαθάριστο δημόσιο χρέος. Το καθαρό δημόσιο χρέος περιλαμβάνει το ακαθάριστο δημόσιο χρέος, δηλαδή τις συνολικές υποχρεώσεις του δημοσίου τομέα, αφού αφαιρεθούν οι καταθέσεις και τα ρευστά του διαθέσιμα. Το ακαθάριστο χρέος είναι στην ουσία όλες οι υποχρεώσεις ενός κράτους σε μεικτούς αριθμούς χωρίς οποιεσδήποτε αποκοπές. Το ακαθάριστο χρέος είναι μια έννοια που χρησιμοποιείται γιατί σχετίζεται άμεσα με τις δαπάνες εξυπηρέτησης του χρέους, δηλαδή τα χρεολυσία και τους τόκους.

Μια ακόμη διάκριση του δημοσίου χρέους είναι σε εσωτερικό δημόσιο χρέος και σε εξωτερικό δημόσιο χρέος. Το εσωτερικό δημόσιο χρέος είναι το χρέος όπου ο υφιστάμενος δημόσιος δανεισμός έχει συναφθεί στο εθνικό νόμισμα της δανειζόμενης χώρας, ενώ το εξωτερικό δημόσιο χρέος είναι το χρέος όπου ο υφιστάμενος δημόσιος δανεισμός έχει συναφθεί σε συνάλλαγμα. Στην περίπτωση των κρατών-μελών της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης (Ο.Ν.Ε.) το ενιαίο νόμισμα, δηλαδή το ευρώ, αποτελεί και το εσωτερικό τους νόμισμα.

Το εξωτερικό χρέος αποτελείται από τις οφειλές της χώρας σε ξένους δανειστές, οι οποίοι μπορεί να είναι κράτη, τράπεζες, ασφαλιστικές εταιρίες ακόμα και μικροεπενδυτές. Με άλλα λόγια, τα κεφάλαια που αντλούνται από τον εξωτερικό δανεισμό αντιπροσωπεύουν κάποια μορφή ξένης αποταμίευσης. Σε περιπτώσεις όπου η χώρα αδυνατεί να δανειστεί από τους μηχανισμούς των αγορών λόγω κακής πιστοληπτικής ικανότητας τότε μπορεί να προσφύγει στο Διεθνές Νομισματικό Ταμείο (ΔΝΤ) όπου μπορεί να αιτηθεί δάνειο ή ακόμη και στην Παγκόσμια Τράπεζα.

Το εξωτερικό χρέος υπόκειται σε συναλλαγματικό κίνδυνο αφού η χώρα θα μετατρέψει το δάνειο στο εγχώριο νόμισμα και θα αναγκάζεται κάθε φορά που πληρώνει τόκους να το μετατρέψει ξανά σε ξένο συνάλλαγμα. Διαφέρει από το χρέος σε συνάλλαγμα διότι το δάνειο σε συνάλλαγμα περιλαμβάνει και δάνεια που έχει συνάψει το κράτος σε ξένο νόμισμα από το εσωτερικό της χώρας και οφείλει να τα αποπληρώσει σε ξένο νόμισμα.

Ισχυρές οικονομίες που είναι σε θέση τόσο να ανταποκρίνονται σε δανειακές τους υποχρεώσεις αλλά και αυτές που έχουν ισχυρό νόμισμα δεν αντιμετωπίζουν ιδιαίτερα προβλήματα όταν λαμβάνουν εξωτερικά δάνεια. Εν αντιθέσει, αδύνατες οικονομίες που δεν μπορούν να ανταποκριθούν στις δανειακές τους υποχρεώσεις αντιμετωπίζουν συχνά πτώση στις συναλλαγματικές τους ισοτιμίες και επομένως

αδυνατούν να αντλήσουν κεφάλαια για να εξοφλήσουν το χρέος του με αποτέλεσμα αυτό να κρίνεται ως μη βιώσιμο.

Το εσωτερικό χρέος αποτελείται από τις οφειλές τις χώρας σε ντόπιους δανειστές οι οποίοι μπορεί να είναι τράπεζες, εταιρίες ακόμα και μικροεπενδυτές. Με άλλα λόγια τα κεφάλαια που αντλούνται από τον εσωτερικό δανεισμό αφορούν ημεδαπή αποταμίευση. Επιπλέον, το εσωτερικό χρέος συμπεριλαμβάνει τα κεφάλαια που μια κυβέρνηση μπορεί να δανειστεί, κυρίως μέσω της άσκησης της Νομισματικής Πολιτικής από την Κεντρική Τράπεζα.

Με την εκτύπωση πρόσθετου νομίσματος παρατηρούνται πληθωριστικές πιέσεις και με το δανεισμό η κυβέρνηση έχει την ευχέρεια να λάβει μέτρα για αντιμετώπιση του φαινόμενου αυτού.

Το εσωτερικό χρέος μπορεί να χρησιμοποιηθεί ακόμη και για τιτλοποίηση και πώληση του σε επενδυτές. Τα κεφάλαια που θα λάβει το κράτος από την πώληση αυτή θα μπορεί να τα χρησιμοποιήσει για να αποκαταστήσει την ισορροπία εξωτερικού και εσωτερικού χρέους. Αυτή η στρατηγική συνήθως γίνεται με την τακτοποίηση των υποχρεώσεων και τη μείωση του συνολικού χρέους της χώρας και βοηθά στο να σταθεροποιήσει την οικονομία και να προστατεύσει την αξία του εγχώριου νομίσματος.

Η τελευταία διάκριση αφορά το χρόνο λήξης του δημόσιου χρέους. Αν η διάρκεια μέχρι τη λήξη δεν υπερβαίνει το ένα έτος τότε το δημόσιο χρέος χαρακτηρίζεται ως βραχυπρόθεσμο. Αν η διάρκειά μέχρι τη λήξη κυμαίνεται από ένα έως και πέντε έτη το δημόσιο χρέος θεωρείται μεσοπρόθεσμο και τέλος αν η διάρκεια είναι μεγαλύτερη των πέντε χρόνων τότε το δημόσιο χρέος θεωρείται μακροπρόθεσμο.

Το δημόσιο χρέος δεν αποτελείται μόνο από δάνεια ορισμένης ληκτότητας, αλλά και από δάνεια που γίνονται απαιτητά με την εμφάνιση του τίτλου, καθώς και από δάνεια τα οποία το Δημόσιο ή δεν αναλαμβάνει την υποχρέωση να εξοφλήσει, δηλαδή τα γνήσια πάγια δάνεια, ή δεν δεσμεύεται μεν να εξοφλήσει σε συγκεκριμένη ημερομηνία, διατηρεί όμως το δικαίωμα της εξόφλησής τους όταν αυτό κρίνει, δηλαδή τα μη γνήσια πάγια δάνεια (Βαβούρας, 1993). Τα γνήσια και τα μη γνήσια πάγια δάνεια, συνιστούν το πάγιο δημόσιο χρέος.

Τα κράτη δανείζονται βραχυπρόθεσμα από άλλα κράτη, τράπεζες, εταιρίες ακόμα και μικροεπενδυτές ή και από την ΕΚΤ. Ο σκοπός του δανεισμού αυτού είναι η χρηματοδότηση των δαπανών, παραγωγικών και μη-παραγωγικών, του Κράτους και απευθύνεται σε επενδυτές οι οποίοι επιθυμούν να αποταμιεύσουν σε βραχυπρόθεσμους τίτλους.

Στην προσπάθεια του το κράτος να μετατρέψει το βραχυπρόθεσμο δανεισμό σε μεσοπρόθεσμο, πολλές φορές επιχειρεί και ανανεώνει τους βραχυπρόθεσμους τίτλους που λήγουν είτε κάθε τρίμηνο, εξάμηνο ή και χρόνο.

Ο βραχυπρόθεσμος δανεισμός χρησιμεύει σε περιόδους ύφεσης όπου το κράτος επιχειρεί να επενδύσει αυτά τα χρήματα στην οικονομία για να ενισχύσει τη ζήτηση η οποία είναι μειωμένη. Τα κεφάλαια αυτά μεταφέρονται στην ουσία από την αποταμίευση στην κατανάλωση. Επιπρόσθετα, ο βραχυπρόθεσμος δανεισμός φέρει χαμηλότερα επιτόκια από το μακροπρόθεσμο και βοηθά το κράτος να αποφεύγει τον μακροπρόθεσμο δανεισμό.

Η μετατροπή των χρημάτων σε επενδύσεις που στην ουσία προορίζονταν για αποταμίευση, συνήθως προκαλεί πληθωριστικές πιέσεις λόγω της αύξησης της προσφοράς χρήματος στην οικονομία.

Από την άλλη πλευρά, τόσο ο μεσοπρόθεσμος όσο και ο μακροπρόθεσμος δανεισμός αφορά στην χρηματοδότηση επενδύσεων και καταναλωτικών δαπανών του κράτους με απώτερο στόχο την κατανομή κυρίως των επενδύσεων.

Να προσθέσουμε σε αυτό το σημείο πως το κράτος μπορεί να συνάψει δάνεια χωρίς ημερομηνία λήξης, όπως αυτά που μπορεί να απαιτηθούν μόνο με την εμφάνιση του τίτλου αλλά και κάποια πάγια δάνεια, όπως το πάγιο δημόσιο χρέος, όπου δεν έχουν συγκεκριμένη ημερομηνία εξόφλησης.

Τα πάγια δάνεια διαχωρίζονται σε δύο κατηγορίες:

- ✓ Τα γνήσια όπου δεν έχει ευθύνη το κράτος να εξοφλήσει
- ✓ Τα μη-γνήσια όπου το κράτος δεν δεσμεύεται να ξεοφλήσει σε συγκεκριμένη ημερομηνία. Αυτοί οι τίτλοι μπορούν να πουληθούν στο χρηματιστήριο.

Ακόμα, υπάρχει και το απεχθές χρέος, η έννοια του οποίου αναπτύσσεται μετά τον Ά Παγκόσμιο Πόλεμο. Αν μια δεσποτική εξουσία αναλαμβάνει ένα χρέος, όχι για τις ανάγκες ή για το συμφέρον του κράτος, αλλά για να ενισχύσει το δεσποτικό καθεστώς του ή για να καταστείλει τον πληθυσμό της που καταπολεμά εναντίον του αυτό το χρέος είναι απεχθές για τον πληθυσμό του κράτους. Ο λόγος που αυτά τα «απεχθή» χρέη δεν μπορούν να θεωρηθούν ότι επιβαρύνουν τη κατάσταση, είναι ότι τα χρέη αυτά δεν πληρούν μία από τις προϋποθέσεις που καθορίζει η νομιμότητα των χρεών του κράτους, δηλαδή ότι οι οφειλές του κράτους θα πρέπει να πραγματοποιούνται, όπως και τα κονδύλια για τις ανάγκες και προς το συμφέρον του κράτους. «Απεχθές» είναι επομένως τα χρέη, που προκύπτουν και χρησιμοποιούνται για σκοπούς που, εν γνώσει των πιστωτών, είναι αντίθετες προς τα συμφέροντα του έθνους, δεν θέτουν σε κίνδυνο, όμως, το κράτος. Ο εισηγητής της Επιτροπής Διεθνούς Δικαίου, κατέληξε στο συμπέρασμα ότι το «απεχθές χρέος» είναι ένας όρος «ομπρέλα» που καλύπτει ένα φάσμα συγκεκριμένων οφειλών, δηλαδή τα χρέη του πολέμου. Από την άποψη του διαδόχου κράτους, απεχθές χρέος μπορεί να σημαίνει μια κατάσταση όπου το διάδοχο κράτος εξυπηρετεί σκοπούς αντίθετους προς το συμφέρον είτε του διάδοχου κράτους ή του εδάφους που μεταφέρεται σε αυτό. Από την άποψη της διεθνούς κοινότητας, ένα απεχθές χρέος θα μπορούσε να ερμηνευθεί ως ένα δάνειο που είχε συναφθεί για σκοπούς που δεν είναι σύμφωνοι με το διεθνές δίκαιο και ιδιαίτερα με τις αρχές του διεθνούς δικαίου που περιέχονται στο Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών (Howse,2007).

Σύμφωνα με τον Μανολόπουλο (2011), το απεχθές χρέος είναι μια μακρά καθιερωμένη έννοια που χρησιμοποιείται για να ορίσει ένα εθνικό χρέος δεδουλευμένων από μια κυβέρνηση που είχε χρησιμοποιηθεί για παροχές που δεν ωφέλησαν το έθνος (Μανολοπουλος,2011).

Ο γενικά αποδεκτός ορισμός του «απεχθούς χρέους» είναι ότι δημιουργήθηκε χωρίς τη συναίνεση του λαού και δεν ωφελεί τους ανθρώπους, κάτι το οποίο γνωρίζουν οι πιστωτές, σύμφωνα με τον D'Angelo (2012). Μια θεωρητική λύση για την επίλυση της κρίσης χρέους της Ελλάδας είναι το δόγμα του απεχθούς χρέους, το οποίο έχει προσελκύσει σημαντικά την προσοχή από το διαδίκτυο και άλλα μέσα ενημέρωσης. Έτσι, λοιπόν, σύμφωνα με το δόγμα, αν το χρέος παρουσιάζεται να είναι απεχθές, μπορεί να ακυρωθεί. (D'Angelo,2012).

1.3 ΑΙΤΙΕΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑΣ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΧΡΕΟΥΣ

Διακρίνουμε πολλούς παράγοντες που μπορούν να δημιουργήσουν ένα δημόσιο χρέος. Μερικοί παράγοντες είναι ενδογενείς, δηλαδή έχουν να κάνουν με τη δομή της ίδιας της Ελληνικής οικονομίας, η οποία αντιμετωπίζει το πρόβλημα αξιοπιστίας της μακροοικονομικής πολιτικής. Οι άλλοι παράγοντες είναι εξωγενείς και έχουν να κάνουν με τις συνέπειες της πρόσφατης χρηματοπιστωτικής αναταραχής και τη χρονική στιγμή της απάντησης της Ευρώπης στην ελληνική δημοσιονομική κρίση. Εν συνεχεία, θα εξεταστούν τα εσωτερικά αίτια της επιδείνωσης του δημόσιου χρέους της Ελληνικής οικονομίας καθώς και οι εξωτερικοί παράγοντες που μπορεί να συνέβαλαν στην αύξηση του Ελληνικού χρέους (Kouretas,Vlamis,2010).

1.3.1 ΕΝΔΟΓΕΝΕΙΣ ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ

1.Υψηλές δημόσιες δαπάνες και αδύναμη κυβέρνηση εσόδων

Μεταξύ του 2001 και 2007, το ΑΕΠ στην Ελλάδα αυξήθηκε με μέσο ετήσιο ρυθμό 4,3%, σε σύγκριση με την Ευρωζώνη που ήταν κατά μέσο όρο στο 3,1%. Οι υψηλοί ρυθμοί οικονομικής ανάπτυξης οδηγήθηκαν κυρίως από τις αυξήσεις της ιδιωτικής κατανάλωσης που ενισχύθηκε σε μεγάλο βαθμό από την εύκολη πρόσβαση στην πίστωση και στις δημόσιες δαπάνες όπου χρηματοδοτήθηκαν από την Ευρωπαϊκή Ένωση και την κεντρική κυβέρνηση. Κατά τη διάρκεια των συναπτων ετών 2011-2017, οι δαπάνες της κεντρικής κυβέρνησης αυξήθηκαν κατά 87%, ενώ

τα έσοδα αυξήθηκαν μόνο κατά 31%. Παράλληλα, η αύξηση των δημόσιων δαπανών οδήγησε σε ραγδαία αύξηση των δανειακών απαιτήσεων και σε υψηλό επίπεδο δημόσιου χρέους. Επίσης, καθοριστικοί παράγοντες που βοήθησαν στην αύξηση του χρέους θεωρούνται η φοροδιαφυγή, τα ακριβά συστήματα συντάξεων και υγείας, η αναποτελεσματική δημόσια διοίκηση στην Ελλάδα καθώς και η δημοσιονομική σπατάλη (Nelson et al., 2011).

2. Διαρθρωτικές πολιτικές και μείωση της διεθνούς ανταγωνιστικότητας

Λόγω των υψηλών μισθών και της χαμηλής παραγωγικότητας η Ελληνική οικονομία υποφέρει από τη μείωση της διεθνούς ανταγωνιστικότητας (Hyppolite, 2016). Οι ανισορροπίες ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών για την περίοδο 2000-2008, αντανakλούν μια σοβαρή ανεπάρκεια στον ανταγωνισμό. Η Ελλάδα έχει αρχίσει να χάνει τη διεθνή ανταγωνιστικότητά της λόγω των υψηλών μισθών και της χαμηλής παραγωγικότητας. Οι μισθοί στην Ελλάδα αυξήθηκαν την περίοδο 2001-2010 σε διπλάσιο ποσοστό από αυτό του μέσου όρου της Ευρωζώνης. Οι μισθολογικές συμφωνίες για την περίοδο 2008-2009 που ενσωματώνουν υψηλές προσδοκίες για τον πληθωρισμό, είχαν ως αποτέλεσμα το 12% σε ονομαστικές αυξήσεις των μισθών κατά την περίοδο αυτή. Η υψηλή αύξηση των μισθών πάνω από τον μέσο όρο του ευρώ έχει οδηγήσει σε επιδείνωση της ανταγωνιστικότητας. Ένας σημαντικός παράγοντας για την τόνωση της ανταγωνιστικότητας επικεντρώνεται στην παραγωγικότητα μέσω της ενίσχυσης της εκπαίδευσης (Rady, 2012). Σύμφωνα με μελέτες που έχουν διεξαχθεί, οι μισθοί στην Ελλάδα έχουν αυξηθεί σε ετήσιο ρυθμό 5%, από τότε που η χώρα υιοθέτησε το ευρώ, δηλαδή περίπου διπλάσιο από το μέσο όρο ποσοστό στην Ευρωζώνη ως σύνολο. Κατά την ίδια περίοδο, οι Ελληνικές εξαγωγές προς τους κύριους εμπορικούς εταίρους της αυξήθηκαν κατά 3,8% ετησίως (Nelson et al., 2011). Τέλος, οι κυβερνήσεις αύξησαν την απασχόληση στο δημόσιο τομέα και τους μισθούς, με αποτέλεσμα να κάνουν το δημόσιο χρέος μη βιώσιμο (Hyppolite, 2016).

3. Λάθη κυβερνήσεων

Σημαντικός παράγοντας για τη συσσώρευση του χρέους ήταν επίσης και η τάση των κυβερνήσεων από το 1981 με σκοπό την εξυπηρέτηση των πελατειακών σχέσεων να προσλαμβάνουν στο δημόσιο τομέα και οι πληρωμές ύστερα να γίνονται με δανεικά (Tsakalotos, 1998). Παρόλο που οι κυβερνητικές δαπάνες της Ελλάδας, είναι σχετικά συγκρίσιμες με αυτές των υπόλοιπων χωρών της Ευρωζώνης, τα έσοδα, κυρίως λόγω του φαινομένου της φοροδιαφυγής, είναι πολύ χαμηλά. Απόρροια αυτού του φαινομένου, το οποίο είναι σύνηθες στην Ελλάδα και δεν γίνεται τόσο από την εργατική τάξη αλλά κυρίως από τα οικονομικά εύρωστα κοινωνικά στρώματα, είναι ότι η κυβέρνηση αδυνατεί να παρέχει κρατικές

υπηρεσίες υψηλής ποιότητας, το φορολογικό σύστημα χαρακτηρίζεται από ανισότητες ενώ ωφελούνται δραστηριότητες χαμηλής ανάπτυξης (Flevotomou,Matsaganis,2010).

4. Πολιτική διαφθορά και αδιαφάνεια συναλλαγών

Ένα ακόμη αίτιο της κρίσης χρέους είναι η πολιτική διαφθορά και αδιαφάνεια των συναλλαγών, όπως συμβαίνει σε αρκετές χώρες με αναθέσεις οικονομικών έργων στους επιχειρηματίες, τους γνωστούς ως «κυβερνητικούς φίλους», και άλλους παράγοντες, που για την εκπλήρωση των έργων έδιναν μεγάλα χρηματικά ποσά παράνομα στους μεσολαβητές κυβερνητικούς υπαλλήλους. Τα σκάνδαλα πολιτικής διαφθοράς στην Ελλάδα είναι συχνό φαινόμενο τα τελευταία 30 χρόνια. Φυσικά οι περισσότερες από τις υπέρογκες εξοπλιστικές δαπάνες που διεξήχθησαν με κριτήριο την ασφάλεια της χώρας και την ισορροπία δυνάμεων συνέβαλαν στην εξανέμιση του δημοσίου χρήματος για την αγορά περιττών και πανάκριβων όπλων (Katsios,2006).

1.3.2 ΕΞΩΓΕΝΕΙΣ ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ

1. Αυξημένη πρόσβαση στα κεφάλαια με χαμηλά επιτόκια

Η υιοθέτηση του ευρώ ως εθνικού νομίσματος της το 2001 στην Ελλάδα θεωρείται παράγοντας για την συσσώρευση του χρέους. Οι αντιλήψεις της σταθερότητας που απορρέουν από την ένταξη του ευρώ επέτρεψαν στην Ελλάδα, όπως και άλλα μέλη της Ευρωζώνης, να δανείζονται σε ένα πιο ευνοϊκό επιτόκιο, πράγμα που καθιστά ευκολότερη τη χρηματοδότηση του κρατικού προϋπολογισμού και την εξυπηρέτηση του υφιστάμενου χρέους. Οι παρατηρητές υποστηρίζουν ότι η πρόσβαση σε τεχνητά φθηνές πιστώσεις επέτρεψαν στην Ελλάδα να συσσωρεύει τα υψηλά επίπεδα χρέους. Οι επικριτές ισχυρίζονται ότι αν η αγορά είχε αποθαρρυνθεί από τα περίσσεια του δανεισμού καθιστώντας τη χρηματοδότηση του χρέους πιο ακριβή, η Ελλάδα θα αναγκαζόταν να συμβιβαστεί νωρίτερα με την ανάγκη για λιτότητα και μεταρρυθμίσεις (Nelson et al.,2011).

2. Ζητήματα με την επιβολή κανόνων της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Η έλλειψη της εφαρμογής του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης, επίσης, θεωρείται ως παράγοντας που συμβάλλει στο υψηλό επίπεδο του χρέους της Ελλάδας. Το 1997, τα μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης ενέκριναν το Σύμφωνο

Σταθερότητας και Ανάπτυξης. Οι κανόνες για τον προϋπολογισμό κρίνουν ότι τα ελλείμματα δεν πρέπει να υπερβαίνουν το 3% του ΑΕΠ και το δημόσιο χρέος δεν πρέπει να υπερβαίνει το 60% του ΑΕΠ. Το Σύμφωνο επιτάχυνε την διαδικασία υπερβολικού ελλείμματος που πρέπει να εφαρμόζονται στα κράτη μέλη που ξεπέρασαν το όριο του ελλείμματος. Από το 2003, πάνω από 30 διαδικασίες υπερβολικού ελλείμματος έχουν σημειωθεί, και επιπλήττουν τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης και τα πιέζουν να ενισχυθούν οικονομικά, ή τουλάχιστον να υποσχεθούν ότι θα το πράξουν. Η Ευρωπαϊκή Ένωση, ωστόσο, ποτέ δεν επέβαλε οικονομικές κυρώσεις εναντίον οποιουδήποτε κράτους μέλους για την παραβίαση του ορίου του ελλείμματος. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή κίνησε τη διαδικασία υπερβολικού ελλείμματος κατά της Ελλάδας το 2004, όταν η Ελλάδα ανέφερε αναθεώρηση για τον προϋπολογισμό ελλείμματος το 2003 στο 3,2% του ΑΕΠ. Στην έκθεσή της, η Επιτροπή ανέφερε ότι «η ποιότητα των δημόσιων δεδομένων δεν είναι ικανοποιητική». Οι επόμενες αναθεωρήσεις των στατιστικών στοιχείων μεταξύ των ετών 2004 και το 2007 αποκάλυψαν ότι η Ελλάδα είχε παραβιάσει το όριο του 3% για κάθε έτος από το 2000, με το έλλειμμα στο 7,9% του ΑΕΠ το 2004. Η Επιτροπή σημείωσε, επίσης, ότι το χρέος στην Ελλάδα ήταν πάνω από 100% του ΑΕΠ πριν η Ελλάδα ενταχθεί στο ευρώ, και ότι οι στατιστικές αναθεωρήσεις είχαν θεωρήσει τον αριθμό του χρέους ως καλό. Η Ευρωπαϊκή Ένωση περάτωσε τη διαδικασία υπερβολικού ελλείμματος το 2007, με την Επιτροπή να κηρύσσει την ικανοποίησή της ότι η Ελλάδα είχε λάβει επαρκή μέτρα και ότι το έλλειμμα της χώρας θα είναι 2,6% του ΑΕΠ το 2006 και 2,4% το 2007.

Επιπροσθέτως, θα αναφερθούν κάποιοι επιπλέον παράγοντες που συντέλεσαν στην ανάπτυξη του ελληνικού δημόσιου χρέους. Πρώτα από όλα, η βασική αιτία της κρίσης χρέους είναι η ανικανότητα του Ελληνικού κράτους να διαχειριστεί σωστά τον κρατικό προϋπολογισμό της. Αυτό φαίνεται ξεκάθαρα από ένα πρωτογενές έλλειμμα του προϋπολογισμού κατά 10,2% το 2009. Ισχυρές ανεπάρκειες του δημόσιου τομέα, συμπεριλαμβανομένων την υπεραπασχόληση, την φοροδιαφυγή, την έλλειψη των μητρώων για την ακίνητη περιουσία, και την προκύπτουσα αβεβαιότητα για τους επενδυτές οδήγησαν την Ελλάδα σε ένα αποτυχημένο κράτος (Rocholl,Stahmer,2016).

Τα δίδυμα ελλείμματα είναι η κύρια εκδήλωση της έκρηξης του δημόσιου χρέους. Ο σημαντικός παράγοντας που επηρέασε την ανάπτυξη του ελληνικού χρέους, τη δεκαετία του 1980, είναι το αυξανόμενο έλλειμμα του δημόσιου τομέα (Fotopoulos,1992). Ωστόσο, σύμφωνα με τους Scarpetta και Tressel (2002), το πρόβλημα για την Ελλάδα δεν είναι το ύψος του ελλείμματος του προϋπολογισμού αλλά το πώς δημιουργείται αυτό το έλλειμμα και τελικά αν μπορεί να καλύψει πραγματικούς παραγωγικούς και κοινωνικούς σκοπούς. Το πρόβλημα, επίσης, είναι ότι αυτό το έλλειμμα έχει στόχο την περαιτέρω μείωση των μισθών, των συντάξεων, των εργασιακών σχέσεων, καθώς και σε ότι έχει απομείνει από τις κοινωνικές κατακτήσεις (Scarpetta,Tressel,2002).

Οι κύριες αιτίες της κρίσης χρέους ήταν οι μεγάλες και αυξανόμενες δημοσιονομικές ανισορροπίες (Pronorouios,2014), όπου ο βασικός παράγοντας αυτών των ανισορροπιών ήταν η απουσία ενός μηχανισμού προσαρμογής. Αυτή η κατάσταση έρχεται σε έντονη αντίθεση με τον μηχανισμό προσαρμογής στο πλαίσιο του κλασικού κανόνα του χρυσού. Σύμφωνα με τον κανόνα του χρυσού, οι χώρες με εξωτερικά ελλείμματα εμφανίζουν απώλειες στα αποθέματα του χρυσού, υψηλότερα επιτόκια, χαμηλότερη νομισματική και πιστωτική επέκταση, και μείωση των μισθών και των τιμών. Η είσοδος της Ελλάδας στη ζώνη του ευρώ το 2001 σηματοδότησε ένα μετασχηματισμό στην οικονομική μοίρα της χώρας. Τη δεκαετία του 1980, και στη συνέχεια της δεκαετίας του 1990, η οικονομία είχε επιβαρυνθεί με πληθωρισμό, με διψήφια δημοσιονομικά ελλείμματα, όπως ένα ποσοστό του ΑΕΠ, με μεγάλες ανισορροπίες στο ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών, με πολύ χαμηλούς ρυθμούς ανάπτυξης, καθώς και με μια σειρά από κρίσεις των συναλλαγματικών ισοτιμιών. Με την υιοθέτηση του ευρώ η τιμή του οποίου ενισχύθηκε από τη νομισματική πολιτική της ΕΚΤ αναμένεται να παράγουν χαμηλό πληθωρισμό, συμβάλλοντας στη μείωση των ονομαστικών επιτοκίων, ενθαρρύνοντας έτσι τις ιδιωτικές επενδύσεις και την οικονομική ανάπτυξη (Dellas,Tavlas,2012).

Όταν η Ελλάδα εισήλθε στην ΟΝΕ, οι τράπεζες δάνειζαν με χαμηλό επιτόκιο επειδή ακριβώς πίστευαν ότι η Ελλάδα δεν θα μπορούσε παρά να εξυπηρετήσει το χρέος της, χωρίς άλλη επιλογή. Έτσι, η Ελλάδα ήταν σε θέση να δανείζεται χρήματα σχεδόν με το ίδιο χαμηλό επιτόκιο, παρά το γεγονός ότι είχε ένα τεράστιο χρέος (Frangoset al.,2012).

Για το υπέρογκο χρέος που υπάρχει αυτή τη στιγμή στην Ελλάδα φέρνουν ευθύνη και τα έξοδα που δαπανήθηκαν για τους Ολυμπιακούς Αγώνες, προς όφελος των αναπτυσσόμενων ευρωπαϊκών χωρών με την εξαγωγή των πανάκριβων τεχνολογικών τους προϊόντων στην Ελλάδα. Η κατάσταση μετά το 2010 χειροτέρευσε επικίνδυνα με την προσφυγή της χώρας στο ΔΝΤ, με τη δημιουργία της Τρόικα και την έκδηλη δυσχέρεια για μια εθνικά ωφέλιμη διαπραγμάτευση. Η απόφαση το 2010 περί υπογραφής του πρώτου μνημονίου και της Δανειακής Σύμβασης χειροτέρευσε τα μακροοικονομικά μεγέθη αυξάνοντας την ανεργία και μειώνοντας τα φορολογικά έσοδα. Η επείγουσα προσφυγή σε διακρατικό δανεισμό (Τρόικα) και οι λανθασμένοι χειρισμοί που προπορεύτηκαν, όπως η δυσφήμιση της ελληνικής οικονομίας, η αύξηση του δημοσιονομικού ελλείμματος και η μη ορθολογική διαχείριση του υπάρχοντος χρέους, κατέληξαν στην αποδοχή δυσβάστακτων όρων των δανειστών με τεράστιες συνέπειες (Αγαπητός, 2012).

Είναι ευρέως γνωστό πως η Ελλάδα έχει σαν πρότυπο ανάπτυξης τέσσερις βασικούς άξονες:

- ✓ τον τουρισμό,
- ✓ τον κατασκευαστικό τομέα,
- ✓ τον χρηματοπιστωτικό τομέα και

✓ τις δημόσιες επενδύσεις.

Η έλλειψη αξιοποίησης του γεωργικού τομέα σε συνδυασμό με τον τομέα της βιομηχανίας και η ταχεία επέκταση των υπηρεσιών κυρίως από τη δεκαετία του 80' προκάλεσε μεγάλες διακυμάνσεις στην ανάπτυξη της χώρας (Markou,Karamitrou,2014). Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι οι πολιτικές της δεκαετίας του 1980 στην πραγματικότητα είχαν δημιουργήσει μια μόνιμη επιβάρυνση για το ελληνικό χρέος. Ο κύριος λόγος για την αύξηση του δημόσιου χρέους ως ποσοστό του ΑΕΠ κατά τη διάρκεια του 1980 ήταν τα υψηλά πρωτογενή δημοσιονομικά ελλείμματα. Οι σοσιαλιστικές κυβερνήσεις του Ανδρέα Παπανδρέου ακολούθησαν μια επεκτατική δημοσιονομική πολιτική, που χρηματοδοτήθηκε μέσω των εσωτερικών και εξωτερικών χρεών και τις εισροές από την ΕΟΚ. Στα δέκα έτη μεταξύ 1981 και 1990, το έλλειμμα της γενικής κυβέρνησης ήταν σχεδόν το 10% του ΑΕΠ κατά μέσο όρο, κάτι που δεν έχει συμβεί ποτέ πριν ή για τόσο μεγάλο χρονικό διάστημα. Είναι εντυπωσιακό πώς το έλλειμμα της γενικής κυβέρνησης διευρύνθηκε κατά τη διάρκεια της δεκαετίας του 1980. Αρχικά, αυτό οφείλεται σε υψηλά πρωτογενή ελλείμματα, τα οποία ήταν η αρχική πηγή της δημοσιονομικής αποσταθεροποίησης. Το χρέος ως προς το ποσοστό του ΑΕΠ αυξήθηκε και οι πληρωμές τόκων για το υψηλό και αυξανόμενο χρέος συνέχισαν να αυξάνονται σε σχέση με το ΑΕΠ. Αξίζει επίσης να σημειωθεί ότι τόσο τα ονομαστικά όσο και τα πραγματικά επιτόκια αυξήθηκαν στο δεύτερο μέρος της δεκαετίας του 1980, λόγω της σταδιακής οικονομικής φιλελευθεροποίησης. Αυτό είχε μια πρόσθετη επίδραση στο έλλειμμα, αλλά έκανε τη χρηματοδότηση πιο εύκολη, γιατί τα ελληνικά ομόλογα έγιναν πιο ελκυστικά για διεθνείς ομολογιούχους. Ένας δεύτερος λόγος για την αύξηση του δημόσιου χρέους ως ποσοστό του ΑΕΠ κατά τη διάρκεια της δεκαετίας του 1980 ήταν η επιβράδυνση της οικονομικής ανάπτυξης, η οποία είχε αρνητικές επιπτώσεις στον παρονομαστή του δείκτη και επηρέασε τη δυναμική εξέλιξη του χρέους. Εκτός από τα ελλείμματα και την επιβράδυνση της οικονομικής ανάπτυξης, καταγράφηκε και ένας τρίτος λόγος για την αύξηση του δημόσιου χρέους ως ποσοστό του ΑΕΠ στο Ελλάδα κατά τη δεκαετία του 1980. Ήταν οι κρατικές εγγυήσεις για δάνεια της Ελλάδας τόσο στις ιδιωτικές όσο και στις δημόσιες επιχειρήσεις και τους οργανισμούς, καθώς και τους γεωργικούς συνεταιρισμούς. Μέχρι το 1989, οι εγγυήσεις αυτές είχαν ανέλθει στο 32% του ΑΕΠ. Στα επόμενα τρία χρόνια, τα μισά από αυτά τα δάνεια δεν μπορούσαν να εξυπηρετηθούν, προκαλώντας μια πρόσθετη αύξηση του δημόσιου χρέους. Οι λαϊκιστικές δημοσιονομικές πολιτικές της δεκαετίας του 1980, και η ανεπαρκής προσαρμογή από το 1990, συνέβαλαν στο υψηλό χρέος της Ελλάδας ως ποσοστό του ΑΕΠ όταν ξέσπασε η χρηματοπιστωτική κρίση του 2008. Στην πραγματικότητα, το υψηλό επίπεδο του αναγκών του χρέους και η μεγάλη εκ νέου χρηματοδότηση που συνδέονται με αυτό, αποδείχθηκε η «αχίλλειος πτέρνα», δηλαδή το αδύναμο σημείο της ελληνικής οικονομίας. Οι πολιτικές της δεκαετίας του 1980 οδήγησαν σε στασιμότητα, σε απώλεια της διεθνούς ανταγωνιστικότητας, και σε μια

δραματική απόκλιση των Ελληνικών προτύπων διαβίωσης σε σχέση με το υπόλοιπο της Ευρωπαϊκής Κοινότητας (Alogoskoufis,2012).

Παράλληλα η κρίση χρέους επιταχύνθηκε από τον υψηλό βαθμό της διαφθοράς στη γραφειοκρατία και στο πολιτικό σύστημα. Και αυτό ισχύει διότι, στο Ελληνικό δημοκρατικό σύστημα, τα πολιτικά κόμματα χρησιμοποιούν την κηδεμονία, τις επιδοτήσεις, την φοροδιαφυγή και τους διορισμούς των ψηφοφόρων σε θέσεις του δημόσιου τομέα, για την απόκτηση ψήφων (Frangoset al.,2012). Όπως επισήμανε και στο άρθρο του ο Frangos (2012) η κρίση χρέους που ξεκίνησε στην Ελλάδα έχει εξελιχθεί σε μια κρίση χρέους της Ευρωζώνης στο σύνολό της. Υποστηρίχτηκε επίσης ότι η κύρια ευθύνη για την κρίση χρέους βρίσκεται στις ελληνικές αρχές, οι οποίες κακοδιαχειρίζονται την οικονομία, με τη σπατάλη δημόσιου χρήματος λόγω υπερτιμολογήσεων ορισμένων έργων και στην αποτυχία τους να μειώσουν τη φοροδιαφυγή. Την ίδια στιγμή, η κρίση εξελίχθηκε σε μια συστημική κρίση της Ευρωζώνης. Όταν συνέβη η παγκόσμια οικονομική κρίση το 2008, η ελληνική οικονομία απλά δεν μπορούσε να προσαρμοστεί. Στη πραγματικότητα η Ελλάδα είχε ένα τόσο μεγάλο δημόσιο χρέος που ήταν η πρώτη χώρα της Ευρωζώνης που υπέφερε από τις επιπτώσεις της οικονομικής κρίσης. (Frangoset al,2012).

Επιπλέον, λόγω της εξανέμισης του χρήματος του Ελληνικού λαού, της διαφθοράς του Ελληνικού πολιτικού συστήματος, του δυσλειτουργικού δημόσιου τομέα και της αυξημένης φοροδιαφυγής, συσσωρεύτηκε το δημόσιο χρέος στην Ελλάδα. Παλαιότερα οι Ελληνικές κυβερνήσεις σπαταλούσαν απερίσκεπτα χρήμα και αυτή ήταν η βασική αιτία που δεν λειτουργούσε καλά ο δημόσιος τομέας (Nikiforoset al.,2015).

Σύμφωνα με τον Vlami (2014), πέρα από κάθε αμφιβολία η κύρια ευθύνη για την κρίση χρέους στην Ελλάδα ανήκει στις Ελληνικές κυβερνήσεις και στην ύπαρξη ενός αδύναμου πολιτικού συστήματος που οδήγησαν σε μια σταθερή κακοδιαχείριση της εγχώριας οικονομίας αυξάνοντας το δημόσιο χρέος σε ένα ποσοστό, το οποίο ήταν πολύ υψηλότερο από ότι στην υπόλοιπη Ευρωζώνη σε μια στιγμή που το επίπεδο του δημόσιου χρέους είναι ήδη πάνω από 100% του ΑΕΠ. Επίσης, ένα μέρος της ευθύνης για την σημερινή κατάσταση συνδέεται με την καθυστερημένη αντίδραση της Ευρωζώνης, καθώς και της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας. Οι χώρες της Ευρωζώνης και συγκεκριμένα η Γερμανία απέτυχαν να δώσουν ένα σαφές μήνυμα στις αγορές ότι θα ήταν πρόθυμοι να παράσχουν άμεση πολιτική και οικονομική στήριξη σε όποια χώρα αντιμετωπίζει οικονομικά προβλήματα (Vlami,2014).

Οι αιτίες για την κρίση χρέους που διατύπωσε ο Αλογοσκούφης (2013) ήταν οι παρακάτω:

- ✓ Αν υπάρχει αύξηση του εξωτερικού χρέους μιας χώρας και παρατεταμένη αύξηση των ελλειμμάτων στο ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών τότε υπάρχει μια κρίση χρέους.

- ✓ Ένα γεγονός που μεταβάλλει τις συνθήκες στις διεθνείς χρηματαγορές και κεφαλαιαγορές δύναται να είναι είτε μια διεθνής ύφεση που μειώνει τη ζήτηση για τις εξαγωγές της χώρας είτε μια άνοδος των διεθνών επιτοκίων ή ακόμα και μια πολιτική αλλαγή στη χώρα.
- ✓ Η χώρα να έχει περιορισμένα συναλλαγματικά διαθέσιμα.

Πρώτο στάδιο της κρίσης χρέους είναι να αρχίσουν να θεωρούν οι αγορές ότι η χώρα μπορεί να μην είναι σε θέση να συνεχίσει να εξυπηρετεί το εξωτερικό χρέος της. Αυτό οδηγεί σε μείωση του διεθνούς δανεισμού προς τη χώρα ή και χειρότερα σε φυγή κεφαλαίων στο εξωτερικό. Από την στιγμή που δεν μπορεί να εξυπηρετήσει το χρέος της πρέπει να μειώσει τις επενδύσεις της και να αυξήσει τις αποταμιεύσεις της. Μόνο έτσι θα μπορέσει να εξισορροπήσει το ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών. Πολλές φορές οδηγεί ακόμη σε πληθωρισμό, κατάρρευση του τραπεζικού συστήματος και υποτίμηση του νομίσματος, όταν βέβαια μια χώρα έχει δικό της (Αλογοσκούφης,2013).

Εν κατακλείδι, η κακοδιαχείριση και η εξάρτηση από την ξένη βοήθεια και η μυωπική συσχέτιση με την εκάστοτε επείγουσα αναγκαιότητα της ιστορικής κατάστασης είναι αποτελέσματα του δημόσιου χρέους. Όπως φαίνεται το ευρώ και η ένταξη στην ΕΟΚ δεν ήταν το κυρίαρχο πρόβλημα (Ζουμπουλάκης,2015).

1.4 ΜΕΤΡΗΣΗ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΧΡΕΟΥΣ

Είναι αποδεκτό πως οι δείκτες που αφορούν το χρέος του δημοσίου τομέα πολλές φορές δεν ακολουθούν τα διεθνή πρότυπα, για αυτό και έχουν πολλούς ορισμούς. Στον αντίποδα, οι βασικοί μακροοικονομικοί δείκτες, όπως είναι για παράδειγμα το Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν και ο Δείκτης Τιμών Καταναλωτή βασίζονται σε διεθνώς αποδεκτές μεθοδολογίες. Σε γενικές γραμμές, στη διεθνή οικονομία διακρίνουμε πολλούς δείκτες, οι οποίοι έχουν σχέση με τη μέτρηση του δημοσίου χρέους, του κόστους και των κινδύνων του δημοσίου χρέους, όπως και με τη βιωσιμότητα του.

Ο πιο διαδεδομένος και συνηθισμένος δείκτης χρέους είναι ο λόγος του δημοσίου χρέους προς το ΑΕΠ. Χρησιμοποιείται ο συγκεκριμένος λόγω των δυσκολιών που προκύπτουν στη χρήση των άλλων δεικτών. Είναι αναμενόμενο σε μια οικονομία όπου ένα προϊόν αναπτύσσεται, να δίνεται ιδιαίτερη σημασία στο λόγο του χρέους προς το προϊόν. Μάλιστα, η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει δημιουργήσει δυο δημοσιονομικούς στόχους που βασίζονται στο ΑΕΠ και αποβλέπουν στην αξιολόγηση της οικονομικής κατάστασης μιας χώρας. Πιο συγκεκριμένα, να αναφέρουμε ότι ο λόγος του πρωτογενούς ελλείμματος προς το ΑΕΠ θα πρέπει να είναι μικρότερος από 3%, ενώ ο λόγος του δημοσίου χρέους προς το ΑΕΠ θα πρέπει να είναι μικρότερος από 60%.

Ο δείκτης του χρέους προς το ΑΕΠ υπολογίζει το επίπεδο του χρέους σε σχέση με την οικονομική δραστηριότητα της χώρας που θεωρεί ότι για τη χρηματοδότηση των επιβαρύνσεων του χρέους είναι διαθέσιμοι όλοι οι πόροι του ΑΕΠ. Παρά το γεγονός ότι αυτό δεν ισχύει πάντα, ο συγκεκριμένος δείκτης θεωρείται ο πιο σημαντικός όσον αφορά τη μέτρηση του επιπέδου του χρέους αφού δείχνει το βαθμό φερεγγυότητας της εκάστοτε κυβέρνησης.

Οι κινήσεις του δείκτη χρέους προς ΑΕΠ ενδέχεται να σχετίζονται αρνητικά με την αύξηση της οικονομικής δραστηριότητας. Βέβαια, αυτό αντανακλά το γεγονός ότι μια αναπτυσσόμενη οικονομία μειώνει τη σχετική σημασία του δημόσιου χρέους, παρά το ότι η μείωση του δείκτη του χρέους αυξάνει την παραγωγή. Εντούτοις, ο δείκτης του χρέους προς το ΑΕΠ τείνει να μειώνεται σε περιόδους οικονομικής ανάπτυξης, αφήνοντας τις κυβερνήσεις σε καλύτερη οικονομική θέση προκειμένου να αντιμετωπίσουν αιφνίδιους οικονομικούς κραδασμούς. Συνεπώς, σε πολλές χώρες η πρόσφατη αύξηση του δημόσιου χρέους επέφερε σημαντική μείωση στην ευελιξία του προϋπολογισμού.

Υποστηρίζεται πως το καλύτερο δυνατό επίπεδο του χρέους θα πρέπει να είναι μηδέν. Πρακτικά, βέβαια, αυτό δε δύναται συμβεί για τους παρακάτω λόγους:

- ✓ Η ύπαρξη δημοσίων επενδυτικών σχεδίων αποδίδει κοινωνικά οφέλη μεγαλύτερα από το κόστος του δανεισμού πράγμα που μπορεί να δικαιολογεί την ύπαρξη κάποιου ύψους χρέους.
- ✓ Το καλύτερο επίπεδο του χρέους είναι ενδογενές ανάλογα με τις επικρατούσες οικονομικές συνθήκες, οι οποίες ποικίλουν και διαφέρουν από χώρα σε χώρα και με το πέρασμα του χρόνου.

Για αυτό το λόγο η κάθε κυβέρνηση ρυθμίζει τη δημόσια και ιδιωτική κατανάλωση εν μέσω των οικονομικών κρίσεων.

Αν και ένα μη μηδενικό επίπεδο του χρέους μπορεί να δικαιολογηθεί από τα παραπάνω, φαίνεται πως δεν υπάρχει ένας απλός τρόπος να κατανοηθεί ποιο θα πρέπει να είναι το καλύτερο επίπεδο του χρέους που συμβάλλει στην επίτευξη των οικονομικών, κοινωνικών και πολιτικών στόχων της κάθε χώρας. Συμπεραίνουμε πως τόσο τα υψηλά όσο και τα χαμηλά επίπεδα χρέους συγχέονται με περιόδους ευημερίας αλλά και ύφεσης.

1.5 ΑΠΟΚΛΙΣΕΙΣ ΜΕΤΑΞΥ ΤΩΝ ΚΡΑΤΩΝ-ΜΕΛΩΝ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

Σύμφωνα με μελέτες, υπάρχει εμφανής διαφορά των επιπέδων χρέους ανάμεσα στις χώρες του Νότου, συμπεριλαμβανομένης και της Ιρλανδίας, και των χωρών του Βορρά, γεγονός που φαίνεται και στο ακαθάριστο δημόσιο χρέος των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Πριν από την παγκόσμια οικονομική κρίση υπήρχαν μεγάλες ανισορροπίες στις χώρες της περιφέρειας που σχετιζόνταν με το εξωτερικό ισοζύγιο τους. Επίσης, εντοπίζονται μικρές ανισορροπίες στο ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών πριν από την εφαρμογή του κοινού νομίσματος, του ευρώ. Εντούτοις, μετά το 2003, τόσο η Πορτογαλία όσο και η Ισπανία παρουσίασαν μεγάλα ελλείμματα στο ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών, ενώ αντίθετα η Γερμανία παρουσίασε μεγάλα εξωτερικά πλεονάσματα με τη μέση τιμή του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών της Ευρωζώνης να είναι κοντά στο μηδέν.

Ωστόσο, η εντονότερη φάση της διασποράς της πιστωτικής επέκτασης και των ανισορροπιών των τρεχουσών συναλλαγών δεν παρατηρείται με την είσοδο του ευρώ το 1999, αλλά το χρονικό διάστημα 2003-2007. Η πιστωτική «έκρηξη» που συνέβη τη συγκεκριμένη χρονική περίοδο δεν είχε σχέση με τον κρατικό δανεισμό. Όσον αφορά την Ιρλανδία και την Ισπανία, η κυβέρνηση σε αυτές τις χώρες δε λειτούργησε ως ο κύριος δανειολήπτης. Το ρόλο αυτόν είχαν τα νοικοκυριά και οι επιχειρήσεις αντίστοιχα. Παράλληλα, η ανάπτυξη των ακινήτων και στις δύο χώρες επέφερε αύξηση του χρέους σε αυτές. Αναφορικά με την Πορτογαλία και την Ελλάδα, βασικοί δανειολήπτες υπήρξαν οι επιχειρήσεις και η κυβέρνηση, παρά το γεγονός ότι υπήρχε σημαντική συσσώρευση χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων από τον τομέα των νοικοκυριών σε αυτές τις χώρες.

Σύμφωνα με τον Galeniano(2015), η είσοδος του ευρώ επηρέασε σημαντικά και με διαφορετικό τρόπο τόσο την «καρδιά» της Ευρωζώνης όσο και τις περιφερειακές οικονομίες. Σημαντική απόρροια της χρήσης του ευρώ ήταν η ροή των κεφαλαίων από τον πυρήνα στις περιφέρειες. Μάλιστα, οι περιφερειακές οικονομίες της Ευρωζώνης παρουσίασαν μεγάλες εισροές κεφαλαίων από τον ευρωπαϊκό πυρήνα, οι οποίες όχι μόνο τροφοδότησαν την οικονομική ανάπτυξη, αλλά ταυτόχρονα βοήθησαν και στη συσσώρευση μεγάλων και σοβαρών ανισορροπιών. Συνάμα, επήλθε αύξηση στις τιμές και στους μισθούς, χωρίς όμως να υπάρξουν οι αντίστοιχες αυξήσεις της παραγωγικότητας, πράγμα που έφερε ως αποτέλεσμα τη σταδιακή απώλεια της ανταγωνιστικότητας τους.

Οι χώρες της Νότιας Ευρώπης, καθώς και η Ιρλανδία, παρουσίασαν μεγάλα ποσοστά πληθωρισμού και αυξήσεις στο ανά μονάδα κόστος εργασίας συγκριτικά με την υπόλοιπη ευρωζώνη. Όπως ήταν αναμενόμενο η άνθηση αυτών των χωρών οδήγησε σε μεγάλα ελλείμματα τρεχουσών συναλλαγών στο Νότο και πλεόνασμα στο Βορρά. Να αναφέρουμε, επίσης, πως η ανάπτυξη του Νότου προκάλεσε τη συσσώρευση μεγάλων πλεονασμάτων τρεχουσών συναλλαγών στις βόρειες ευρωπαϊκές χώρες. Τα πλεονάσματα αυτά χρηματοδοτήθηκαν από πιστώσεις που οι βόρειες χώρες χορήγησαν στο Νότο.

Με την είσοδο του ευρώ το 1999, το ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών της Ευρωζώνης είχε ένα μικρό πλεόνασμα το οποίο παρέμεινε και σταθερό ως προς το μεγαλύτερο μέρος του τα επόμενα έτη. Βέβαια, να τονίσουμε πως προέκυψαν σημαντικές αλλαγές στη σύνθεση του τρέχοντος ισοζυγίου. Η εξάλειψη του

συναλλαγματικού κινδύνου ευνόησε τις περιφερειακές χώρες με δεδομένο ότι τα νομίσματα τους είχαν βιώσει έντονες και πιο συχνές υποτιμήσεις στο παρελθόν, ενώ το ευρώ ενίσχυσε τις αναπτυξιακές προοπτικές των συγκεκριμένων χωρών και τις κατέστησε πιο κερδοφόρους προορισμούς για ξένες επενδύσεις.

Οι περιφερειακές χώρες ξεκίνησαν με ένα μικρό έλλειμμα, το οποίο σιγά σιγά αυξανόταν σημαντικά, φτάνοντας μάλιστα το 1,75% του ΑΕΠ της Ευρωζώνης για το 2008. Την συγκεκριμένη χρονική περίοδο οι περιφερειακές χώρες ήταν περίπου το ένα έκτο του ΑΕΠ της Ευρωζώνης. Ταυτόχρονα, το πλεόνασμα των τρεχουσών συναλλαγών των χωρών του πυρήνα της Ευρωζώνης αυξήθηκε περίπου κατά το ίδιο ποσό καταφέροντας να συμπηφιστεί το έλλειμμα. Συνεπώς, με την είσοδο του ευρώ, οι χώρες του πυρήνα παρουσίασαν εκροές κεφαλαίων και το ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών τους βελτιώθηκε, ενώ αντίθετα οι περιφερειακές χώρες εμφάνισαν εισροές κεφαλαίων και το ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών τους επιδεινώθηκε σημαντικά.

Επιπρόσθετα, μελέτες έδειξαν πως οι περιφερειακές οικονομίες που αντιμετώπιζαν προβλήματα είχαν πολύ αρνητική διεθνή επενδυτική θέση. Το καθαρό εξωτερικό χρέος τους έφτασε να υπερβαίνει το 60% του ΑΕΠ, ενώ είχαν τα μεγαλύτερα ελλείμματα τρεχουσών συναλλαγών ανάμεσα στις χώρες της Ευρωζώνης παρουσιάζοντας μεγάλη επιδείνωση μετά την εισαγωγή του ευρώ.

Τα μέλη της Ευρωζώνης με τα μεγαλύτερα ελλείμματα τρεχουσών συναλλαγών, την μεγαλύτερη επιδείνωση του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών τους από το 1990 και έπειτα και με τα υψηλότερα επίπεδα εξωτερικού χρέους κατέληξαν να ζητήσουν βοήθεια από τους εταίρους της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Παρόλα αυτά, μόνο η Ελλάδα και η Πορτογαλία εμφάνισαν δημοσιονομικές υπερβολές πριν από το 2008 (Galénianos,2015).

Οι αρνητικές αυτές εξελίξεις φαίνονται ξεκάθαρα και στην αύξηση των spreads των κρατικών ομολόγων. Βάσει του Lane (2012), τα ετήσια spreads στις αποδόσεις των δεκαετών ομολόγων μεταξύ της Γερμανίας και χωρών, όπως για παράδειγμα η Ελλάδα, η Ιρλανδία, η Πορτογαλία, η Ισπανία και η Ιταλία ήταν κοντά στο μηδέν πριν από την κρίση. Τα τελευταία χρόνια, βέβαια, τα spreads των ομολόγων των χωρών που αντιμετωπίζουν πρόβλημα χρέους έχουν παρουσιάσει μεγάλη άνοδο φτάνοντας σε ιδιαίτερα υψηλά επίπεδα. Τέλος, οι αυξήσεις διαφέρουν από χώρα σε χώρα εξαιτίας των διαφορετικών εκτιμήσεων των κινδύνων για κάθε χώρα. Υπάρχουν στοιχεία που δείχνουν ότι η πρόοδος που σημειώθηκε με τη δημοσιονομική ενοποίηση στην Ευρωζώνη ως σύνολο και στις ευάλωτες χώρες ειδικότερα, όπως και οι προσπάθειες για την ενίσχυση του δημοσιονομικού και οικονομικού πλαισίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αναγνωρίζονται στις αγορές (Lane,2012)

1.6 ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΧΡΕΟΥΣ

Οι συνέπειες του δημόσιου χρέους ήταν αναμενόμενες στο ελληνικό κράτος με εμφανή αποτελέσματα τόσο στην ανεργία, στα εισοδήματα και στην πτώχευση των τραπεζών όσο και στην οικονομική ύφεση. Εν ακολουθία, αναπτύσσονται αναλυτικά οι συνέπειες του δημοσίου χρέους.

1. Υψηλότερη ανεργία και χαμηλότερα εισοδήματα

Μια σημαντική συνέπεια του Ελληνικού δημόσιου χρέους είναι η υψηλότερη ανεργία και τα χαμηλότερα εισοδήματα που τείνουν να αποδώσουν χαμηλότερα φορολογικά έσοδα και χρέη προς το ΑΕΠ με αύξουσα σειρά. Πράγματι, η Ελληνική οικονομία έχει συρρικνωθεί, και συγκεκριμένα -3.5% το 2010 και -5,5% το 2011, δεδομένου της εφαρμογής του σχεδίου λιτότητας της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του ΔΝΤ. Το ποσοστό ανεργίας υπερδιπλασιάστηκε μεταξύ του 2009 και του 2011 και το 2015 είχε φτάσει στο 25%, ενώ η ανεργία των νέων έχει κλιμακωθεί στο 47%. Ταυτόχρονα, ο λόγος του χρέους προς το ΑΕΠ έχει ανέβει από 126,8% πριν από το σχέδιο λιτότητας, σε 185% στο τέλος του 2015. (Karagiannis, Kondeas, 2012). Η ύφεση της οικονομίας αύξησε το ποσοστό ανεργίας, σε αντίθεση με το ποσοστό των εργαζομένων που μειώνεται καθημερινά. Επίσης, με το κλείσιμο των επιχειρήσεων, οι θέσεις εργασίας έχουν μειωθεί σημαντικά, με αποτέλεσμα οι μισθοί να μειώνονται όλο και πιο πολύ (Matsaganis, 2013).

2. Απώλεια εισοδήματος και πτώχευση τραπεζών

Με το πρόγραμμα λιτότητας προκλήθηκε μια περαιτέρω επιδείνωση της οικονομίας με σοβαρή και παρατεταμένη απώλεια εισοδήματος, προκαλώντας πτωχεύσεις των τραπεζών. Για να διατηρήσει ένα λειτουργικό τραπεζικό σύστημα, η Ελληνική κυβέρνηση αναγκάστηκε να προχωρήσει σε ανακεφαλαιοποίηση των εγχώριων τραπεζών. Το γεγονός αυτό αύξησε ακόμη περισσότερο το δημόσιο χρέος και κατ' επέκταση μείωσε την αξία των κρατικών ομολόγων. Με τη σειρά του αυτό προκάλεσε μείωση της αξίας του ενεργητικού των Ελληνικών τραπεζών, οι οποίες έχουν επενδύσει σε κρατικά ομόλογα, αυξάνοντας περισσότερο το δημόσιο χρέος. Σαφώς, η λιτότητα μόνη της ωθεί το λόγο του χρέους προς το ΑΕΠ προς την λάθος κατεύθυνση (Karagiannis, Kondeas, 2012).

3. Μετάδοση σε άλλες χώρες

Όπως αναφέρθηκε, αν η Ελλάδα χρεοκοπήσει, υπάρχει κίνδυνος μετάδοσης σε άλλες χώρες της Νότιας Ευρώπης, συμπεριλαμβανομένης της Πορτογαλίας, της Ιρλανδίας, της Ιταλίας και της Ισπανίας, οι οποίες, μαζί με την Ελλάδα, έχουν την

ονομασία «PIIGS» ή «GIIPS». Όπως και η Ελλάδα, έτσι και οι χώρες αυτές δανείστηκαν σε μεγάλο βαθμό κατά τη διάρκεια της πιστωτικής «φούσκας» πριν από την τρέχουσα παγκόσμια οικονομική κρίση και οι επενδυτές τους είναι όλο και περισσότερο νευρικοί σχετικά με τη βιωσιμότητα του χρέους τους. Ήδη, οι κινήσεις στις αποδόσεις των ομολόγων της Πορτογαλίας, της Ιρλανδίας, της Ιταλίας, και της Ισπανίας παρακολουθούνται από κοντά. Ανησυχίες σχετικά με τη διάχυση της κρίσης στην Ελλάδα με τους γείτονές της να έχουν τις ρίζες τους στις αναμνήσεις της ασιατικής οικονομικής κρίσης το 1997-1998, όπου πιστεύεται ότι η συμπεριφορά των επενδυτών συνέβαλε στην εξάπλωση της κρίσης σε όλη την περιοχή. Ορισμένοι υποστηρίζουν ότι υπάρχουν σημαντικές διαφορές μεταξύ των «PIIGS», και είναι απίθανη η μετάδοση από την Ελλάδα προς τις άλλες ευρωπαϊκές χώρες. Έχει υποστηριχθεί, για παράδειγμα, ότι τα χαμηλά επίπεδα της εθνικής αποταμίευσης στην Ελλάδα και την Πορτογαλία έχουν τεθεί στις ασθενέστερες οικονομικές θέσεις, στο 7,2% του ΑΕΠ και το 10,2% του ΑΕΠ αντίστοιχα, σε σύγκριση με το μέσο όρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης περίπου το 20%. Η Ισπανία και η Ιρλανδία, αντίθετα, είναι πιο κοντά στο μέσο όρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης στο 19% του ΑΕΠ και το 17% του ΑΕΠ, αντίστοιχα, βρίσκονται σε μια ισχυρότερη οικονομική θέση. Επιπλέον, η Ιρλανδία είχε αρχίσει να εφαρμόζει εκτεταμένα μέτρα λιτότητας που ψηφίστηκαν από το κοινοβούλιο της το Δεκέμβριο του 2009 και το 2015 βγήκε από το μνημόνιο. Ο Γενικός Διευθυντής του ΔΝΤ Ντομινίκ Στρος-Καν φέρεται να υποβάθμισε τη δυνατότητα της διάχυσης από την Ελλάδα προς την Ισπανία ή την Πορτογαλία, γεγονός που υποδηλώνει ότι μια κρίση στην Ελλάδα θα μπορούσε να περιοριστεί σε μεγάλο βαθμό σε αυτή τη χώρα. Όμως η μετάδοση θεωρείται απίθανη εφόσον η Ευρωπαϊκή Ένωση και το ΔΝΤ παρέχουν οικονομική βοήθεια προς την Ελλάδα (Harari,2015).

4. Οικονομική ύφεση

Η οικονομία εισήλθε σε ύφεση το 2008 και είδε επίμονες συσπάσεις της οικονομικής δραστηριότητας μέχρι το 2014, όταν η ανάπτυξη τελικά επέστρεψε. Όμως το 2015-2016 υπήρξε ξανά ύφεση και στασιμότητα και συνολικά, το πραγματικό ΑΕΠ έχει μειωθεί κατά περισσότερο από 27% από το αρχικό. Κατά τη διάρκεια της Μεγάλης Ύφεσης, η Αμερικανική οικονομία συρρικνώθηκε κατά παρόμοιο μέγεθος, δηλαδή 26% μεταξύ 1929 και 1933. Συγκριτικά, η οικονομία του Ηνωμένου Βασιλείου συρρικνώθηκε κατά 6% κατά τη διάρκεια της ύφεσης το 2008-2009. Η πτώση της παραγωγής οδήγησε σε απότομη πτώση του βιοτικού επιπέδου και των κοινωνικών συνθηκών. Το ποσοστό ανεργίας αυξήθηκε από 8% περίπου το 2008 σε 28% στα μέσα του 2013, πριν μειωθεί ελαφρά σε λίγο κάτω από 26% μέχρι τα μέσα του 2015. Το ποσοστό ανεργίας των νέων αυξήθηκε σε σχεδόν 60% το 2013 και ήταν ακόμα στο 53% στα μέσα του 2015. Ο αριθμός των ανθρώπων στην εργασία μειώθηκε κατά 23%, στον πληθυσμό απασχολούμενων. Οι μισθοί έχουν

μειωθεί, η φτώχεια έχει αυξηθεί και η οικονομική στέρση έχει αυξηθεί. Δεν προκαλεί καμία έκπληξη το γεγονός, ότι πολλοί άνθρωποι στην Ελλάδα είναι δυσαρεστημένοι. Τα τρία πέμπτα των ανθρώπων δηλώνουν ότι δεν είναι ικανοποιημένοι με τη ζωή που βιώνουν, σε σύγκριση πάντα με τον μέσο όρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, όπου είναι το ένα πέμπτο, και τα τρία τέταρτα ότι η οικονομική κατάσταση του νοικοκυριού τους είναι κακή, σε σύγκριση με τον μέσο όρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης που είναι μόλις πάνω από το ένα τρίτο. Το 2014 η οικονομία έδειξε σημάδια να πουλήσει κάποια ομόλογα, για διάστημα έως πέντε ετών, για τους επενδυτές, για πρώτη φορά σε τέσσερα χρόνια σταθεροποίησης (Harari,2015). Η ανάπτυξη είχε επιστρέψει, με τριμηνιαίες επεκτάσεις του ΑΕΠ κατά τη διάρκεια καθενός από τα τρία πρώτα τρίμηνα του έτους. Η ελληνική κυβέρνηση ήταν ακόμη σε θέση να πουλήσει κάποια ομόλογα, για διάστημα έως πέντε ετών, για τους επενδυτές, για πρώτη φορά σε τέσσερα χρόνια (Harari,2015).

5. Αύξηση του εσωτερικού και εξωτερικού χρέους

Η πιο επιζήμια αρνητική επίπτωση στην ανάπτυξη μιας οικονομίας από την καταιγίδα των δημοσίων ελλειμμάτων είναι η αύξηση του συνολικού δημόσιου εσωτερικού και εξωτερικού χρέους. Ο συνεχής αυτός δανεισμός εμπεριέχει αρκετούς κινδύνους. Καθώς τα επίπεδα του χρέους αυξάνονται, η ικανότητα των δανειζόμενων να αποπληρώσουν τα χρέη μειώνεται και δημιουργείται πτώση στα έσοδα και τις πωλήσεις. Όσο μεγαλύτερο είναι το χρέος τόσο μεγαλύτερη είναι και η πιθανότητα αθέτησης πληρωμών. Όσο αυξάνεται το χρέος τόσο οι δανειστές θα σταματήσουν τον δανεισμό και η κατανάλωση και οι επενδύσεις θα μειωθούν. Σε περίπτωση που η ύφεση είναι μεγάλη, η υψηλή ανεργία και η ανεπαρκής ζήτηση θα είναι τα ζοφερά αποτελέσματα. Σε γενικές γραμμές, υψηλότερο χρέος οδηγεί σε οικονομική αστάθεια και μειώνει το μέσο ρυθμό ανάπτυξης (Cecchetti,2011).

Σύμφωνα με τον Matsagkanis (2013), μια φοβερή κοινωνική συνέπεια του δημόσιου χρέους είναι η φτώχεια. Μετά το 2009, τα ποσοστά φτώχειας αυξήθηκαν ραγδαία. Επιπροσθέτως, οι κοινωνικές παροχές αποτελούν μια επίπτωση του Ελληνικού δημόσιου χρέους. Η υγειονομική περίθαλψη ήταν δύσκολη μετά το 2009, το οποίο οφείλονταν στην έλλειψη χρηματοδότησης από το κράτος. Σε πολλούς Έλληνες δεν παρέχεται πλέον υγειονομική κάλυψη είτε επειδή είναι άνεργοι, είτε επειδή δεν μπορούν να αντεπεξέλθουν στις ασφαλιστικές εισφορές. Ακόμη, η ευτυχία έπαιξε σημαντικό ρόλο στις συνέπειες. Σε σχέση με το 2004, έρευνες δείχνουν ότι στις μέρες μας, τα ποσοστά ευτυχίας έχουν παρουσιάσει μια ραγδαία μείωση λόγω του υπέρογκου αυξανόμενου χρέους, της πρόσφατης υγειονομικής κρίσης, της φτώχειας και της ανέχειας γενικότερα (Matsaganis,2013).

6. Πώληση της περιουσίας της

Σύμφωνα με το άρθρο του Featherstone (2011), η αντίδραση του κοινού στη Γερμανία για την Ελληνική κρίση, εξέφρασε μια εχθρότητα. Το κοινό ήταν ηχηρό στην καταδίκη του υποστηρίζοντας πως η Ελληνική κυβέρνηση θα πρέπει να πουλήσει τα νησιά της και την Ακρόπολη για να βοηθήσει τη χρηματοδότηση του χρέους της (Featherstone,2011).

1.7 ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΜΕΙΩΣΗΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΧΡΕΟΥΣ ΣΤΙΣ ΧΩΡΕΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΖΩΝΗΣ

Η κρίση χρέους στην Ευρωζώνη διαχώρισε τις χώρες σε αυτές που έχουν επικίνδυνα αυξημένα ποσοστά δημοσίου χρέους και σε αυτές που έχουν συγκριτικά χαμηλότερα επίπεδα χρέους, τα οποία όμως συνεχίζουν να είναι υψηλά συγκριτικά με τις μακροπρόθεσμες φυσιολογικές τιμές. Λόγω της ταχείας συσσώρευσης του δημοσίου χρέους στην Ευρώπη σε ένα περιβάλλον οικονομικής αστάθειας και χαμηλής ανάπτυξης έχει γίνει επιτακτική η ανάγκη για αξιολόγηση της βιωσιμότητας του δημοσίου χρέους. Για αυτό το λόγο, λοιπόν, χρειάζεται μια ολοκληρωμένη προσέγγιση για την αξιολόγηση της βιωσιμότητας του χρέους, η οποία θα περιλαμβάνει μια πιο συστηματική και εις βάθος αξιολόγηση των κινδύνων ανά χώρα.

Επειδή η τρέχουσα δημοσιονομική συγκυρία δεν είναι αποτέλεσμα του δημοσίου χρέους σε μια χώρα, αυτή προκαλεί πρόβλημα όχι μόνο στην Ευρώπη αλλά και στις επιμέρους οικονομίες της. Ως εκ τούτου, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και τα κράτη μέλη της ενεργούν προκειμένου να αντιμετωπίσουν την οικονομική κρίση.

Προκειμένου να λυθεί το πρόβλημα της ρευστότητας που προκλήθηκε από τη χρηματοπιστωτική κρίση πραγματοποιήθηκε συνάντηση από την Ευρωπαϊκή Ένωση τον Οκτώβριο του 2008. Αποτέλεσμα της συνάντησης ήταν να υπάρξει ένα σχέδιο διάσωσης για τις τράπεζες με απώτερο σκοπό να τονωθεί η οικονομική τους κατάσταση και να διασφαλιστεί ο διατραπεζικός δανεισμός(Ullah ,Ahmed,2014)

Σχετικά με τους δείκτες χρέους προς το ΑΕΠ, αυτοί θα πρέπει να είναι της τάξης κάτω του 60%. Για να συμβεί αυτό σε πολλές χώρες της Ευρωζώνης θα πρέπει να γίνουν προσπάθειες εξυγίανσης για μια μεγάλη χρονική περίοδο. Επίσης, αξίζει να αναφέρουμε ότι υπάρχουν πολλές διαφορές ανάμεσα στις χώρες σχετικά με την ικανότητα τους να πετύχουν πρωτογενή πλεονάσματα, ενώ υπάρχουν και χώρες οι οποίες θα πρέπει να διατηρήσουν πρωτογενή πλεονάσματα της τάξης του 4% του ΑΕΠ ή και παραπάνω για ένα μεγάλο χρονικό διάστημα.

Παράλληλα, οι συμφωνίες που κλείστηκαν μετά από τις Συνόδους του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου τον Δεκέμβριο του 2011 και τον Ιανουάριο του 2012 θα

πρέπει να τηρούνται αυστηρά από όλες τις ενδιαφερόμενες χώρες, σύμφωνα με ανακοίνωση της EuropeanCentralBank (2012).

Οι χώρες της Ευρωζώνης που έχουν λάβει βοήθεια από την Ευρωπαϊκή Ένωση και το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο(ΔΝΤ), για τη χρηματοδότηση των κρατικών προϋπολογισμών τους ή ακόμα και για την ανακεφαλαίωση των τραπεζών τους είναι η Ελλάδα, η Ιρλανδία, η Πορτογαλία, η Ισπανία και η Κύπρος.

Η χώρα μας, μάλιστα, ήταν και η πρώτη χώρα που έμεινε εκτός των αγορών ομολόγων το Μάιο του 2010. Έπειτα, ακολούθησαν η Ιρλανδία και η Πορτογαλία. Το διάστημα 2010-2011 δημιουργήθηκαν προγράμματα χρηματοδοτικής βοήθειας για την Ελλάδα, της Ιρλανδία και την Πορτογαλία. Ήταν η πρώτη φορά που δόθηκε βοήθεια μέσα σε μια νομισματική ένωση και η πρώτη φορά που τα ευρωπαϊκά θεσμικά όργανα και το Ταμείο συνεργάστηκαν τόσο στενά.

Για να σωθούν οι χώρες της Ευρωζώνης καθιερώθηκαν από κοινού προγράμματα της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του ΔΝΤ, τα οποία παρέχουν τριετή χρηματοδότηση με την προϋπόθεση ότι οι δικαιούχες χώρες θα εφαρμόσουν κάποια μέτρα δημοσιονομικής λιτότητας και διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις για την τόνωση της ανάπτυξης, γεγονός που ήταν πολύ σημαντικό για την Ελλάδα και την Πορτογαλία, και ανακεφαλαιοποίηση και αναχρηματοδότηση των τραπεζικών συστημάτων, γεγονός που ήταν πολύ σημαντικό για την Ιρλανδία. Ωστόσο, η χρηματοδότηση ξεπέρασε κατά πολύ τα φυσιολογικά επίπεδα δανεισμού του ΔΝΤ με την Ευρωπαϊκή Ένωση να είναι ο κύριος πάροχος της χρηματοδότησης.

Επιπλέον, δημιουργήθηκε το Ευρωπαϊκό Ταμείο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας, το οποίο δύναται να εκδώσει ομόλογα με εγγύηση που παρέχεται από τα κράτη μέλη με αρχικό κεφάλαιο εγγυήσεων 440 δις €, ενώ η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα εγκαινίασε ένα Πρόγραμμα Αγοράς Τίτλων για να αγοράσει ελληνικά, ιρλανδικά και πορτογαλικά ομόλογα. Ακόμη, ο υπάρχων Ευρωπαϊκός Μηχανισμός Σταθερότητας παρέχει χρηματοδότηση στα κράτη μέλη της Ευρωζώνης(Lane,2012).

Το 2011, οι ηγέτες της Ευρωπαϊκής Ένωσης συμφώνησαν να δημιουργηθεί ένας Ευρωπαϊκός Μηχανισμός Σταθερότητας για να ενισχυθεί η ανταγωνιστικότητα των οικονομιών της μέσα σε ένα εύλογο χρονικό διάστημα. Έτσι, ο Ευρωπαϊκός Μηχανισμός Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας ενέργησαν προκειμένου να επιτρέπουν στην επιτροπή και τα κράτη μέλη της να εγγυηθούν τα δάνεια των πιο ευάλωτων κρατών που βρίσκονται σε οικονομική δυσπραγία και να τους χορηγούν διμερή δάνεια.

Ένα χρόνο μετά, τον Ιούλιο του 2012, το Ευρωπαϊκό Ταμείο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας στήριξε οικονομικά την Ισπανία, με την Επιτροπή να παρακολουθεί την εξυγίανση των τραπεζών και το Ταμείο να παρέχει γενική συνδρομή για τη μεταρρύθμιση του χρηματοπιστωτικού τομέα. Τον Απρίλιο του 2013, το διοικητικό συμβούλιο του Ευρωπαϊκού Μηχανισμού Σταθερότητας συμφώνησε να χορηγήσει βοήθεια προς την Κύπρο.

Ακόμη, για να αντιμετωπίσουν εγκαίρως τις μακροπρόθεσμες προοπτικές, τα κράτη μέλη συμφώνησαν να προχωρήσουν στη μεταρρύθμιση του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης και του Συμφώνου του Ευρώ ούτως ώστε να βελτιωθεί η οικονομική υγεία των επιμέρους εθνών και να προληφθεί μια μετέπειτα οικονομική κρίση.

Συμπερασματικά, εφαρμόστηκε ένα νέο πρότυπο συνεργασίας του οποίου οι συνέπειες θα είναι ιδιαίτερα σημαντικές για την εξέλιξη της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης καθώς και για τη μελλοντική σχέση μεταξύ των παγκόσμιων και περιφερειακών χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων.

ΔΕΥΤΕΡΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

ΔΗΜΟΣΙΟ ΧΡΕΟΣ ΚΑΙ ΑΕΠ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ

2.1 ΕΝΝΟΙΟΛΟΓΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΑΕΠ

Το Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν ή ΑΕΠ, καλείται η συνολική αξία των τελικών αγαθών και υπηρεσιών που παράγονται μέσα στα όρια της επικράτειας μιας χώρας κατά τη διάρκεια μιας χρονικής περιόδου, εκφρασμένη σε χρηματικές μονάδες. Με άλλα λόγια, το ΑΕΠ είναι η συνολική αξία όλων των τελικών αγαθών, υλικών και άυλων, που παρήχθησαν εντός μιας χώρας σε διάστημα ενός έτους, ακόμα και αν μέρος αυτού παρήχθη από παραγωγικές μονάδες που ανήκουν σε κατοίκους του εξωτερικού.

Στον ορισμό αυτό εξαιρούνται τα ενδιάμεσα αγαθά, δηλαδή τα αγαθά εκείνα που χρησιμοποιούνται ως παραγωγικοί συντελεστές για την παραγωγή άλλων αγαθών (Γιαννέλης,2012). Για να αποφευχθεί ο διπλός υπολογισμός των ίδιων προϊόντων, όταν υπολογίζεται το ΑΕΠ, πρέπει να συμπεριλαμβάνεται η αξία μόνο των τελικών προϊόντων και όχι των ενδιάμεσων. Ως τελικό θεωρείται το προϊόν, το οποίο δεν πρόκειται να μεταπωληθεί πάλι στην μορφή που βρίσκεται ή να πωληθεί ύστερα από τη μετατροπή του σε κάποιο άλλο προϊόν. Η έννοια του «τελικού» δεν εξαρτάται από το στάδιο επεξεργασίας του προϊόντος, αλλά από το αν αυτό πρόκειται να πωληθεί πάλι. Το ίδιο προϊόν μπορεί να αποτελεί τελικό σε κάποιες χρήσεις του και ενδιάμεσο σε κάποιες άλλες (Κώττη,Κώττης,2001). Για παράδειγμα, αν η ζάχαρη αγοράζεται από ένα νοικοκυριό για άμεση κατανάλωση, είναι τελικό προϊόν, ενώ αν αγοράζεται από ένα ζαχαροπλαστείο για την παραγωγή κάποιου γλυκίσματος, το οποίο θα πωληθεί, είναι ενδιάμεσο.

Η μέτρηση του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος που παράγεται σε μια οικονομία κατά τη διάρκεια μιας συγκεκριμένης χρονικής περιόδου, μπορεί να γίνει με τρεις τρόπους: με το σύνολο των δαπανών που γίνονται για την απόκτηση του, με το σύνολο των εισοδημάτων που δημιουργούνται κατά τη διάρκεια της παραγωγής του και τέλος, με το σύνολο της αξίας του τελικού προϊόντος που παράγεται.

Υπάρχουν δηλαδή τρεις μέθοδοι μέτρησης του ΑΕΠ:

- ✓ Η μέθοδος της δαπάνης
- ✓ Η εισοδηματική μέθοδος
- ✓ Η μέθοδος της προστιθέμενης αξίας

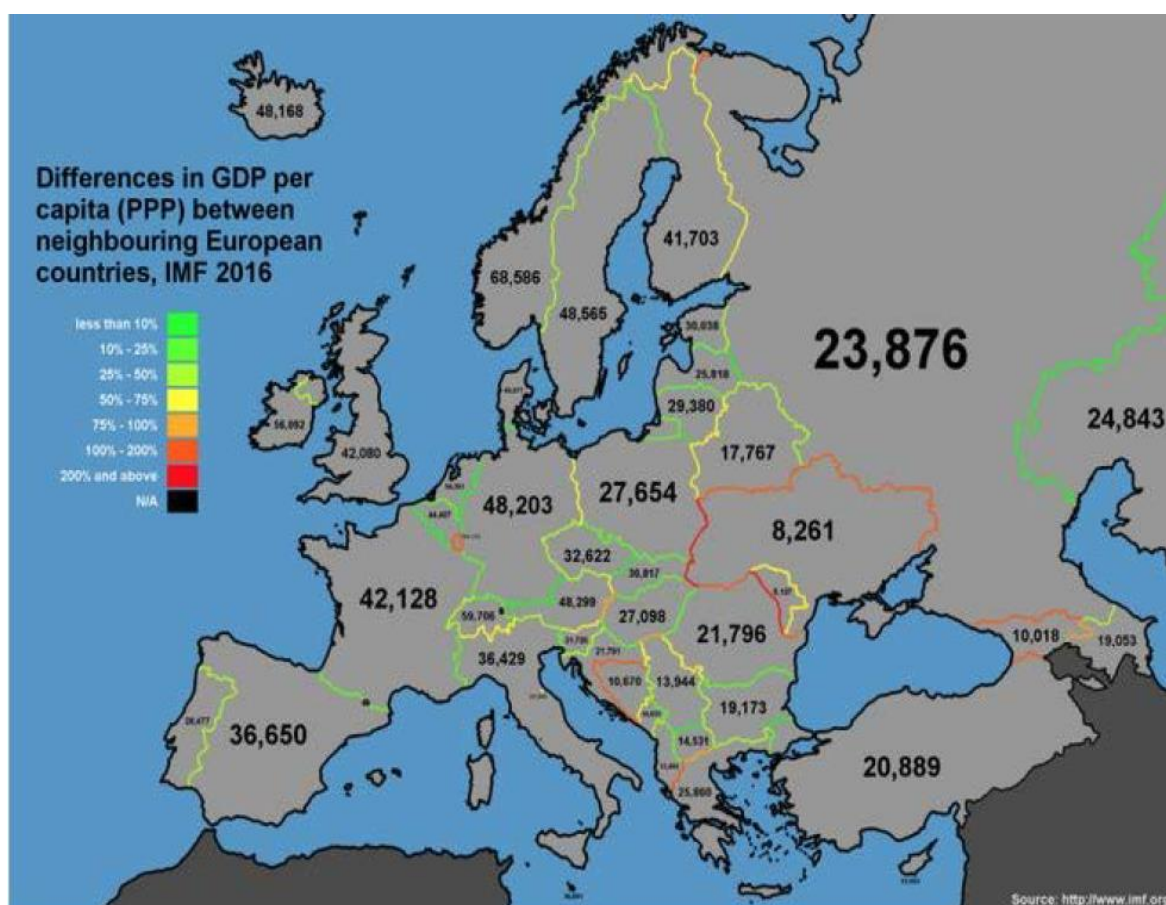
Οι παραπάνω μέθοδοι δίδουν το ίδιο αποτέλεσμα, καθώς αποτελούν διαφορετικές όψεις του ίδιου νομίσματος.

2.2 ΤΟ ΑΕΠ ΣΕ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ

Το 1957, έξι ευρωπαϊκές χώρες αποφάσισαν να σχηματίσουν μια κοινή Ευρωπαϊκή αγορά, δηλαδή μια οικονομική ζώνη όπου άνθρωποι και αγαθά μπορούσαν να διακινούνται ελεύθερα. Από τότε 22 χώρες έχουν προστεθεί στην ομάδα αυτή, αυξάνοντας το συνολικό αριθμό σε 28. Η ομάδα είναι γνωστή ως Ευρωπαϊκή Ένωση. Ωστόσο, μετά την πρόσφατη αποχώρηση του Ηνωμένου Βασιλείου, η Ευρωπαϊκή Ένωση αποτελείται από 27 χώρες (Blanchard,2012).

Τα τελευταία χρόνια, έρχεται όλο και περισσότερο στο προσκήνιο του προβλήματος της μη ενιαίας εικόνας που παρουσιάζει η Ευρώπη όταν μιλάμε για οικονομικά μεγέθη. Γίνεται συζήτηση για μια Ευρώπη «των δύο ταχυτήτων» ή «πολλαπλών ταχυτήτων» ή για χάσμα ανάμεσα στον Βορρά και τον Νότο ή την Δυτική Ευρώπη με τις χώρες του πρώην Ανατολικού μπλοκ.

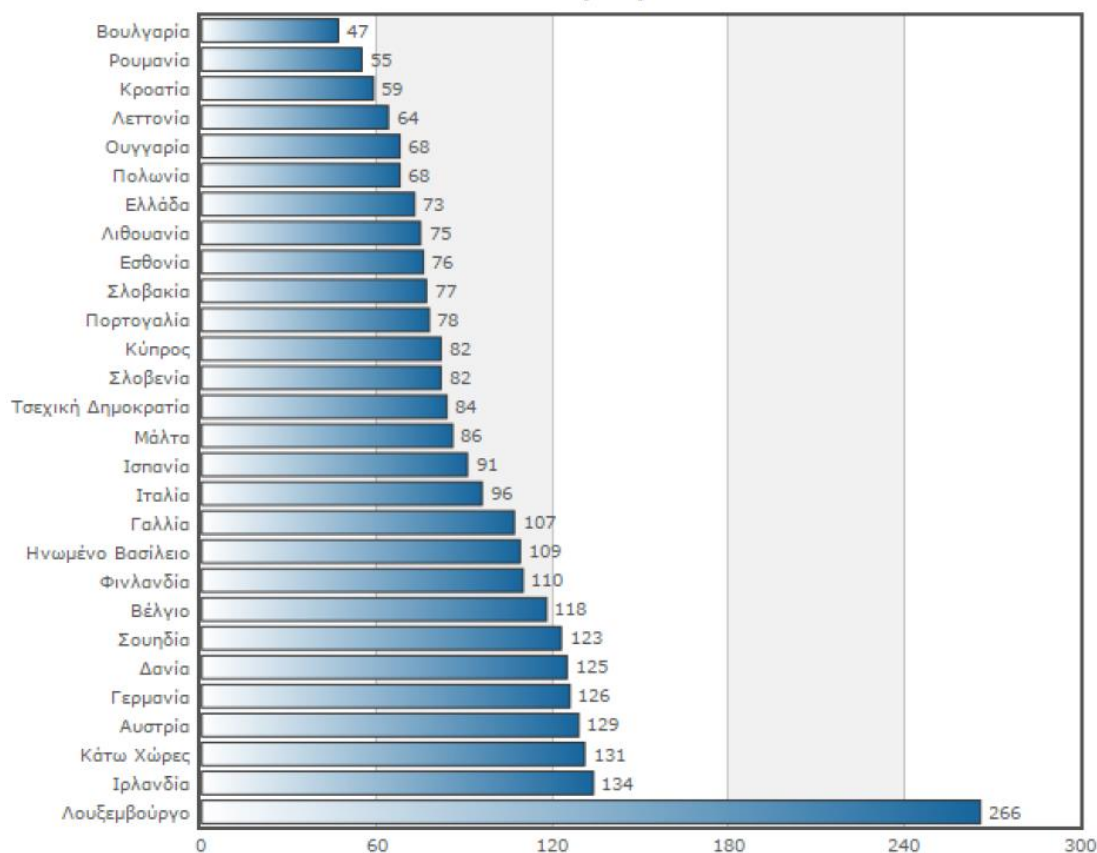
Σύμφωνα με στοιχεία του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου για το 2016, φαίνονται παρακάτω οι μεγάλες διαφορές που παρουσιάζουν οι ευρωπαϊκές χώρες όσον αφορά το κατά κεφαλήν ακαθάριστο εγχώριο προϊόν.

Εικόνα 1:Οι διαφορές στο ΑΕΠ ανάμεσα στις ευρωπαϊκές χώρες

Πηγή: www.imf.org, ανακτήθηκε 20/8/2021

Στην Βαλκανική χερσόνησο, μπορεί η Ελλάδα με 25.860€ κατά κεφαλήν ΑΕΠ, να φαίνεται πως είναι η «πλουσιότερη» χώρα, με την διαφορά από την Αλβανία να είναι υπερδιπλάσια (12.484€), όμως η χώρα μας βρίσκεται πλέον πίσω σχεδόν από όλες τις χώρες της Κεντρικής και Βόρειας Ευρώπης που άνηκαν στο Ανατολικό Μπλοκ. Στα δύο άκρα της Γηραιάς Ηπείρου από οικονομικής πλευράς βρίσκονται το Λουξεμβούργο (103.112€) και η Μολδαβία (5.137€). Τέλος, εντύπωση προκαλεί το γεγονός, ότι η Ιρλανδία των μνημονίων αλλά και των πολυεθνικών ξεπερνάει σε κατά κεφαλήν ΑΕΠ (56.092€), τη Γερμανία (48.203€) και βρίσκεται σε μικρή απόσταση από την Ελβετία (59.706€).

Εικόνα 2: Κατά κεφαλήν ΑΕΠ 2015

Πηγή: Eurostat

Παραπάνω, αποτυπώνονται οι δείκτες του κατά κεφαλήν ΑΕΠ των ευρωπαϊκών χωρών για το έτος 2015. Η διασπορά του κατά κεφαλήν ΑΕΠ στα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης παραμένει εξαιρετικά εντυπωσιακή. Όπως και στα προηγούμενα έτη, το Λουξεμβούργο έχει με διαφορά το υψηλότερο κατά κεφαλήν ΑΕΠ από όλες τις χώρες που περιλαμβάνονται στην παρούσα ανάλυση και υπερβαίνει κατά περισσότερο από 2,5 φορές τον μέσο όρο των χωρών αυτών και σχεδόν 6 φορές το ΑΕΠ της Βουλγαρίας, που είναι το φτωχότερο κράτος μέλος της

Ευρωπαϊκής Ένωσης σύμφωνα με τον συγκεκριμένο δείκτη. Ένα ιδιαίτερο χαρακτηριστικό της λουξεμβουργιανής οικονομίας, που εξηγεί σε κάποιον βαθμό το πολύ υψηλό κατά κεφαλήν ΑΕΠ της χώρας, είναι ότι απασχολεί μεγάλο αριθμό κατοίκων εξωτερικού, οι οποίοι συμβάλλουν στο ΑΕΠ της, αλλά δεν περιλαμβάνονται στον μόνιμο πληθυσμό της.

Η Ιρλανδία, επίσης, διατηρεί τη θέση της μεταξύ των πλουσιότερων κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ενώ οι Κάτω Χώρες καταλαμβάνουν τη τρίτη θέση μεταξύ των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, υπερβαίνοντας κατά 33 % τον μέσο όρο της Ένωσης, αλλά η επίδοση αυτή υποσκελίζεται από τη Νορβηγία και την Ελβετία. Άλλα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, με κατά κεφαλήν ΑΕΠ που υπερέβαινε κατά τουλάχιστον 20% το επίπεδο της Ευρωπαϊκής Ένωσης το 2015, είναι η Αυστρία, η Γερμανία, η Δανία, η Σουηδία και το Βέλγιο. Ακολουθούν η Φινλανδία, ενώ η Γαλλία ξεπερνά με διαφορά την Ιταλία και την Ισπανία, με τις οποίες κυμαινόταν σε παρόμοια επίπεδα για αρκετά χρόνια.

Η Κύπρος, τέλος, με κατά κεφαλήν ΑΕΠ οριακά κάτω από τον μέσο όρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης το 2010, παραμένει πάνω από την Ελλάδα, η οποία, τη συγκεκριμένη χρονιά, αντιμετώπιζε τις επιπτώσεις της οικονομικής κρίσης. Η Σλοβενία, η Μάλτα, η Τσεχική Δημοκρατία καθώς και η Κύπρος, βρίσκονται όλες περίπου κατά 20 % κάτω από τον μέσο όρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης και ακολουθούν η Πορτογαλία, η Σλοβακία, η Εσθονία, η Λιθουανία και η Ελλάδα, οι οποίες κυμαίνονται περίπου στο 40 % κάτω από τον μέσο όρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η Πολωνία εμφανίζει σημάδια σαφούς βελτίωσης της θέσης της, ενώ η Ουγγαρία, η Κροατία και η Λετονία παρουσίασαν πτώση του κατά κεφαλήν ΑΕΠ. Η Ρουμανία και η Βουλγαρία, έχουν επίπεδα κατά κεφαλήν ΑΕΠ μόλις κάτω από το 50% του μέσου όρου της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η Τουρκία, ακόμη, ως υποψήφια χώρα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ήταν πάνω από το επίπεδο τόσο της Ρουμανίας όσο και της Βουλγαρίας.

2.3 ΤΟ ΔΗΜΟΣΙΟ ΧΡΕΟΣ ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΟ ΑΕΠ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΧΩΡΩΝ

Το πιο αντιπροσωπευτικό μέτρο εκτίμησης και αποτύπωσης του χρέους μιας χώρας, είναι το ύψος του χρέους ως ποσοστό του ΑΕΠ της χώρας. Το χρέος, δηλαδή, σε σχέση με το μέγεθος της οικονομίας. Με κριτήριο αυτό το μέτρο, η Ελλάδα είναι η πιο χρεωμένη χώρα της Ευρώπης (177% του ΑΕΠ), σύμφωνα με στατιστικά στοιχεία του 2015. Η χώρα μας ήταν ανέκαθεν στην κορυφή των ευρωπαϊκών χωρών με το μεγαλύτερο χρέος, αλλά το 2009 ήταν η χρονιά που εμφανίστηκε ως μείζον πρόβλημα.

Ειδικότερα να αναφέρουμε πως στις χώρες που εφαρμόζονται τα σκληρά μέτρα λιτότητας, δηλαδή Ελλάδα, Πορτογαλία, Ισπανία, Ιρλανδία και Κύπρος, τα στοιχεία της Eurostat δείχνουν ότι το ΑΕΠ των χωρών αυτών χρόνο με τον χρόνο μειώνεται ή στην καλύτερη περίπτωση παραμένει σταθερό, ενώ παράλληλα το χρέος ολοένα και αυξάνεται.

Με βάση τα δεδομένα αυτά τίθενται σοβαρά ζητήματα περί άμεσων κινδύνων μη βιωσιμότητας του χρέους των χωρών αυτών. Ευρωπαίοι αξιωματούχοι τονίζουν συνεχώς από την πλευρά τους, ότι δεν υπάρχει κανένα τέτοιο θέμα, όσο τηρείται συνεπώς το προγραμματισμένο πακέτο μεταρρυθμίσεων και παράλληλα αυξάνεται ο ρυθμός οικονομικής ανάπτυξης που συμβάλει στην εξυπηρέτηση του χρέους.

Επίσης, τόσο το δημοσιονομικό έλλειμμα όσο και το δημόσιο χρέος της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της Ευρωζώνης για το 2015 παρουσιάζουν μείωση συγκριτικά με το 2014. Στην Ευρωζώνη, το δημοσιονομικό έλλειμμα ως ποσοστό του ΑΕΠ μειώθηκε από 2,6% το 2014 σε 2,1% το 2015, και στην Ευρώπη Ένωση από 3,0% σε 2,4%. Στην Ευρωζώνη, το δημόσιο χρέος ως ποσοστό του ΑΕΠ μειώθηκε από 92,0% στο τέλος του 2014 σε 90,7% στο τέλος του 2015, και στην Ευρώπη των 28 από 86,8% σε 85,2%.

Για πρώτη φορά από το ξέσπασμα της οικονομικής κρίσης, το έλλειμμα της Ελλάδας συρρικνώθηκε το 2015, σύμφωνα με τα επίσημα οικονομικά στοιχεία που ανακοίνωσε η Eurostat. Πιο συγκεκριμένα, διαμορφώθηκε στο 7,2% του ΑΕΠ για το 2015 ή στα 12,8 δισεκατομμύρια ευρώ. Παράλληλα, το ακαθάριστο ενοποιημένο χρέος της Γενικής Κυβέρνησης σε ονομαστικές τιμές στο τέλος του 2015 ανήλθε στα 311,5 δισ. ευρώ (176,9% επί του ΑΕΠ). Η Ελλάδα εξακολουθεί να έχει υψηλό χρέος, με το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο να προειδοποιεί πως τα χρέη της χώρας βρίσκονται σε φαύλο κύκλο. Παρά τα χρόνια λιτότητας και των οικονομικών μεταρρυθμίσεων, η Ευρωπαϊκή Ένωση εξακολουθεί να αντιμετωπίζει κρίση λόγω του χρέους της Ελλάδας, το οποίο ανέρχονταν στο 177,4% του ΑΕΠ το 2015.

Παρόλο που πολλοί ανησυχούν για το επίπεδο του ελληνικού χρέους, υπάρχουν αρκετές ακόμα χώρες στην Ευρωπαϊκή Ένωση που έχουν χρέη τα οποία συναγωνίζονται αυτά της Ελλάδας, σύμφωνα με στοιχεία της Eurostat. Υπάρχουν συνολικά πέντε Ευρωπαϊκές χώρες τα χρέη των οποίων είναι μεγαλύτερα του ΑΕΠ τους, και 21 με χρέος υψηλότερο του ορίου του 60% του ΑΕΠ, που ορίζει η Συνθήκη του Μάαστριχτ. Το δημόσιο χρέος της Ελλάδας είναι το υψηλότερο στην Ευρωπαϊκή Ένωση, ενώ ακολουθούν η Ιταλία και η Πορτογαλία με χρέος 132% και 129% του ΑΕΠ αντίστοιχα. Τα μικρότερα χρέη, ως ποσοστό του ΑΕΠ, σημειώθηκαν στην Εσθονία, το Λουξεμβούργο και τη Βουλγαρία το 2015, το κρατικό χρέος των οποίων ήταν κάτω του 30% του ΑΕΠ.

Το επίπεδο χρέους στην ευρωζώνη ήταν 90,4% το 2015, έναντι του 92% το 2014, που ήταν το υψηλότερο επίπεδο από την εισαγωγή του ενιαίου νομίσματος το 1999. Οι αυξήσεις στα χρέη στην Ευρώπη, δείχνουν πως οι χώρες δυσκολεύονται

να ελέγξουν τις δημόσιες δαπάνες τους, ενώ οι χώρες με τα μικρότερα χρέη, είναι συχνά αυτές που εμφάνισαν τις μεγαλύτερες αυξήσεις τα τελευταία χρόνια. Εννέα ευρωπαϊκές χώρες κατάφεραν να μειώσουν το χρέος τους, ως ποσοστό του ΑΕΠ, από το 2012 και μόλις πέντε, δηλαδή η Τσεχία, η Δανία, η Γερμανία, η Ιρλανδία και η Λετονία, κατάφεραν να μειώσουν το χρέος σε πραγματικούς όρους. Υπάρχουν ακόμη χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης με χρέος που ξεπερνά το 1 τρισ. Ευρώ, δηλαδή η Ιταλία, η Γερμανία, η Γαλλία και η Ισπανία.

2.4 ΑΕΠ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΧΩΡΩΝ

Στις μέρες μας, εν έτη 2021, οι χώρες που απαρτίζουν την Ευρωπαϊκή Ένωση είναι αλφαβητικά οι κάτωθι:

- ✓ Αυστρία
- ✓ Βέλγιο
- ✓ Βουλγαρία
- ✓ Γαλλία
- ✓ Γερμανία
- ✓ Δανία
- ✓ Ελλάδα
- ✓ Εσθονία
- ✓ Ιρλανδία
- ✓ Ισπανία
- ✓ Ιταλία
- ✓ Κάτω Χώρες
- ✓ Κροατία
- ✓ Κύπρος
- ✓ Λετονία
- ✓ Λιθουανία
- ✓ Λουξεμβούργο
- ✓ Μάλτα
- ✓ Ουγγαρία
- ✓ Πολωνία
- ✓ Πορτογαλία
- ✓ Ρουμανία
- ✓ Σλοβακία
- ✓ Σλοβενία
- ✓ Σουηδία
- ✓ Τσεχία
- ✓ Φιλανδία

Εικόνα 3: Οι χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Πηγή:

<https://www.google.com/search?q=%CF%87%CF%89%CF%81%CE%B5%CF%82+%CE%B5%CE%B5+2021&sxsrf=ALeKk01055-cPd-q8AFeEDi90PqEzKrMw:1629271346268&source=Inms&tbm=isch&sa=X&ved=2ah>

, ανακτήθηκε 20/8/2021

Στα υποκεφάλαια που ακολουθούν θα εξετάσουμε την πορεία του ΑΕΠ στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης ξεχωριστά.

2.4.1 ΑΕΠ ΑΥΣΤΡΙΑΣ

Η Αυστρία είναι μία από τις έντεκα πλουσιότερες χώρες στον κόσμο, όσον αφορά το Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν της ανά κάτοικο, έχει μια καλά αναπτυγμένη κοινωνική οικονομία αγοράς και ένα υψηλό βιοτικό επίπεδο. Μέχρι τη δεκαετία του 1980, πολλές από τις μεγαλύτερες βιομηχανικές εταιρείες της Αυστρίας κρατικοποιήθηκαν. Τα τελευταία χρόνια, ωστόσο, η ιδιωτικοποίηση έχει μειώσει την κρατική συμμετοχή σε επίπεδο που συγκρίνεται με άλλες ευρωπαϊκές οικονομίες. Παράλληλα με την ανεπτυγμένη βιομηχανία, ο διεθνής τουρισμός αποτελεί ένα από τα πιο σημαντικά κομμάτια της εθνικής οικονομίας.

Η Γερμανία υπήρξε ιστορικά ο κύριος εμπορικός εταίρος της Αυστρίας, καθιστώντας την έτσι ευάλωτη σε τυχόν μεταβολές της γερμανικής οικονομίας. Με δεδομένο ότι η Αυστρία είναι κράτος μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, απέκτησε στενότερους δεσμούς με άλλες οικονομίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, μειώνοντας την οικονομική εξάρτησή της από τη Γερμανία. Επιπλέον, η ένταξη της στην Ευρωπαϊκή Ένωση έχει δημιουργήσει μια εισροή ξένων επενδυτών, που προσελκύονται από την πρόσβαση της Αυστρίας στην ενιαία ευρωπαϊκή αγορά και την εγγύτητά της με ισχυρές οικονομίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Το 2004, η Αυστρία ήταν η τέταρτη πλουσιότερη χώρα εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης, με κατά κεφαλήν ΑΕΠ περίπου 27.666€. Η Βιέννη μάλιστα ήταν η πέμπτη πλουσιότερη πόλη της Ευρώπης με το ΑΕΠ της να φθάνει τα 38.632€ ανά κάτοικο.

Ο σημαντικότερος τομέας για την Αυστρία είναι αυτός των υπηρεσιών, ο οποίος παράγει και το μεγαλύτερο μέρος του ΑΕΠ της χώρας. Ο τουρισμός είναι, επίσης, πολύ σημαντικός για την οικονομία της Αυστρίας, αντιπροσωπεύοντας περίπου το 10% του ΑΕΠ. Το 2001, η Αυστρία ήταν η δέκατη πιο δημοφιλής τουριστική χώρα στον κόσμο με πάνω από 18 εκατομμύρια τουρίστες.

Μέσα στο 2020, τη χρονιά της πανδημίας του κορωνοϊού, η οικονομία της Αυστρίας συρρικνώθηκε κατά κάτι λιγότερο από ότι αρχικά αναμενόταν και σύμφωνα με τα στοιχεία που ανακοινώθηκαν από την Αυστριακή Στατιστική Υπηρεσία, το Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν μειώθηκε κατά 6,6% σε πραγματικούς όρους, αντί του 7,4% που προέβλεπε.

Όπως ανέφερε χαρακτηριστικά ο γενικός διευθυντής της Στατιστικής Υπηρεσίας, Τομπίας Τόμας, ήδη κατά το τέταρτο τρίμηνο του 2020 η μείωση του ΑΕΠ κατά 5,7% ήταν χαμηλότερη της αναμενόμενης. Παρόλα αυτά, η συρρίκνωση κατά 6,6% το 2020 συνολικά ήταν η πιο εντυπωσιακή πτώση από το 1945, που

σημαίνει ότι το ΑΕΠ ήταν κατά 2,8 ποσοστιαίες μονάδες περισσότερο μειωμένο από ότι ήταν το 2009, δηλαδή το έτος της παγκόσμιας οικονομικής κρίσης.

Επιπρόσθετα, σύμφωνα με τον επικεφαλής της Στατιστικής Υπηρεσίας, το γεγονός ότι η οικονομία της Αυστρίας επηρεάστηκε σημαντικά σε σύγκριση με τις υπόλοιπες ευρωπαϊκές χώρες, οφείλεται κατά κύριο λόγο στην απότομη πτώση της οικονομικής επίδοσης, ιδίως στους τομείς της στέγασης και της εστίασης, των οποίων η συμβολή στην προστιθέμενη αξία είναι στην Αυστρία τρεις φορές υψηλότερη από ότι, για παράδειγμα, στη Γερμανία.

Κατά το τέταρτο τρίμηνο του 2020, το πραγματικό ΑΕΠ στην Αυστρία ήταν κατά 2,7% χαμηλότερο από το προηγούμενο τρίμηνο, ενώ η ισχυρότερη μείωση τριμήνου ήταν το 2019 κατά το δεύτερο τρίμηνο με μείον 10,7%, αλλά στο τρίτο τρίμηνο αυξήθηκε κατά 11,8%.

Από έτος σε έτος, το ΑΕΠ μειώθηκε περισσότερο το δεύτερο τρίμηνο του 2020, στη διάρκεια δηλαδή του πρώτου lockdown, με μείον 13,5% σε σχέση με το δεύτερο τρίμηνο του 2019.

Αξίζει να σημειωθεί, ακόμη, ότι στα μέσα του 2020 η Αυστριακή Κεντρική Τράπεζα (ΑΚΤ) ανέμενε για το 2019 μία υποχώρηση της οικονομίας της χώρας κατά 7,2%, προβλέποντας ταυτόχρονα μία σαφή ανάκαμψη κατά 4,9% για το 2021, η οποία όμως δεν θα μπορεί να επιτευχθεί λόγω της υγειονομικής κρίσης.

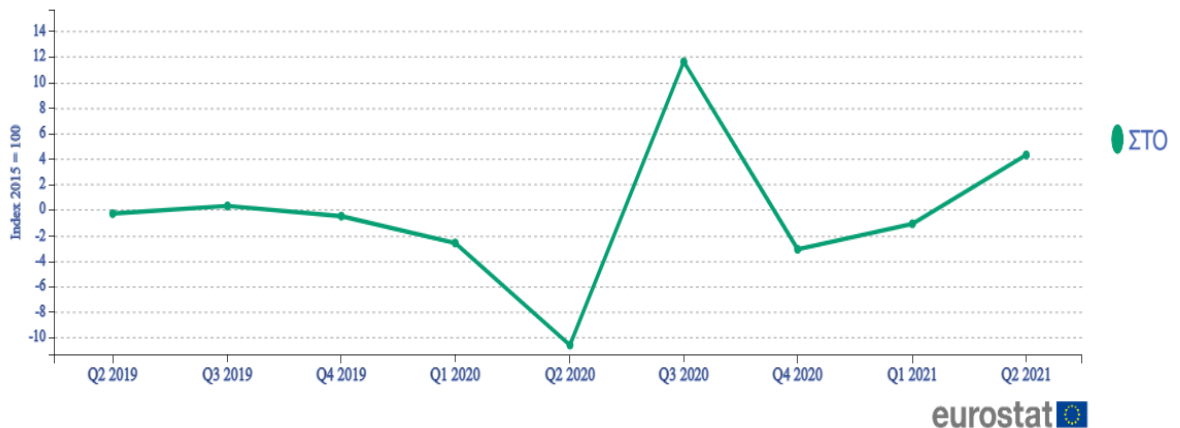
«Η ύφεση που σχετίζεται με την Covid 19 αντιπροσωπεύει τη μεγαλύτερη πρόκληση οικονομικής πολιτικής στη Δεύτερη Αυστριακή Δημοκρατία μετά το τέλος του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου και τα πρώτα χρόνια της ανοικοδόμησης», υπογραμμίζονταν από την πλευρά της ΑΚΤ, της οποίας η πρόβλεψη έθετε ως προϋπόθεση ότι στα μέσα του 2021 θα είναι διαθέσιμο ένα φάρμακο κατά του κορωνοϊού. Πηγή: Ναυτεμπορική.gr, «Αυστρία: Στο 6,6% η συρρίκνωση του ΑΕΠ το 2020», <https://www.naftemporiki.gr/finance/story/1700014/austria-sto-66-i-surriknosi-tou-aep-to-2020>, ανακτήθηκε 20/8/2021

Εν συνεχεία, παρακάτω φαίνεται η τριμηνιαία μεταβολή του ΑΕΠ της Αυστρίας για τα έτη 2019-2021. Παρατηρείται σταδιακή μείωση από το 2019 στο 2020, έντονες αυξομειώσεις κατά το 2020 και σταδιακή αύξηση το 2021.

Τριμηνιαία αύξηση του ΑΕΠ

EUROPEAN STATISTICAL
Recovery Dashboard

▼ % μεταβολή σε σχέση με την προηγούμενη περίοδο

Διάγραμμα 1: Τριμηνιαία μεταβολή του ΑΕΠ της Αυστρίας για τα έτη 2019-2021

Πηγή: https://ec.europa.eu/eurostat/cache/recoverydashboard/?indicator=DB2_1&countries=EU, ανακτήθηκε 9/9/2021

2.4.2 ΑΕΠ ΒΕΛΓΙΟΥ

Η οικονομία του Βελγίου βασίζεται στον τριτογενή τομέα παραγωγής και κυρίως στις υπηρεσίες. Σύμφωνα με στοιχεία του 2007, το 2% του ενεργού πληθυσμού απασχολείται με τη γεωργία, το 25% με τη βιομηχανία και το 73% με τον τομέα των υπηρεσιών. Όσον αφορά την ανεργία, αυτή βρίσκεται στο επίπεδο του 7%, ενώ το ποσοστό του πληθυσμού που βρίσκεται κάτω από το όριο της φτώχειας φθάνει το 15,2%. Τέλος, το ετήσιο μέσο κατά κεφαλήν εισόδημα είναι περίπου 35.000 δολάρια.

Οι βιομηχανίες της χώρας συγκεντρώνονται κυρίως στη βόρεια περιοχή, η οποία είναι και η πλέον πυκνοκατοικημένη. Λόγω της έλλειψης εγχώριων πρώτων υλών η χώρα είναι υποχρεωμένη να τις εισάγει. Οι βιομηχανικές δραστηριότητες περιλαμβάνουν εργοστάσια συναρμολόγησης οχημάτων, μεταλλουργικά εργοστάσια, μονάδες παραγωγής ηλεκτρομηχανολογικού εξοπλισμού και επιστημονικών οργάνων, εργοστάσια μεταποίησης τροφίμων και ποτών καθώς και μονάδες παραγωγής χημικών προϊόντων. Το 70% των εμπορικών συναλλαγών της χώρας γίνεται μεταξύ των υπόλοιπων χωρών - μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Λόγω της ανάγκης εισαγωγής πρώτων υλών, η οικονομία της χώρας είναι πρώτη στις αγοραστικές τάσεις και διακυμάνσεις, για αυτό και ο ρυθμός ανάπτυξης έπεσε κατά πολύ κατά την περίοδο 2001-2003 με τάσεις ανάκαμψης στη συνέχεια.

Το βελγικό ΑΕΠ αντιπροσωπεύει το 2,85% του συνολικού ΑΕΠ της Ευρωπαϊκής Ένωσης και το 3,9% του ΑΕΠ της ευρωζώνης, σύμφωνα με στοιχεία του 2015. Να προσθέσουμε πως το Βέλγιο είναι ένας σημαντικός εμπορικός κόμβος και διαμετακομιστικό κέντρο, με εξαιρετικά αναπτυγμένο δίκτυο μεταφορών, από όπου διακινούνται προϊόντα και υπηρεσίες σε άλλα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, καθώς και σε τρίτες χώρες. Η βιομηχανική και εμπορική βάση του Βελγίου είναι εξαιρετικά ευρεία και διαφοροποιημένη, και η βελγική αγορά, παρά τα διαρθρωτικά προβλήματα που παρουσιάζει σήμερα η αγορά εργασίας, όπως το χαμηλό ποσοστό απασχόλησης ή το υψηλό εργατικό κόστος, θεωρείται από τις πλέον δυναμικές και ανταγωνιστικές στον ευρωπαϊκό χώρο, αν όχι παγκοσμίως. Σχετικά με την βιωσιμότητα της ανταγωνιστικής θέσης της οικονομίας της χώρας, δεδομένου του υψηλού εργατικού και ενεργειακού κόστους, που σε συνδυασμό με τις συνθήκες της δυσμενούς οικονομικής συγκυρίας ωθούν αρκετούς ξένους επενδυτές, και κυρίως πολυεθνικές εταιρείες, να εγκαταλείψουν την χώρα, ενώ καθιστούν τη βελγική βιομηχανία και τις εξαγωγές ολοένα και λιγότερο ανταγωνιστικές στο διεθνές περιβάλλον.

Επιπλέον, η βελγική οικονομία κατατάσσεται μεταξύ των πλέον εξωστρεφών σε παγκόσμιο επίπεδο, με τις εξαγωγές αγαθών και υπηρεσιών να αντιπροσωπεύουν το 2015 το 88,4% του βελγικού ΑΕΠ. Η εξωστρέφεια αυτή της βελγικής οικονομίας είναι ο λόγος που σύμφωνα με έγκυρους διεθνείς οικονομικούς αναλυτές έχει βοηθήσει μέχρι σήμερα το Βέλγιο να μετριάσει κάπως τις επιπτώσεις της διεθνούς οικονομικής κρίσης. Από την άλλη πλευρά βέβαια, το γεγονός ότι η βελγική οικονομία εξαρτάται σε σημαντικό βαθμό από το διεθνές εμπόριο, την καθιστά αρκετά ευαίσθητη στις μεταβολές του, όπως συμβαίνει τα τελευταία χρόνια εξαιτίας της διεθνούς οικονομικής κρίσης.

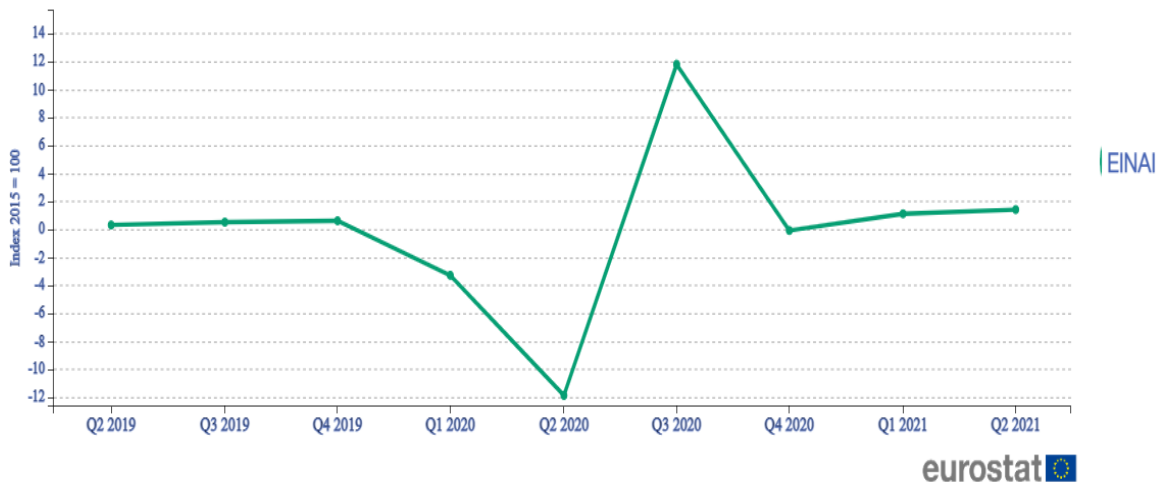
Το 2015 σημειώθηκε ελαφρά αναπτυξιακή πορεία της βελγικής οικονομίας, με τον ρυθμό μεγέθυνσης του ΑΕΠ να ανέρχεται σε 1,4%, ελαφρώς αυξημένος σε σύγκριση με το 2014 που βρισκόταν στο 1,3%.

Τέλος, το κατά κεφαλήν ΑΕΠ του Βελγίου σε τρέχουσες τιμές παρέμεινε υψηλό κατά το έτος 2015, δηλαδή στα 36.500 €, διατηρώντας το Βέλγιο μεταξύ των χωρών με το υψηλότερο κατά κεφαλήν ΑΕΠ παγκοσμίως. Το βελγικό κατά κεφαλή ΑΕΠ σε ονομαστικούς όρους είναι κατά ποσοστό 27,2% υψηλότερο από τον ευρωπαϊκό μέσο όρο και το δέκατο υψηλότερο μεταξύ των κρατών μελών της Ένωσης, σύμφωνα με τα στοιχεία πάντα του 2015. Να σημειωθεί μάλιστα ότι οι Βρυξέλλες συγκαταλέγονται μεταξύ των τριών πλουσιότερων πόλεων της Ευρώπης, εξαιτίας των υψηλά αμειβόμενων μη-μόνιμων κατοίκων.

Στο διάγραμμα που ακολουθεί παρουσιάζεται η τριμηνιαία μεταβολή του ΑΕΠ για το Βέλγιο για τα συναπτά έτη 2019-2021. Ενώ το ΑΕΠ το 2019 είναι σταθερό, το 2020 παρουσιάζει έντονες αυξομειώσεις και το 2021 ακολουθεί και πάλι σταθερή πορεία.

Τριμηνιαία αύξηση του ΑΕΠ

▼ % μεταβολή σε σχέση με την προηγούμενη περίοδο

Διάγραμμα 2: Τριμηνιαία μεταβολή του ΑΕΠ του Βελγίου για τα έτη 2019-2021

Πηγή: https://ec.europa.eu/eurostat/cache/recoverydashboard/?indicator=DB2_1&countries=EU, ανακτήθηκε 9/9/2021

2.4.3 ΑΕΠ ΒΟΥΛΓΑΡΙΑΣ

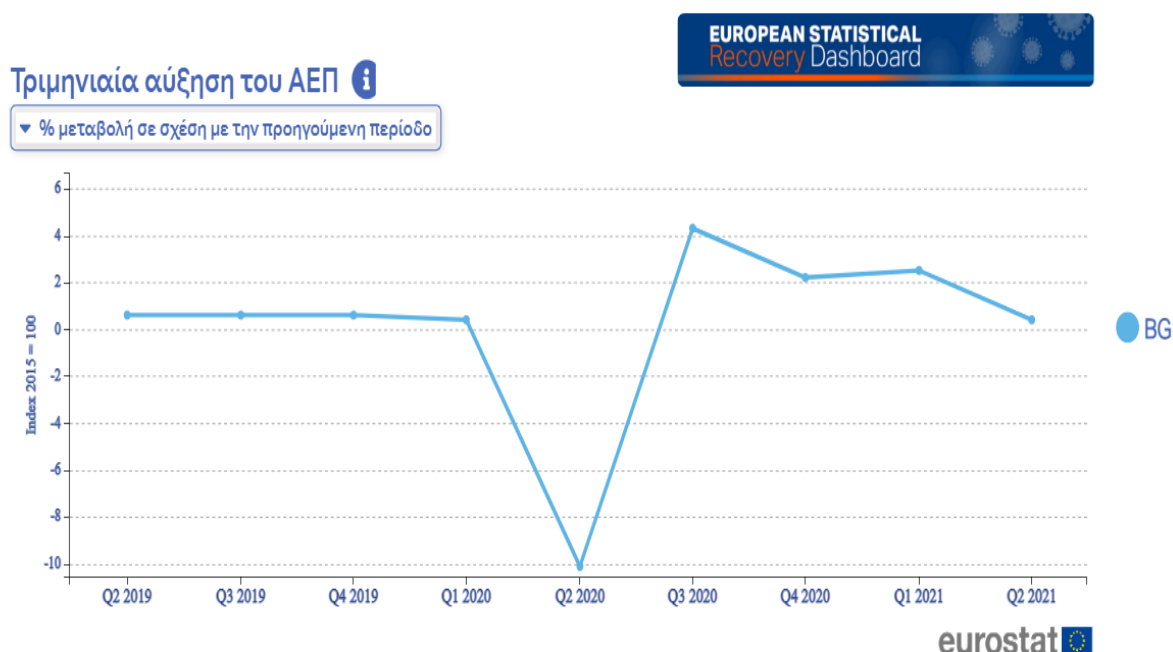
Η οικονομία της Βουλγαρίας λειτουργεί με βάση τις αρχές της ελεύθερης αγοράς, με ένα μεγάλο ιδιωτικό και ένα μικρότερο δημόσιο τομέα. Η Βουλγαρία είναι μια βιομηχανική χώρα μεσαίου εισοδήματος, σύμφωνα με την Παγκόσμια Τράπεζα και είναι μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου (ΠΟΕ), του Οργανισμού για την Ασφάλεια και τη Συνεργασία στην Ευρώπη (ΟΑΣΕ) και του Οργανισμού Οικονομικής Συνεργασίας του Ευξείνου Πόντου (ΟΟΣΕ).

Η βουλγαρική οικονομία έχει γνωρίσει ραγδαία ανάπτυξη τα τελευταία χρόνια, φτάνοντας το εκτιμώμενο Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν (ΑΕΠ) της στα 152 δισεκατομμύρια δολάρια, με κατά κεφαλήν εισόδημα 21.498 δολάρια και μέσες μηνιαίες ακαθάριστες αποδοχές 1.123 λέβα, δηλαδή 574 € ανά κάτοικο, σύμφωνα με στοιχεία του 2017).

Οι ισχυρότεροι τομείς της οικονομίας της Βουλγαρίας είναι η ενέργεια, η εξορυκτική βιομηχανία, η μεταλλουργία, η μηχανική, η γεωργία και ο τουρισμός. Επίσης, κύριες βιομηχανικές εξαγωγές είναι τα είδη ένδυσης, ο σίδηρος και ο χάλυβας, τα μηχανήματα και τα διυλισμένα καύσιμα.

Εντούτοις, το 2010 η Βουλγαρία είχε το χαμηλότερο κατά κεφαλήν ΑΕΠ μεταξύ των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, καταγράφοντας επίπεδα κάτω από το μισό του αντίστοιχου μέσου όρου αυτής.

Παρακάτω, εξετάζουμε τη μεταβολή του ΑΕΠ ανά τρίμηνο για τα έτη 2019,2020 και 2021. Όπως φαίνεται, το ΑΕΠ για το 2019 παραμένει σταθερό, υπάρχει αισθητή μείωση το πρώτο τρίμηνο του 2020, έντονη αύξηση το δεύτερο τρίμηνο του 2020 και έκτοτε μέχρι σήμερα υπάρχει σταθερός ρυθμός μείωσης.

Διάγραμμα 3: Τριμηνιαία μεταβολή του ΑΕΠ της Βουλγαρίας για τα έτη 2019-2021

Πηγή:https://ec.europa.eu/eurostat/cache/recoverydashboard/?indicator=DB2_1&countries=EU, ανακτήθηκε 9/9/2021

2.4.4 ΑΕΠ ΓΑΛΛΙΑΣ

Η Γαλλία είναι η 6^η μεγαλύτερη οικονομία του κόσμου μετά τις ΗΠΑ, την Ιαπωνία, τη Γερμανία, την Κίνα και το Ηνωμένο Βασίλειο. Είναι μια αγορά 63 εκατομμυρίων καταναλωτών με υψηλή αγοραστική δύναμη και κατά κεφαλήν εισόδημα της τάξης των 28.355€, σύμφωνα με στοιχεία του 2006).

Η Γαλλία αποτελεί, επίσης, την 4η εξαγωγική χώρα του κόσμου, είναι η 2η όσον αφορά τις υπηρεσίες και τα αγροτικά προϊόντα, ενώ αποτελεί τον πρώτο παγκόσμιο τουριστικό προορισμό. Είναι δηλαδή μια οικονομία που ως επί το πλείστον στηρίζεται στον τομέα των υπηρεσιών, ο οποίος απασχολεί το 82% του εργατικού της δυναμικού, ενώ ο γεωργικός τομέας αντιπροσωπεύει μόνο το 4% του

πληθυσμού και η βιομηχανία μόλις το 15%. Αντίστοιχη είναι και η συμμετοχή των τριών αυτών τομέων στο ΑΕΠ της χώρας. Συγκεκριμένα, το ΑΕΠ της Γαλλίας ανέρχεται στο ποσό των 1.793 δισεκατομμυρίων €, σύμφωνα με στοιχεία της Eurostat 2006, και αποτελώντας το τρίτο μεγαλύτερο στην Ευρωπαϊκή Ένωση, μετά την Γερμανία και το Ηνωμένο Βασίλειο.

Συνεπώς είναι μια μεγάλη σε μέγεθος και ιδιαίτερα ανεπτυγμένη αγορά που κάθε επιχειρηματίας θα ήθελε να προσεγγίσει και να αποτελέσει προορισμό των προϊόντων του. Η Γαλλία έχει επίσης πολύ υψηλό ρυθμό γεννητικότητας, περίπου 2% σε ετήσια βάση, με τον μέσο όρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης να είναι 1,5%. Γίνεται, επομένως, αντιληπτό ότι η γαλλική αγορά αποτελεί ένα ιδιαίτερα προσοδοφόρο περιβάλλον για επενδύσεις και δραστηριότητες σε πολλούς τομείς της οικονομίας της.

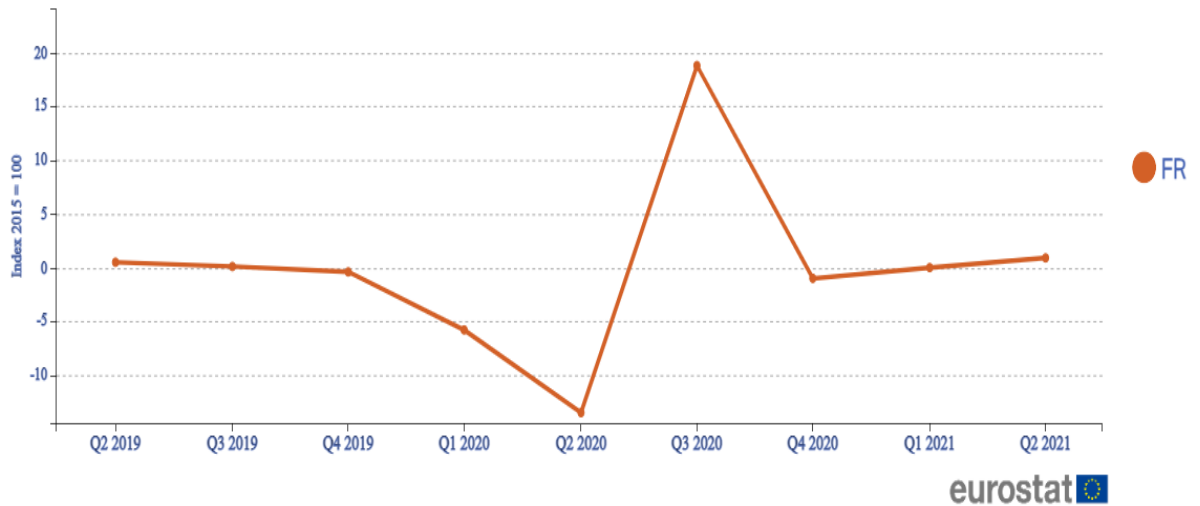
Η Γαλλία κατείχε, το 2012, την πέμπτη θέση παγκοσμίως στο ακαθάριστο εθνικό προϊόν. Η οικονομία της είναι κεφαλαιοκρατικού τύπου με αρκετά ισχυρή κρατική παρέμβαση. Είναι ένας από τους ηγέτες παγκοσμίως στους τομείς των τροφίμων, της αεροναυπηγικής, των αυτοκινήτων, των προϊόντων πολυτελείας, του τουρισμού και των πυρηνικών.

Σημαντική βελτίωση παρουσίασε ωστόσο η οικονομία της Γαλλίας το τρίτο τρίμηνο του 2020, καθώς έτρεξε με ρυθμό 18,2% σε τριμηνιαία βάση, σύμφωνα με την επίσημη στατιστική υπηρεσία της χώρας, INSEE.

Η ισχυρή ανάκαμψη του γαλλικού ΑΕΠ έρχεται μετά τη βύθιση -13,7% κατά το δεύτερο τρίμηνο του 2020, στην κορύφωση του πρώτου κύματος της πανδημίας του κορωνοϊού, ενώ ξεπέρασε και τις προβλέψεις των αναλυτών που έκαναν λόγο για αύξηση 15,4%. Τα αποτελέσματα του ΑΕΠ αναλύονται καλύτερο στο παρακάτω διάγραμμα συγκρίνοντας το με αυτό του 2019 και του 2021.

Τριμηνιαία αύξηση του ΑΕΠ

▼ % μεταβολή σε σχέση με την προηγούμενη περίοδο

Διάγραμμα 4: Τριμηνιαία μεταβολή του ΑΕΠ της Γαλλίας για τα έτη 2019-2021

Πηγή: https://ec.europa.eu/eurostat/cache/recoverydashboard/?indicator=DB2_1&countries=EU, ανακτήθηκε 9/9/2021

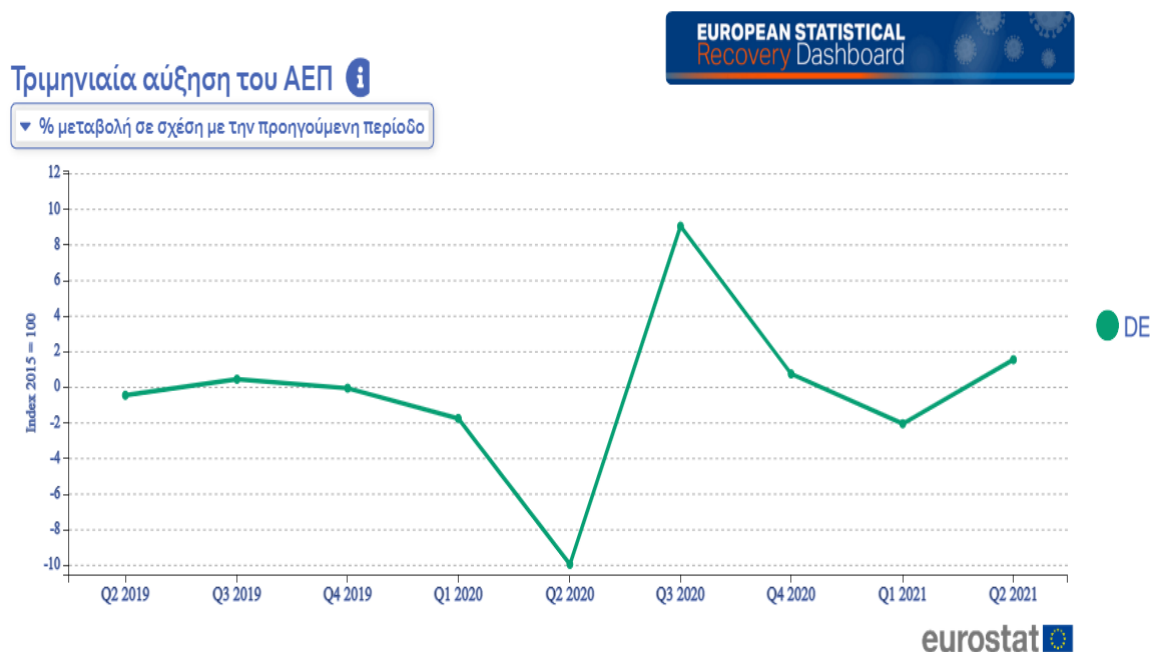
2.4.5 ΑΕΠ ΓΕΡΜΑΝΙΑΣ

Στον 21ο αιώνα, η Γερμανία είναι μια μεγάλη δύναμη και έχει το τέταρτο μεγαλύτερο ΑΕΠ σε ονομαστική αξία και το 5ο μεγαλύτερο ΑΕΠ σε μονάδες αγοραστικής δύναμης. Ως παγκόσμιος αρχηγός, σε αρκετούς τεχνολογικούς και βιομηχανικούς τομείς, είναι ο τρίτος μεγαλύτερος εξαγωγέας και εισαγωγέας αγαθών. Η Γερμανία είναι μία άκρως ανεπτυγμένη χώρα με πολύ υψηλή ποιότητα ζωής και αποτελείται από μία εξειδικευμένη και παραγωγική κοινωνία. Επίσης, παρέχει κοινωνική ασφάλιση και ένα πολύ καλό σύστημα υγείας, περιβαλλοντική προστασία και πανεπιστημιακή εκπαίδευση χωρίς δίδακτρα.

Η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας ήταν ιδρυτικό μέλος της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας το 1957 και της Ευρωπαϊκής Ένωσης το 1993. Αποτελεί μέρος της Ζώνης Σένγκεν, και είναι ιδρυτικό μέλος της Ευρωζώνης το 1999. Η Γερμανία είναι μέλος των Ηνωμένων Εθνών, του NATO, της Ομάδας των Οχτώ, της Ομάδας των 20, και του Οργανισμού Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης. Η εθνική στρατιωτική δαπάνη είναι η 9η μεγαλύτερη παγκοσμίως. Γνωστή για την πλούσια πολιτισμική της ιστορία, η Γερμανία είναι συνεχώς η πατρίδα σημαντικών και επιτυχημένων καλλιτεχνών, φιλόσοφων, μουσικών, αθλητών, επιχειρηματιών, επιστημόνων, μηχανικών και εφευρετών.

Αύξηση του ΑΕΠ κατά 3,5% προβλέπει η γερμανική κυβέρνηση για το 2021 πράγμα που οφείλεται κυρίως στη βελτιωμένη εικόνα που παρουσιάζει η βιομηχανία και η ζήτηση γερμανικών προϊόντων στο εξωτερικό. Για το επόμενο έτος, αναμένεται ανάπτυξη τουλάχιστον 3,7%, επισημαίνοντας ότι οι συνέπειες της πανδημίας είναι ακόμη ορατές στην παγκόσμια οικονομία. Πηγή:Capital.gr, «Γερμανία: Βελτιωμένη η πρόβλεψη της κυβέρνησης για την αύξηση του ΑΕΠ το 2021», <https://www.capital.gr/diethni/3542099/germania-beltiomeni-i-problepsitis-kubernisis-gia-tin-auxisi-tou-aep-to-2021> , ανακτήθηκε 2/9/2021

Σύμφωνα με το ακόλουθο διάγραμμα, το ΑΕΠ της Γερμανίας κινείται σε σταθερά επίπεδα για το 2019, το πρώτο τρίμηνο του 2020 παρουσιάζει αισθητή μείωση, ενώ το δεύτερο τρίμηνο αισθητή αύξηση. Από εκεί και έπειτα εμφανίζει καθοδική πορεία με σταθερά παρόλα αυτά ρυθμούς και μόλις το δεύτερο τρίμηνο του 2021 φαίνεται να υπάρχει αύξηση του ΑΕΠ. Αναλυτικότερα, έχουμε:

Διάγραμμα 5: Τριμηνιαία αύξηση του ΑΕΠ της Γερμανίας για τα έτη 2019-2021

Πηγή:https://ec.europa.eu/eurostat/cache/recoverydashboard/?indicator=DB2_1&countries=EU , ανακτήθηκε 9/9/2021

2.4.6 ΑΕΠ ΔΑΝΙΑΣ

Η Δανία είναι αγροτική χώρα λόγω της μορφολογίας του εδάφους της που ευνοεί τις καλλιέργειες. Το βιοτικό επίπεδο των Δανών είναι αρκετά υψηλό. Το πεδινό έδαφος της χώρας, η αγροτική παράδοση, συνδυασμένη με την δύναμη του συνεταιρισμού και ο σύγχρονος εκμηχανισμός της καλλιέργειας είναι οι βασικοί παράγοντες της μεγάλης ανάπτυξης της γεωργίας και της κτηνοτροφίας. Καλλιεργούνται κυρίως δημητριακά (κριθάρι, βρώμη, σιτάρι) και εκτρέφονται χοίροι, αιγοπρόβατα και άλογα. Η γεωργική απόδοση είναι η μεγαλύτερη της Ευρώπης ενώ και η γεωργική εκπαίδευση είναι πολύ υψηλή. Σημαντικό ρόλο στην εθνική οικονομία παίζει και η αλιεία. Η Δανία βρίσκεται στην κορυφή των τεχνολογικά ανεπτυγμένων χωρών για όγδοη συνεχόμενη χρονιά μαζί με τη Σουηδία σύμφωνα με την Παγκόσμια Έκθεση Τεχνολογιών Πληροφορικής για το 2008 - 2009, που εξέδωσε το Παγκόσμιο Οικονομικό Φόρουμ.[17] Αποτελεί μια καπιταλιστική οικονομία της ελεύθερης αγοράς με σημαντικό κράτος πρόνοιας.

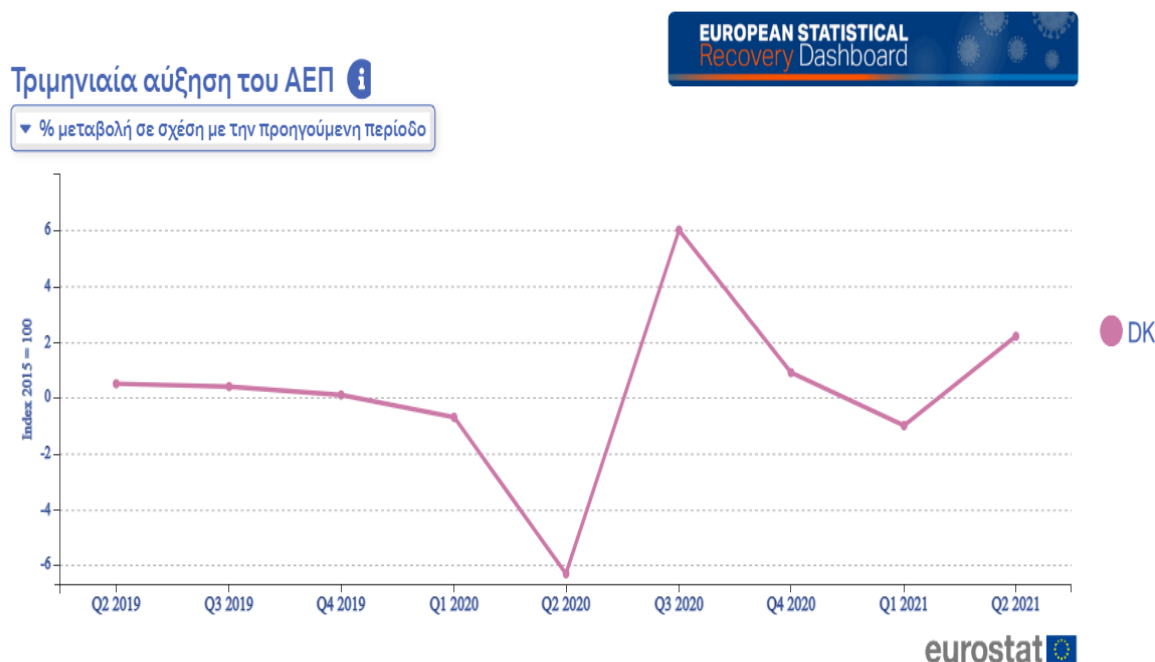
Ταυτόχρονα με τη γεωργία και την κτηνοτροφία άρχισε να αναπτύσσεται με συστηματικό τρόπο και η βιομηχανία τροφίμων, η χημική βιομηχανία, η υφαντουργία, η βιομηχανία ηλεκτρικών ειδών, η μεταλλουργία και η ναυπηγική. Κυριότερα προϊόντα είναι επίσης η μπίρα, το χαρτί και προϊόντα από ξύλο[19]. Ο ορυκτός πλούτος δεν είναι σημαντικός. Πετρέλαιο εξορύσσεται σε μικρές ποσότητες στη Βόρεια Θάλασσα, ωστόσο δεν είναι αρκετό για να καλύπτει τις ανάγκες της χώρας. Το εμπορικό ισοζύγιο είναι συνήθως παθητικό και αντισταθμίζεται με το ναυτιλιακό συνάλλαγμα. Εξάγονται γεωργικά και κτηνοτροφικά προϊόντα, μηχανήματα και είδη ναυπηγικής και τεχνολογία αιολικών συστημάτων. Η Δανία, στη στρατηγική θέση που βρίσκεται, αποτελεί το σημείο συνάντησης των συγκοινωνιών Δυτικής και Ανατολικής Ευρώπης. Οι εμπορικές συναλλαγές πραγματοποιούνται κυρίως με τη Σουηδία, τη Γερμανία και το Ηνωμένο Βασίλειο. Η ανεργία είναι αρκετά χαμηλή σε σχέση με την υπόλοιπη Ευρώπη (4,8%).

Δημοσιονομικό έλλειμμα 6,5% του ετήσιου ΑΕΠ της για το 2020 θα σημειώσει η Δανία, σύμφωνα με το πλέον αισιόδοξο σενάριο των DanishEconomicCouncils, ανεξάρτητου συμβούλου της κυβέρνησης της χώρας. Σύμφωνα με αυτό το σενάριο, το ΑΕΠ θα συρρικνωθεί στο σύνολο του έτους κατά 3,5%, καθώς η οικονομία θα επιστρέψει σχετικά γρήγορα στην κανονικότητα.

Στο απαισιόδοξο σενάριο γίνεται λόγος για ένα δεύτερο «πάγωμα» της οικονομικής δραστηριότητας αργότερα μέσα στο έτος, με το ΑΕΠ να συρρικνώνεται κατά 5,5% και το έλλειμμα να διαμορφώνεται στο 9%. Η Κοπεγχάγη έχει δεσμευθεί μέχρι στιγμής σε δαπάνες 280 δισ. κορώνων Δανίας (41 δισ. δολ.) σε πακέτα βοήθειας, καθώς η χώρα εισέρχεται στην τέταρτη εβδομάδα καραντίνας προκειμένου να μειώσει την εξάπλωση του ιού. Πηγή: Capital.gr, «Δανία: Έλλειμμα

στο 6,5% του ΑΕΠ το 2020 το αισιόδοξο σενάριο», <https://www.capital.gr/diethni/3443834/dania-elleimma-sto-6-5-tou-aep-to-2020-to-aisiodoxo-senario> , ανακτήθηκε 2/9/2021

Τα αποτελέσματα για την τριμηνιαία μεταβολή του ΑΕΠ είναι παρόμοια με αυτά της Γερμανίας και περιγράφονται στο διάγραμμα που ακολουθεί:

Διάγραμμα6: Τριμηνιαία μεταβολή του ΑΕΠ της Δανίας για τα έτη 2019-2021

Πηγή: https://ec.europa.eu/eurostat/cache/recoverydashboard/?indicator=DB2_1&countries=EU , ανακτήθηκε 9/9/2021

2.4.7 ΑΕΠ ΕΛΛΑΔΑΣ

Η Ελλάδα έγινε μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης το 1981, της Ζώνης Σένγκεν το 2000 και της Ευρωζώνης το 2001. Είναι μέλος του ΝΑΤΟ από το 1952 και ιδρυτικό μέλος του ΟΗΕ από το 1945, του ΟΟΣΑ, του ΠΟΕ, του ΟΑΣΕ και του Διεθνούς Οργανισμού Γαλλοφωνίας. Η μοναδική πολιτιστική κληρονομιά της Ελλάδας, η μεγάλη τουριστική βιομηχανία, ο εξέχων τομέας της ναυτιλίας και η γεωστρατηγική σημασία της την ταξινομούν ως μέση δύναμη. Είναι η μεγαλύτερη οικονομία στα Βαλκάνια και σημαντικός επενδυτής στη περιοχή. Θεωρείται ανεπτυγμένη χώρα με υψηλό κατά κεφαλήν εισόδημα και πολύ υψηλό δείκτη ανθρωπίνης ανάπτυξης.

Κατατάχθηκε ως η 29η καλύτερη χώρα σε επίπεδο ποιότητας ζωής στον κόσμο για το 2015.

Η οικονομία της Ελλάδας είναι η 51η μεγαλύτερη στον κόσμο με Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν (ΑΕΠ) 184.714 δις € για το ημερολογιακό έτος 2018. Είναι, επίσης, η 55η αγοραστική δύναμη, στα 280.11 δισεκατομμύρια €. Η οικονομία είναι ανεπτυγμένη με ένα υψηλό επίπεδο διαβίωσης και πολύ υψηλό δείκτη ανθρώπινης ανάπτυξης βασιζόμενη στις Υπηρεσίες, 79,1% του ΑΕΠ, τη βιομηχανία 16,9% και τη γεωργία 4,1%.

Η Ελλάδα έχει μικτή καπιταλιστική οικονομία, με το δημόσιο τομέα να συνεισφέρει περίπου στο μισό του ΑΕΠ. Ο τουρισμός αποτελεί μία πολύ σημαντική βιομηχανία, που συνεισφέρει και αυτή σε μεγάλο ποσοστό του ΑΕΠ, και επίσης αποτελεί πηγή συναλλάγματος. Το 2004 η μεγαλύτερη βιομηχανία στην Ελλάδα με έσοδα γύρω στα 12 δις. € ήταν η ναυτιλία.

Στην περιοχή των 168 δις. € αναμένεται να κυμανθεί το ΑΕΠ της Ελλάδας για το 2020, ενώ μετά και την πτωτική αναθεώρηση κατά 4 δις. € από την Ελληνική Στατιστική Αρχή του ΑΕΠ του 2019 από τα 187,5 δις. € στα 183,4 δις. €, η συρρίκνωση του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος σε απόλυτα νούμερα θα φθάσει το 2021, τη χρονιά της πανδημίας, στα 20 δις. € με βάση τα στοιχεία πριν την αναθεώρηση ή τα 15,5 δις. € μετά την αναθεώρησή τους.

Καθώς η ΕΛΣΤΑΤ προέβη σε αναθεώρηση των επιμέρους στοιχείων που συνθέτουν το ΑΕΠ και άλλαξε το έτος βάσης υπολογισμού που ήταν το 2010 με το 2015, το ΑΕΠ του 2019 μειώθηκε κατά 4,04 δις. €, του 2018 κατά 4,99 δις. €, του 2017 κατά 3,07 δις. € και του 2016 κατά 2,25 δις. €.

Η ύφεση του 2020 οδήγησε στη συρρίκνωση του ΑΕΠ κατά του 4ο τριμήνου, με το δημόσιο χρέος να φτάνει στα 338,5 δις. €, εκτινάσσοντας παράλληλα στο 200% του ΑΕΠ. Οι νέες εκτιμήσεις για το ΑΕΠ αναμένεται να μεταβάλουν και τα μεγέθη του προσχεδίου του προϋπολογισμού του 2021, καθώς στηρίχθηκε στην υπόθεση ότι το ΑΕΠ του 2019 ήταν στο επίπεδα των 187,46 δις. €.

Παρά το γεγονός ότι οι οικονομολόγοι εκτιμούν πως η επιστροφή της ελληνικής οικονομίας στα προ πανδημίας επίπεδα δεν θα πρέπει να αναμένεται πριν το 2023, η χώρα στηρίζεται περισσότερο στο δικό της ταμειακό πλαφόν που φθάνει σήμερα τα 37,5 δις. € και το οποίο σε κάθε περίπτωση στο τέλος του έτους θα ξεπερνά τα 34 δις. €.

Το 2021 θα μπορούσε, ακόμα, να ενισχυθεί κατά 8-9 δις. € από το πρόγραμμα SURE, τα διαρθρωτικά ταμεία, τις εκταμιεύσεις των ANFA-SMP, τα μικροδάνεια, ή και τις περίφημες εισροές από το Ταμείο Ανάκαμψης, οι οποίες προς το παρόν πάντως καθυστερούν.

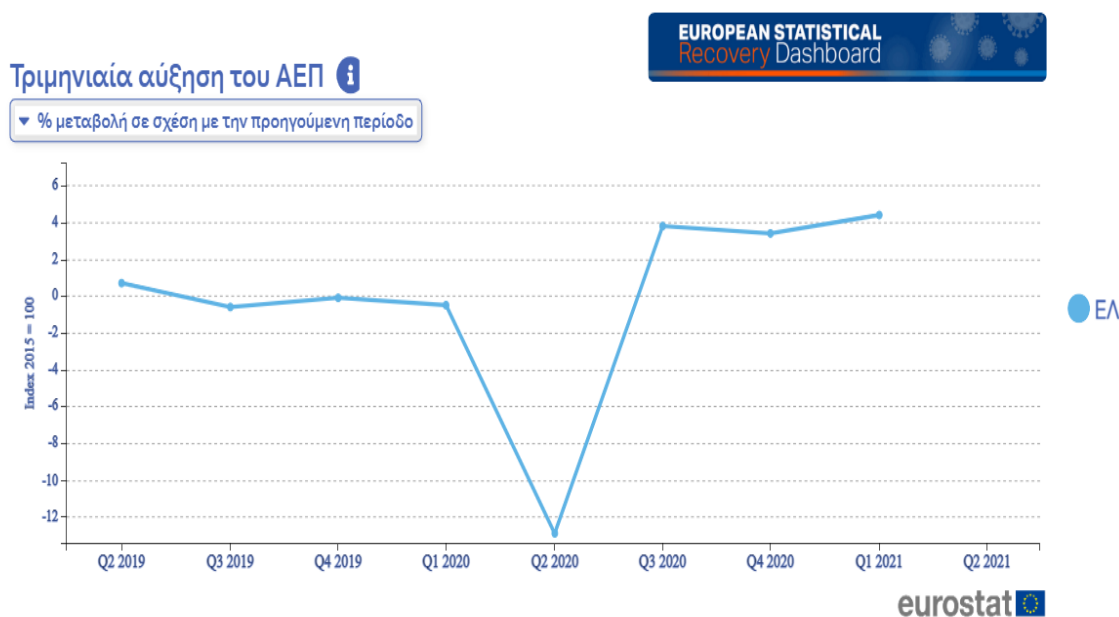
Επιπρόσθετα, το πρωτογενές έλλειμμα θα διαμορφωθεί τη φετινή χρονιά κατά στο 6,3% του ΑΕΠ και στο 3,4% του ΑΕΠ το 2022. Αναφορικά με το χρέος, θα αυξηθεί στο 207% του ΑΕΠ, για να περιοριστεί στο 200,7% και στο 194,8% του ΑΕΠ

το 2022. Όπως αναφέρει άλλωστε και η Κομισιόν, η ελληνική οικονομία επηρεάστηκε σοβαρά από την πανδημία, καθώς ο μεγάλος τομέας των υπηρεσιών και η υψηλή εξάρτηση από τον εξωτερικό τουρισμό την καθιστούν ιδιαίτερα ευάλωτη.

Η Κομισιόν προέβλεψε επίσης πως η οικονομία της ζώνης του ευρώ θα συρρικνωθεί κατά 7,8% το 2020 και θα σημειώσει θετικό ρυθμό ανάπτυξης της τάξης του 4,2% το 2021 και 3% το 2022. Το συνολικό δημοσιονομικό έλλειμμα της ζώνης του ευρώ θα αυξηθεί από 0,6% του ΑΕΠ το 2019 σε περίπου 8,8% το 2020, πριν μειωθεί σε 6,4% το 2021 και σε 4,7% το 2022, ενώ ο συνολικός δείκτης χρέους προς το ΑΕΠ της ζώνης του ευρώ θα αυξηθεί από 85,9% του ΑΕΠ το 2019 σε 101,7% το 2020, 102,3% το 2021 και 102,6% το 2022.

Η παραγωγή τόσο στη ζώνη του ευρώ όσο και στην Ευρωπαϊκή Ένωση δεν αναμένεται να ανακτήσει τα προ της πανδημίας επίπεδα ούτε εντός του 2022.

Το διάγραμμα στη συνέχεια δείχνει πως το ΑΕΠ της Ελλάδας παραμένει σχεδόν σταθερό το 2019, μειώνεται έντονα το πρώτο τρίμηνο του 2020, αυξάνεται το δεύτερο τρίμηνο του 2020 και έκτοτε έχει μια σταθερή πορεία.

Διάγραμμα 7: Τριμηνιαία μεταβολή του ΑΕΠ της Ελλάδας για τα έτη 2019-2021

Πηγή: https://ec.europa.eu/eurostat/cache/recoverydashboard/?indicator=DB2_1&countries=EU, ανακτήθηκε 9/9/2021

2.4.8 ΑΕΠ ΕΣΘΟΝΙΑΣ

Η Εσθονία είναι οικονομικά ενταγμένη με τις οικονομίες των βορείων γειτόνων της, τη Σουηδία και τη Φινλανδία. Ως μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η Εσθονία θεωρείται οικονομία υψηλού εισοδήματος από την Παγκόσμια Τράπεζα. Το ΑΕΠ ανά κάτοικο της χώρας ήταν 29,312 δολάρια το 2016, σύμφωνα με το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο.

Σύμφωνα με την Eurostat, η Εσθονία είχε το χαμηλότερο ποσοστό δημόσιου χρέους προς το ΑΕΠ μεταξύ των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και κινούταν στο 6,7% στο τέλος του 2010.

Λόγω της παγκόσμιας οικονομικής ύφεσης που ξεκίνησε το 2007, το ΑΕΠ της Εσθονίας μειώθηκε κατά 1,4% κατά το 2ο τρίμηνο του 2008, πάνω από το 3% στο 3ο τρίμηνο του 2008, και πάνω από το 9% στο 4ο τρίμηνο του 2008. Η εσθονική κυβέρνηση έκανε ένα συμπληρωματικό αρνητικό προϋπολογισμό. Τα έσοδα του προϋπολογισμού μειώθηκαν το 2008 κατά 6,1 δισεκατομμύρια εσθονικές κορώνες και οι δαπάνες κατά 3,2 δισεκατομμύρια εσθονικές κορώνες. Το 2010, η οικονομική κατάσταση σταθεροποιήθηκε και ξεκίνησε μια ανάπτυξη που θα στηρίζεται σε ισχυρές εξαγωγές. Κατά το τέταρτο τρίμηνο του 2010, η εσθονική βιομηχανική παραγωγή αυξήθηκε κατά 23% σε σύγκριση με το προηγούμενο έτος. Η χώρα βιώνει μια οικονομική ανάπτυξη από τότε.

Επιπλέον, να αναφέρουμε πως σύμφωνα με τα στοιχεία της Eurostat, το κατά κεφαλήν ΑΕΠ της Εσθονίας ανήλθε στο 67% του μέσου όρου της Ευρωπαϊκής Ένωσης το 2008.

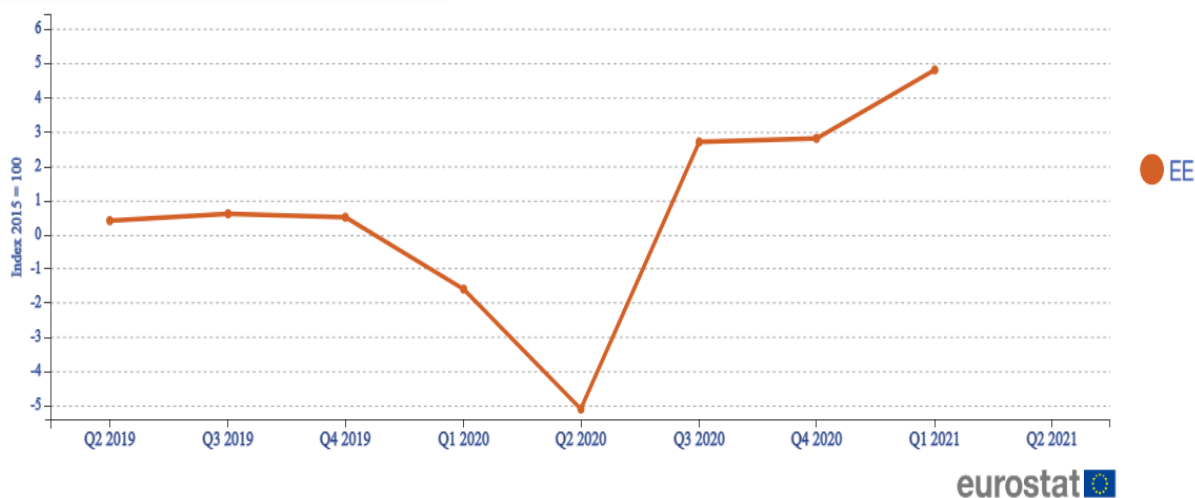
Ωστόσο, υπάρχουν τεράστιες ανισότητες στο ΑΕΠ μεταξύ των διαφόρων περιοχών της Εσθονίας και πάνω από το μισό του ΑΕΠ της χώρας προέρχεται από το Τάλιν. Το 2008, το κατά κεφαλήν ΑΕΠ του Τάλιν ανήλθε στο 172% του εσθονικού μέσου όρου, και το κατά κεφαλήν ΑΕΠ του Τάλιν ανήλθε στο 115% του μέσου όρου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το οποίο υπερβαίνει το μέσο όρο των άλλων επαρχιών.

Υπολογίζεται πως το ΑΕΠ της Εσθονίας θα αυξηθεί 2,7% τη φετινή χρονιά καθώς η οικονομική ανάκαμψη καθυστερεί λόγω των συνεχιζόμενων περιοριστικών μέτρων εξαιτίας της εξάπλωσης της υγειονομικής κρίσης.

Ομοίως, στη συνέχεια παρατίθενται τα αποτελέσματα της μεταβολής του ΑΕΠ της Εσθονίας για τα συναπτά έτη 2019-2021.

Τριμηνιαία αύξηση του ΑΕΠ

▼ % μεταβολή σε σχέση με την προηγούμενη περίοδο

Διάγραμμα 8: Τριμηνιαία μεταβολή του ΑΕΠ της Εσθονίας για τα έτη 2019-2021

Πηγή: https://ec.europa.eu/eurostat/cache/recoverydashboard/?indicator=DB2_1&countries=EU, ανακτήθηκε 9/9/2021

2.4.9 ΑΕΠ ΙΡΛΑΝΔΙΑΣ

Η αγροτική οικονομία της Ιρλανδίας τα τελευταία χρόνια μετατράπηκε σε μια οικονομία με κύριους άξονες το εμπόριο, τις επενδύσεις, τη βιομηχανία και τον ορυκτό πλούτο. Κύριο ρόλο στην ανάπτυξη της έχουν οι εξαγωγές, αλλά επωφελείται και από την άνοδο των καταναλωτικών εξόδων, των κατασκευών και των επιχειρηματικών επενδύσεων. Στα χαρτιά, η χώρα είναι ο μεγαλύτερος εξαγωγέας υπηρεσιών και προϊόντων λογισμικού, ωστόσο στην πραγματικότητα πολλά προϊόντα, κυρίως μουσικής, περνούν μέσα από τη χώρα για να αποφύγουν τους φόρους από αγαθά πνευματικής ιδιοκτησίας.

Το 2018 οι σημαντικότεροι τομείς της ιρλανδικής οικονομίας ήταν η βιομηχανία (36,5%), οι υπηρεσίες ενημέρωσης και επικοινωνίας (12,1%) και το χονδρικό και λιανικό εμπόριο, οι μεταφορές, οι υπηρεσίες στέγασης και εστίασης (11,7%), καθώς και η δημόσια διοίκηση, η άμυνα, η εκπαίδευση, η υγεία και η κοινωνική πρόνοια (10,5%).

Το ΑΕΠ της Ιρλανδίας αυξήθηκε με ρυθμό 6,7% το 2018, που ήταν ο υψηλότερος στην Ευρωπαϊκή Ένωση την περίοδο εκείνη, αν και τα στοιχεία ήταν για μία ακόμη φορά ωραιοποιημένα από στατιστικές στρεβλώσεις.

Η σημασία του ΑΕΠ ως ακριβούς μέτρου οικονομικής επίδοσης μίας πολύ ανοικτής οικονομίας, όπως η ιρλανδική, μειώθηκε, όταν το 2015 αναθεωρήθηκε ο ρυθμός αύξησής του ανοδικά κατά 26%, μετά από μία τεράστια αναθεώρηση του αποθέματος του ύψους των κεφαλαίων.

Τέτοιες στρεβλώσεις, που σχετίζονται με τον μεγάλο αριθμό πολυεθνικών εταιρειών στην Ιρλανδία, «φούσκωσαν» τα στοιχεία του ΑΕΠ, με τον ρυθμό ανάπτυξης να είναι λίγο χαμηλότερος από τον διογκωμένο ρυθμό 7,2% του 2017.

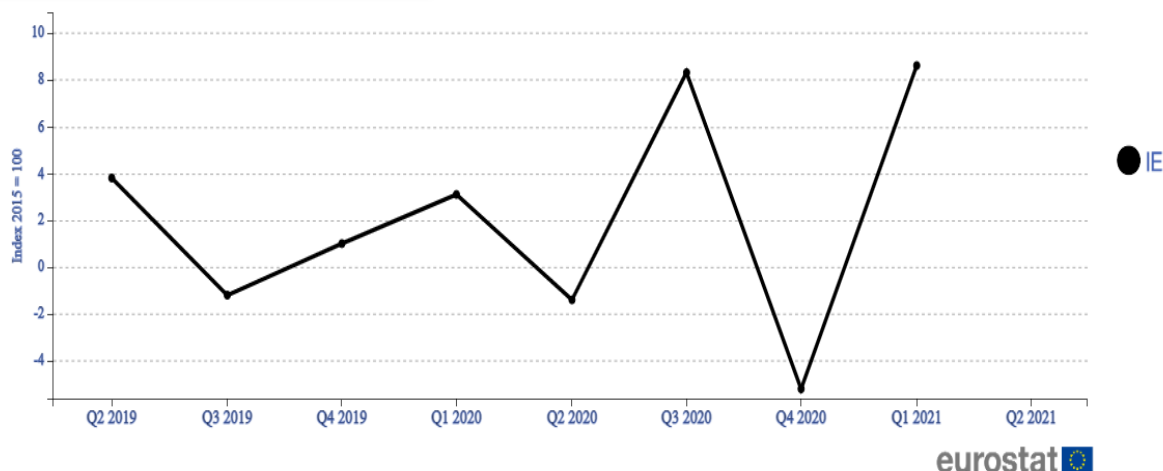
Ωστόσο, μία σειρά άλλων, πιο σταθερών στοιχείων, από την απασχόληση έως τις λιανικές πωλήσεις, υποδηλώνουν μία πολύ ισχυρή ανάπτυξη της πραγματικής οικονομίας της Ιρλανδίας, ενώ η Στατιστική Υπηρεσία της έχει αρχίσει να εισάγει σταδιακά νέα μέτρα, τα οποία αφαιρούν ορισμένες από τις στρεβλώσεις που προκαλούν οι παγκοσμιοποιημένες δραστηριότητες των πολυεθνικών. Ένα τέτοιο μέτρο, που τροποποίησε την εγχώρια ζήτηση, αυξήθηκε κατά 3,3% και πρέπει να θεωρείται ως σημαντικός δείκτης μεταβολής της ζήτησης.

Το ΑΕΠ αυξήθηκε 0,1% στο τέταρτο τρίμηνο του 2018 έναντι αύξησης 0,9% στο τρίτο τρίμηνο. Τέλος, η ανάπτυξη της Ιρλανδίας μείωσε το χρέος της ως ποσοστό του ΑΕΠ σε περίπου 68%, με την ιρλανδική κεντρική τράπεζα να προβλέπει ότι η αύξηση του ΑΕΠ θα μετριασθεί στο 4,4% την ίδια με την αποχώρηση του Ηνωμένου Βασιλείου από την Ευρωπαϊκή Ένωση. Πηγή: BankingNews, «Ιρλανδία: Το ΑΕΠ της χώρας αυξήθηκε 6,7% το 2018», <https://www.bankingnews.gr/index.php?id=414210>, ανακτήθηκε 2/9/2021

Στο παρακάτω διάγραμμα φαίνονται αναλυτικά οι έντονες διακυμάνσεις του ΑΕΠ για την Ιρλανδία τα τελευταία τρία χρόνια, σύμφωνα με τη Eurostat.

Τριμηνιαία αύξηση του ΑΕΠ

▼ % μεταβολή σε σχέση με την προηγούμενη περίοδο

Διάγραμμα 9: Τριμηνιαία μεταβολή του ΑΕΠ της Ιρλανδίας για τα έτη 2019-2021

Πηγή: https://ec.europa.eu/eurostat/cache/recoverydashboard/?indicator=DB2_1&countries=EU, ανακτήθηκε 9/9/2021

2.4.10 ΑΕΠ ΙΣΠΑΝΙΑΣ

Το ΑΕΠ της Ισπανίας παρουσίασε με τον ταχύτερο ρυθμό στην ιστορία το τρίτο τρίμηνο του 2020, σε σχέση με το προηγούμενο έτος, μετά την άρση των περιορισμών τον Ιούνιο, η οποία επέτρεψε στην οικονομία να αρχίσει να ανακάμπτει από τη βαθύτερη ύφεσή της, σύμφωνα με επίσημα στοιχεία που δημοσιοποιήθηκαν.

Βάσει των στοιχείων, το ΑΕΠ αυξήθηκε κατά 16,7% το τρίτο τρίμηνο, ωστόσο σε ετήσια βάση η οικονομία της χώρας συρρικνώθηκε κατά 8,7% σε σχέση με το τρίτο τρίμηνο του 2019, σύμφωνα με τα στοιχεία του Εθνικού Ινστιτούτου Στατιστικής.

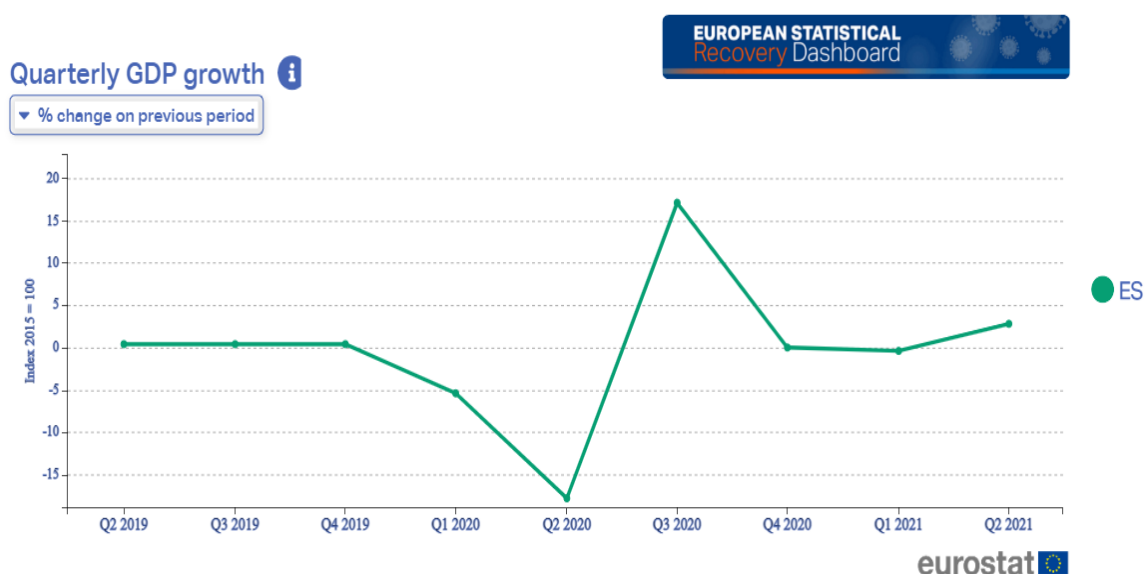
Οι οικονομολόγοι ωστόσο περίμεναν αύξηση 13,5% από τρίμηνο σε τρίμηνο και συρρίκνωση 12,2% σε ετήσια βάση. Το χρέος φαίνεται να σφίγγει την ισπανική οικονομία, η οποία λόγω της υγειονομικής κρίσης έχει πλέον να αντιμετωπίσει ένα υπέρογκο χρέος που βαίνει διαρκώς αυξανόμενο.

Σύμφωνα με τη ScopeRatings, το χρέος θα παρουσιάσει αύξηση 25%, στο 120% επί του ΑΕΠ, με τις εκτιμήσεις για ανάκαμψη να είναι αναμφίβολες. Η οικονομία της Ισπανίας βίωσε τη μεγαλύτερη ύφεση μεταξύ των χωρών της ευρωζώνης το 2020. Το ΑΕΠ συρρικνώθηκε κατά -11%. Η χαλαρή νομισματική

πολιτική εκ μέρους της ΕΚΤ, ωστόσο, προσέφερε στήριξη και ικανή ισχυρή αντικυκλική δράση ώστε η ισπανική οικονομία να προστατευτεί ως έναν βαθμό.

Το έλλειμμα στην Ισπανία το 2020 είχε διψήφιο νούμερο, -11%, γεγονός που ανεβάζει το χρέος της χώρας στο 120% επί του ΑΕΠ της χώρας και στο 120%, έναντι χρέους 96% το 2019. Παρά την επιδείνωση των δημόσιων οικονομικών, το κόστος χρηματοδότησης της κυβέρνησης παραμένει χαμηλό.

Σύμφωνα με τα στατιστικά στοιχεία της Eurostat, παρατηρούμε πως το ΑΕΠ της Ισπανίας είναι σταθερό το 2019, παρουσιάζει έντονες αυξομειώσεις το 2020, όπως άλλωστε και πολλές χώρες εξαιτίας της υγειονομικής κρίσης, και έχει και πάλι σταθερή πορεία το 2021 με προοπτικές αύξησης.

Διάγραμμα 10: Τριμηνιαία μεταβολή του ΑΕΠ της Ισπανίας για τα έτη 2019-2021

Πηγή: https://ec.europa.eu/eurostat/cache/recoverydashboard/?indicator=DB2_1&countries=EU, ανακτήθηκε 9/9/2021

2.4.11 ΑΕΠ ΙΤΑΛΙΑΣ

Μπορεί η γεωργία για τους Ιταλούς να αποτελεί οικονομικά έναν ασήμαντο ρόλο, περίπου 2%, αλλά επιφέρει σημαντικά αποτελέσματα για αυτήν. Η δύναμη της ιταλικής οικονομίας εντοπίζεται στις κατασκευαστικές εταιρίες και κυρίως στις μικρές και στις μεσαίες οικογενειακές επιχειρήσεις. Σύμφωνα με την ISTAT, το επίσημο δηλαδή ιταλικό ινστιτούτο ανάλυσης στατιστικής έρευνας, υπολογίζεται ότι το 95,2% των μικρών επιχειρήσεων απασχολούν λιγότερους από 10

εργαζόμενους. Στο τομέα παροχής υπηρεσιών η Ιταλία αντιπροσωπεύεται σε διεθνές επίπεδο από μεγάλες τράπεζες όπως η Unicredit και IntensaSanpaolo, ενώ η AssicurazioniGenerali αποτελεί την μεγαλύτερη εταιρία ασφάλισης παγκοσμίως.

Ο τουρισμός για την Ιταλία αποτελεί εδώ και δεκαετίες κύρια πηγή εισοδήματος για τους Ιταλούς καθώς αυτή παραμένει να είναι κλασικός ταξιδιωτικός προορισμός. Αγαπημένοι προορισμοί είναι οι Άλπεις, οι ακτές στην Αδριατική θάλασσα και στη θάλασσα της Λιγουρίας, οι αμέτρητες ιστορικές πόλεις και τα μουσεία, τα αρχαιολογικά ευρήματα καθώς και τα παραδοσιακά έθιμα, όπως για παράδειγμα το Καρναβάλι της Βενετίας.

Εξαιτίας των οικονομικών συνεπειών της πανδημίας του κορωνοϊού, το ΑΕΠ της Ιταλίας μειώθηκε το 2020 κατά 8,8%, σύμφωνα με τα στατιστικά της χώρας. Επιπλέον, παρά την πρωτοφανή αυτή πτώση, το ποσοστό αυτό είναι λίγο καλύτερο από τις προβλέψεις, βάσει των οποίων όλοι ανέμεναν μείωση κατά 9%.

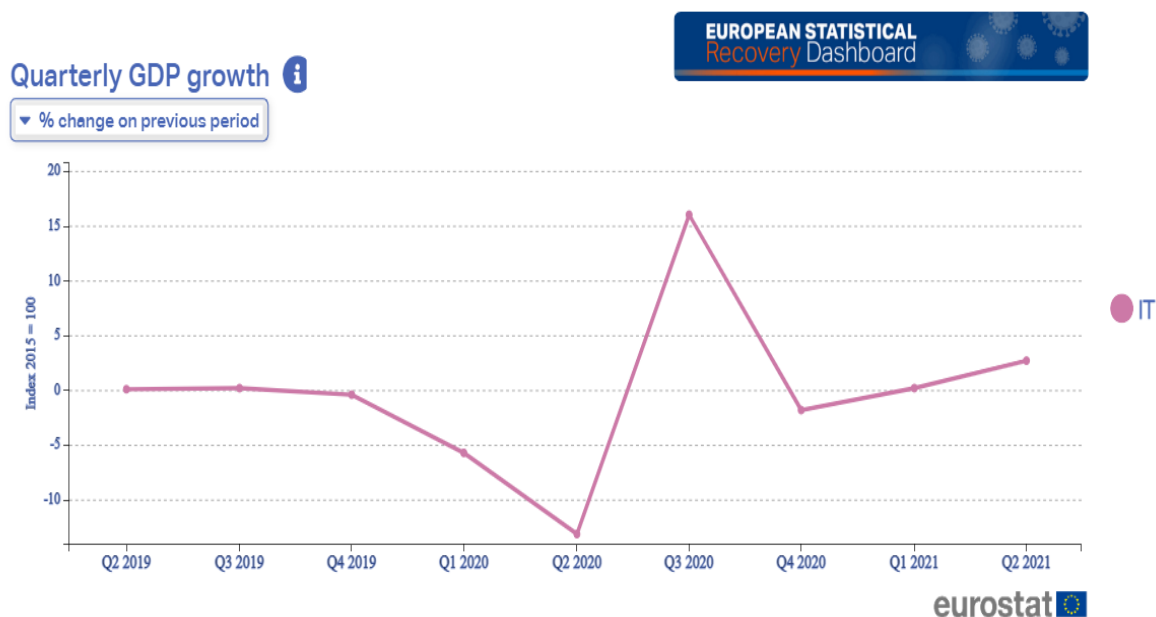
Το τρίτο τρίμηνο του 2020, το ιταλικό ΑΕΠ, σε ετήσια βάση, μειώθηκε κατά 6,6%. Όπως σχολιάζει το Ιταλικό Ινστιτούτο Στατιστικής, μετά από την ελαφρά ανάκαμψη που σημειώθηκε το τρίτο τρίμηνο του περασμένου έτους, από τον Οκτώβριο μέχρι και τον Δεκέμβριο η οικονομία της χώρας διήλθε σε νέα φάση πιο έντονης ύφεσης, λόγω και των επιπλέον περιοριστικών μέτρων που υιοθετήθηκαν για την καταπολέμηση της πανδημίας του κορωνοϊού. Πηγή: Naftemporiki.gr, «Ιταλία: Μειώθηκε 8,8% το ΑΕΠ το 2020 λόγω πανδημίας», <https://m.naftemporiki.gr/story/1688117/italia-meiothike-88-to-aep-to-2020-logo-pandimias>, ανακτήθηκε 2/9/2021

Το δημόσιο έλλειμμα της Ιταλίας σκαρφάλωσε στο 9,5% του ΑΕΠ το 2020, λόγω της πανδημίας του κορωνοϊού που επιβάρυνε τόσο την οικονομική δραστηριότητα όσο και τα δημόσια οικονομικά. Να σημειώσουμε πως το 2019, το έλλειμμα είχε διαμορφωθεί στο 1,6% του ΑΕΠ.

Αυτή η αύξηση οφείλεται στη μείωση των φορολογικών εσόδων και την εκτόξευση των δαπανών του κράτους, στο πλαίσιο των μέτρων στήριξης που εφαρμόστηκαν για να αντιμετωπιστούν οι επιπτώσεις της υγειονομικής κρίσης στην οικονομία. Μόνο το τέταρτο τρίμηνο, το δημόσιο έλλειμμα ανήλθε στο 5,2% του ΑΕΠ.

Οι δαπάνες του ιταλικού κράτους το τέταρτο τρίμηνο αυξήθηκαν κατά 9,8% σε ετήσια βάση, ενώ τα έσοδα μειώθηκαν κατά 2,9%, σύμφωνα με την Istat. Η Ιταλία ήταν η πρώτη χώρα που υπέστη σφοδρό πλήγμα από την πανδημία του κορωνοϊού στην Ευρώπη τον Φεβρουάριο του 2020. Το πλήγμα της επιδημίας στην ιταλική οικονομία, την τρίτη μεγαλύτερη στην ευρωζώνη, ήταν σοβαρό, με το ΑΕΠ να καταγράφει βουτιά 8,9% από την προηγούμενη χρονιά. Το δημόσιο χρέος της Ιταλίας ανήλθε σε ποσοστό της τάξης του 155,6% του ΑΕΠ το 2020, συγκριτικά με 134,6% που ήταν το 2019.

Εν συνεχεία, παρατίθενται διάγραμμα που απεικονίζει τις μεταβολές του ΑΕΠ της Ιταλίας τα τελευταία τρία χρόνια.

Διάγραμμα11: Τριμηνιαία μεταβολή του ΑΕΠ της Ιταλίας για τα έτη 2019-2021

Πηγή: https://ec.europa.eu/eurostat/cache/recoverydashboard/?indicator=DB2_1&countries=EU , ανακτήθηκε 9/9/2021

2.4.12 ΑΕΠ ΚΑΤΩ ΧΩΡΩΝ

Η οικονομία των Κάτω Χωρών, δηλαδή της Ολλανδίας, συρρικνώθηκε κατά 8,5% το δεύτερο τρίμηνο του 2020, σε σύγκριση με το προηγούμενο τρίμηνο, σύμφωνα με στοιχεία της Εθνικής Στατιστικής Υπηρεσίας της χώρας.

Σύμφωνα με αναλυτές, πρόκειται για την μεγαλύτερη μείωση του ΑΕΠ από την δεκαετία του 1930. Η εν λόγω πτώση αποδίδεται κατά κύριο λόγο στην μείωση των καταναλωτικών δαπανών κατά 10,4%. Το πρώτο τρίμηνο του τρέχοντος έτους το ΑΕΠ κατέγραψε πτώση 1,5%.

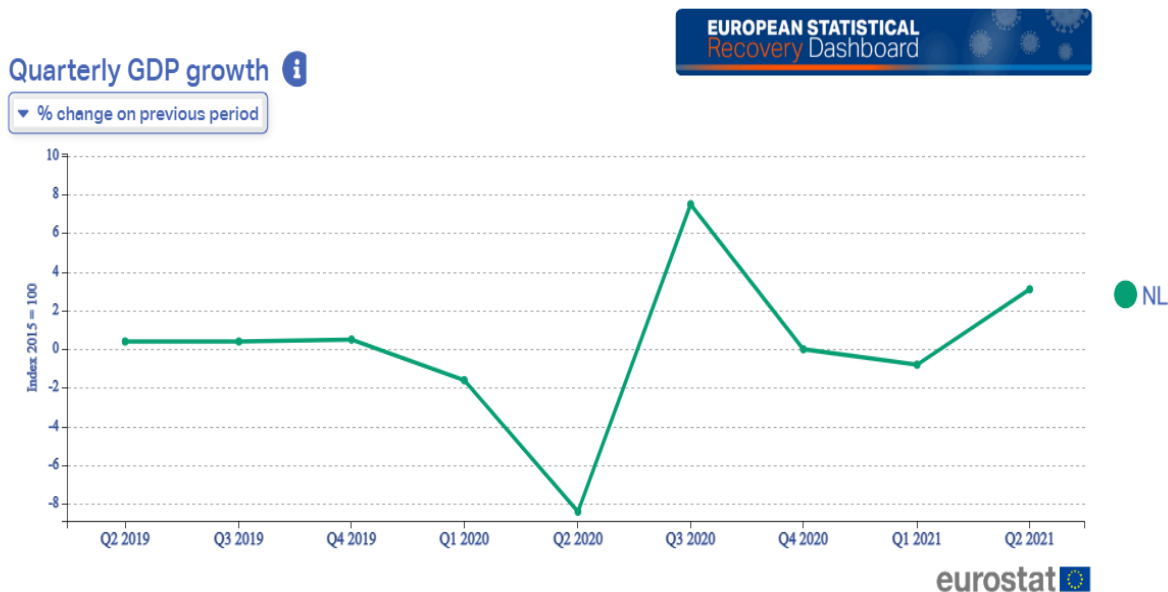
Λόγω της πρόσφατης υγειονομικής κρίσης, 3 εκατομμύρια άτομα, τα περισσότερα εκ των οποίων βρίσκονταν σε μόνιμες θέσεις εργασίας, έλαβαν κάποια μορφή εισοδηματικής στήριξης το δεύτερο τρίμηνο. Ταυτόχρονα, η κρίση του κορωνοϊού έκανε αισθητή την παρουσία της στην αγορά εργασίας. Συνολικά, καταγράφηκαν 322.000 λιγότερες θέσεις εργασίας το δεύτερο τρίμηνο σε σύγκριση με το πρώτο τρίμηνο με αποτέλεσμα το ποσοστό ανεργίας να αυξηθεί κατά 26%.

Επιγραμματικά έχουμε:

- ✓ Η κατανάλωση των νοικοκυριών μειώθηκε κατά 10,4% το δεύτερο τρίμηνο σε σχέση με το πρώτο και κατά 11,8% σε σχέση με το δεύτερο τρίμηνο του 2019.
- ✓ Οι επενδύσεις μειώθηκαν κατά 12,4% το δεύτερο τρίμηνο σε σχέση με το πρώτο και κατά 10,7% σε σύγκριση με το δεύτερο τρίμηνο του 2019.
- ✓ Οι εξαγωγές και οι εισαγωγές μειώθηκαν 9,8% και 8,3% αντίστοιχα σε τριμηνιαία βάση και 10,9% και 9,5% αντίστοιχα σε ετήσια βάση.
- ✓ Οι κρατικές δαπάνες κατέγραψαν πτώση κατά 3% σε σύγκριση με το πρώτο τρίμηνο και κατά 3,5% σε σύγκριση με το δεύτερο τρίμηνο 2019.
- ✓ Το εμπόριο, οι μεταφορές και η τροφοδοσία κατέγραψαν μείωση 16,6% το 2ο τρίμηνο. σε σχέση με το αντίστοιχο τρίμηνο του προηγούμενου έτους. Περισσότερο επλήγησαν τα ξενοδοχεία και οι επιχειρήσεις εστίασης.
- ✓ Ο τομέας της υγείας, δηλαδή της υγειονομικής περίθαλψης, κατέγραψε μείωση 21%
- ✓ Ο τομέας των υπηρεσιών συρρικνώθηκε κατά 12,4%. Περισσότερο επλήγησαν τα προσωρινά γραφεία απασχόλησης, τα ταξιδιωτικά γραφεία, οι υπηρεσίες πολιτισμού και αθλητισμού.
- ✓ Η βιομηχανία συρρικνώθηκε κατά 7,9%. Περισσότερο επλήγη η βιομηχανία εξοπλισμού μεταφορών.
- ✓ Οι κατασκευές, την περίοδο αυτήν, κατέγραψαν συγκριτικά μικρή πτώση 4,2% .

Παρά το γεγονός ότι η συρρίκνωση της οικονομίας το δεύτερο τρίμηνο κατέρριψε όλα τα αρνητικά ρεκόρ, οι απώλειες ήταν μικρότερες συγκριτικά με τις υπόλοιπες χώρες του ευρώ. Η Eurostat υπολόγισε στα τέλη Ιουλίου του 2020 ότι το Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν στις χώρες της ζώνης του ευρώ θα συρρικνωθεί κατά 12,1% και στην Ευρωπαϊκή Ένωση κατά 11,9%. Επίσης, η πτώση του ΑΕΠ στην Σουηδία ήταν της ίδιας τάξης με την Ολλανδία παρόλο που τα περιοριστικά μέτρα στην Σουηδία ήταν σαφώς πιο χαλαρά.

Συμπληρωματικά να αναφέρουμε ότι εκπρόσωπος της ολλανδικής Στατιστικής Υπηρεσίας ανέφερε ότι δεν υπάρχει μία σαφής εξήγηση για τις διαφορές στην μείωση του ΑΕΠ μεταξύ των χωρών της Ευρωζώνης. Αποδίδεται εν μέρει στον βαθμό «κλειδώματος» της κάθε οικονομίας. Για παράδειγμα, οι Αρχές της Γαλλίας και της Ισπανίας εφάρμοσαν αυστηρότερα μέτρα σε σχέση με την Ολλανδία, ωστόσο «παρέλυσαν» μεγαλύτερα τμήματα των οικονομιών τους. Η σύνθεση των διαφορετικών οικονομιών φαίνεται να παίζει επίσης ρόλο στο μέγεθος της εκάστοτε τουριστικής βιομηχανίας. Πηγή: Tornosnews, «Ολλανδία: Η μεγαλύτερη μείωση του ΑΕΠ από τη δεκαετία του 1930», <https://www.tornosnews.gr/tornos/kosmos/45988-ollandia-h-megalyterh-meiosh-toy-aep-apo-th-dekaetia-toy-1930.html> , ανακτήθηκε 2/9/2021

Διάγραμμα 12: Τριμηνιαία μεταβολή του ΑΕΠ των Κάτω Χωρών για τα έτη 2019-2021

Πηγή: https://ec.europa.eu/eurostat/cache/recoverydashboard/?indicator=DB2_1&countries=EU, ανακτήθηκε 9/9/2021

Στο παραπάνω διάγραμμα φαίνεται η μεταβολή που υπέστη το ΑΕΠ στις Κάτω Χώρες, Ολλανδία, τα τελευταία τρία χρόνια. Αισθητή είναι η μεταβολή μεταξύ του πρώτου και τρίτου τριμήνου του 2020, ενώ από τότε ακολουθεί μια σταθερά ανοδική πορεία.

2.4.13 ΑΕΠ ΚΡΟΑΤΙΑΣ

Στην οικονομία της Κροατίας επικρατεί ο τομέας των υπηρεσιών και ακολουθεί ο τομέας της βιομηχανίας και της γεωργίας. Σημαντική πηγή εισοδήματος, κυρίως το καλοκαίρι, είναι ο τουρισμός, με την Κροατία να είναι ο 18ος δημοφιλέστερος τουριστικός προορισμός στον κόσμο.

Η Κροατία είναι μεταξύ άλλων μέλος στον Παγκόσμιο Οργανισμό Εμπορίου και στη Συνθήκη Ελεύθερου Εμπορίου της Κεντρικής Ευρώπης (CEFTA). Το κράτος στόχευε στην ένταξή του στην Ευρωπαϊκή Ένωση, από το 2004, και έγινε το 28ο μέλος της την 1 Ιουλίου 2013. Τον Απρίλιο του 2009 έγινε επίσης μέλος του ΝΑΤΟ. Η Κροατία ως το τέλος του από το 2009 κατέχει το αξίωμα της μη μόνιμης χώρας-μέλους στο Συμβούλιο Ασφαλείας του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών. Στη χώρα, θεμελιώθηκε ακόμη το Μάιο του 2009 η μεγαλύτερη μονάδα παραγωγής βιοαερίου στην Ευρώπη.

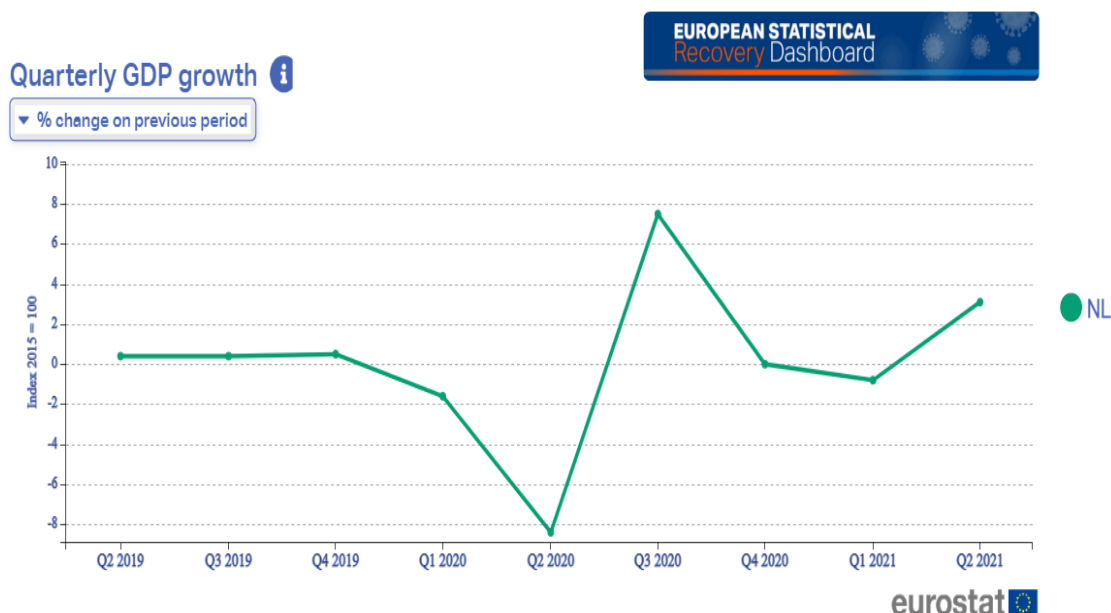
Η οικονομία της Κροατίας ενδέχεται να αναπτυχθεί περίπου 7% φέτος σε σύγκριση με το 2020, όπως δήλωσε ο Υπουργός Οικονομικών της χώρας

Zdravko Maric. Ακόμη, μετά τη συνεδρίαση του υπουργικού συμβουλίου δήλωσε πως «τα τελευταία μακροοικονομικά στοιχεία δείχνουν προς αναθεώρηση της πρόβλεψης για την φετινή ανάπτυξη και τώρα μπορούμε να την αναμένουμε περίπου στο 7%».

Η επίσημη πρόβλεψη της κυβέρνησης για το 2021 κάνει λόγο για ανάπτυξη της τάξης του 5,2%. Εξαιτίας της πανδημίας του κορωνοϊού, η οικονομία της Κροατίας συρρικνώθηκε κατά 8,4% το 2020. Να τονίσουμε σε αυτό το σημείο πως το ΑΕΠ αυξήθηκε κατά 16,1% σε ετήσια βάση το β' τρίμηνο.

Τέλος, ισχυρή ανάπτυξη αναμένεται και το γ' τρίμηνο, εν μέσω της καλοκαιρινής τουριστικής περιόδου. Η Κροατία αναμένει τουλάχιστον το 70% των τουριστικών κερδών του 2019, όταν είχε κέρδη περίπου 10,5 δισ. ευρώ από αφίξεις τουριστών.

Παρόμοια μεταβολή στο ΑΕΠ την τελευταία τριετία φαίνεται να έχει και η Κροατία, όπως φαίνεται άλλωστε και από το διάγραμμα που ακολουθεί.

Διάγραμμα 13: Τριμηνιαία μεταβολή του ΑΕΠ της Κροατίας για τα έτη 2019-2021

Πηγή: https://ec.europa.eu/eurostat/cache/recoverydashboard/?indicator=DB2_1&countries=EU, ανακτήθηκε 9/9/2021

2.4.14 ΑΕΠ ΚΥΠΡΟΥ

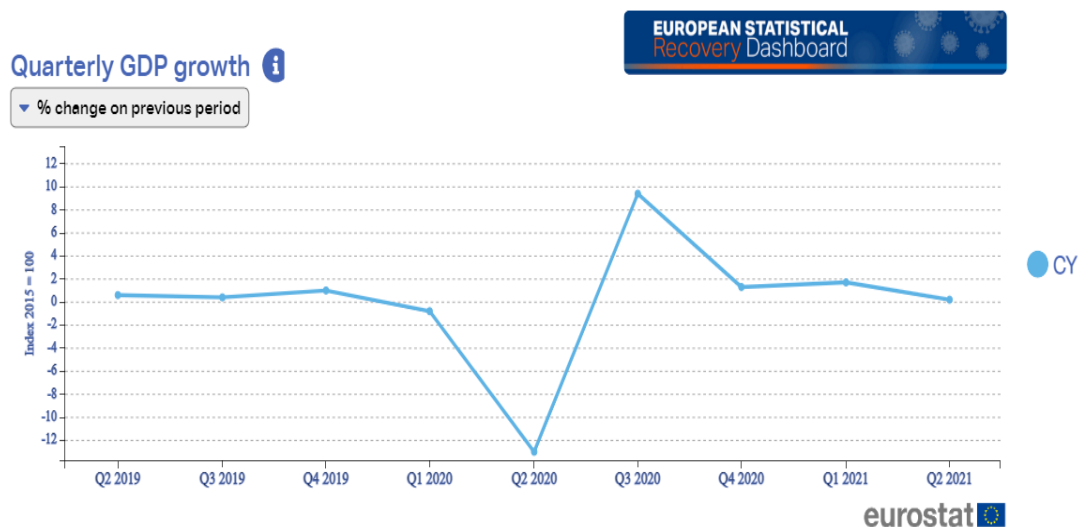
Η Κύπρος έγινε μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης το 2004 και της Ευρωζώνης το 2008. Θεωρείται ανεπτυγμένη χώρα, με υψηλό κατά κεφαλήν εισόδημα και πολύ υψηλό δείκτη ανθρώπινης ανάπτυξης, ενώ αποτελεί έναν από τους σημαντικότερους τουριστικούς προορισμούς στη Μεσόγειο. Μπορεί γεωγραφικά η

Κύπρος να ανήκει στην Μέση Ανατολή, αλλά πολιτιστικά, πολιτικά, ιστορικά και οικονομικά ανήκει στην Ευρώπη.

Το 2021 το ΑΕΠ της Κύπρου προβλέπεται να καταγράψει ανάκαμψη 3,8%, προερχόμενη από όλες τις υποκατηγορίες δαπανών του ΑΕΠ, σε συνέχεια συρρίκνωσης της τάξης του 5,1% το 2020, σύμφωνα με το Οικονομικό Δελτίο Ιουνίου 2021 της Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου. Περαιτέρω άνοδος του ΑΕΠ κατά 3,1% και 2,5% αναμένεται τα έτη 2022 και 2023, αντίστοιχα, οριακά χαμηλότερη από ότι αναμενόταν στις προηγούμενες προβλέψεις του Δεκεμβρίου του 2020.

Στο πρώτο τρίμηνο του 2021 καταγράφηκε μικρή συρρίκνωση στην οικονομική δραστηριότητα της τάξης του 1,6% λόγω των αυστηρών περιοριστικών μέτρων για την αντιμετώπιση της πανδημίας. Η συρρίκνωση του ΑΕΠ το 2020 κατά 5,1% οφείλεται επίσης σε όλες τις υποκατηγορίες δαπανών, εξαιρουμένης της δημόσιας κατανάλωσης που κατέγραψε άνοδο, σημειώνεται. Πηγή: InBusinessNews, «Ανάκαμψη 3,8% για το ΑΕΠ της Κύπρου το 2021», <https://inbusinessnews.reporter.com.cy/business/economics/article/281229/anakampsi-3-8-ga-to-aep-tis-kyproy-to-2021>, ανακτήθηκε 2/9/2021

Αναλυτικά τα αποτελέσματα της μεταβολής του ΑΕΠ για την Κύπρο φαίνονται κάτωθι:

Διάγραμμα 14: Τριμηνιαία μεταβολή του ΑΕΠ της Κύπρου για τα έτη 2019-2021

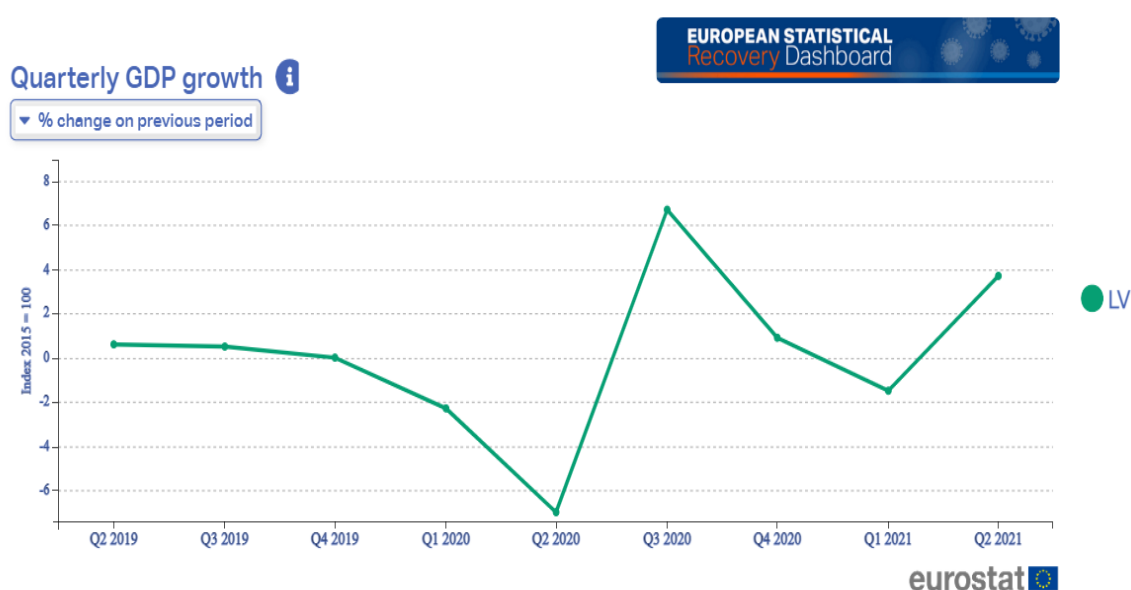
Πηγή: https://ec.europa.eu/eurostat/cache/recoverydashboard/?indicator=DB2_1&countries=EU, ανακτήθηκε 9/9/2021

2.4.15 ΑΕΠ ΛΕΤΟΝΙΑΣ

Η οικονομία της Λετονίας είναι μια ανοικτή οικονομία στη Βόρεια Ευρώπη και είναι μέρος της ενιαίας αγοράς της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η Λετονία είναι μέλος του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου (ΠΟΕ) από το 1999, μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης από το 2004, μέλος της Ευρωζώνης από το 2014 και μέλος του ΟΟΣΑ από το 2016. Η Λετονία κατατάσσεται στην 14η στον κόσμο στον Δείκτη Επιχειρηματικής Ευκολίας που εκπονείται από την Παγκόσμια Τράπεζα. Η Λετονία ανήκει επίσης στην ομάδα των χωρών με πολύ υψηλή ανθρώπινη ανάπτυξη. Λόγω της γεωγραφικής της θέσης, οι διαβιβαστικές υπηρεσίες είναι ιδιαίτερα ανεπτυγμένες, μαζί με τη ξυλεία και την ξύλινη επεξεργασία, τη γεωργία και τα τρόφιμα, και την κατασκευή μηχανημάτων και ηλεκτρονικών συσκευών.

Η οικονομία της Λετονίας είχε ραγδαία αύξηση του ΑΕΠ κατά περισσότερο από 10% ανά έτος κατά τη διάρκεια του 2006-2007, αλλά εισήλθε σε μια σοβαρή ύφεση το 2009, ως αποτέλεσμα του μη βιώσιμου ελλείμματος του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών, της κατάρρευσης της αγοράς ακινήτων, και της μεγάλης έκθεσης του χρέους στην συρρικνωμένη παγκόσμια οικονομία. Η Ευρωπαϊκή Ένωση, το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο και άλλοι διεθνείς δωρητές παρείχαν σημαντική οικονομική βοήθεια στη Λετονία ως μέρος μιας συμφωνίας για να υπερασπιστούν το δέσιμο του νομίσματος με το ευρώ αντάλλαγμα τη δέσμευση της κυβέρνησης για τα αυστηρά μέτρα λιτότητας. Το 2011, η Λετονία πέτυχε αύξηση του ΑΕΠ κατά 5,5% και, επομένως, η Λετονία και πάλι ήταν μια από τις ταχύτερα αναπτυσσόμενες οικονομίες στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Ομοίως, παρακάτω παρουσιάζονται τα αποτελέσματα του ΑΕΠ για τη Λετονία για τα συναπτά έτη 2019-2021.

Διάγραμμα 15: Τριμηνιαία μεταβολή του ΑΕΠ της Λετονίας για τα έτη 2019-2021

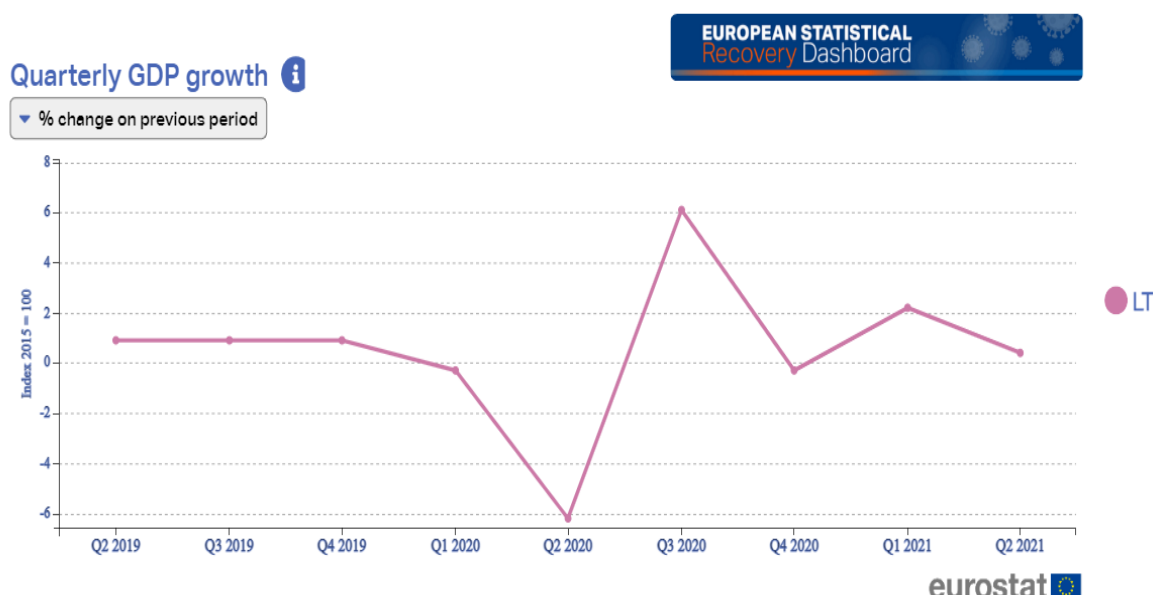
Πηγή:https://ec.europa.eu/eurostat/cache/recoverydashboard/?indicator=DB2_1&countries=EU , ανακτήθηκε 9/9/2021

2.4.16 ΑΕΠ ΛΙΘΟΥΑΝΙΑΣ

Η Λιθουανία είναι μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, του Συμβουλίου της Ευρώπης, πλήρες μέλος της Ευρωζώνης, της Συμφωνίας του Σένγκεν και του ΝΑΤΟ. Είναι επίσης μέλος της Σκανδιναβικής Τράπεζας Επενδύσεων και μέρος της συνεργασίας των Σκανδιναβικών και Βαλτικών χωρών των Βορειοευρωπαϊκών. Η Λιθουανία συγκαταλέγεται ακόμα στις ταχύτερα αναπτυσσόμενες οικονομίες στην Ευρωπαϊκή Ένωση και κατατάσσεται στην 21η θέση στον κόσμο στον Δείκτη Ευκολίας Επιχειρηματικής Δραστηριότητας του 2017.

Το ΑΕΠ της Λιθουανίας παρουσίασε πολύ υψηλά ποσοστά πραγματικής ανάπτυξης κατά τη δεκαετία πριν από το 2009, φθάνοντας στο 11,1% το 2007. Ως εκ τούτου, η χώρα χαρακτηρίστηκε συχνά ως Τίγρης της Βαλτικής. Ωστόσο, το 2009 σημείωσε δραματική μείωση του ΑΕΠ κατά -14,9% και αυτό αποδόθηκε στην υπερθέρμανση της οικονομίας. Η οικονομία συνέχισε την ανάπτυξη τα επόμενα χρόνια με χαμηλότερο αλλά πιο βιώσιμο ρυθμό, με γνώμονα την εγχώρια ζήτηση και τις εξαγωγές και όχι με τη στέγαση και τις χρηματοοικονομικές φούσκες. Το ποσοστό ανεργίας ανερχόταν στο 9,1% στο τέλος του 2015, από 17,8% το 2010.

Σύμφωνα με το ακόλουθο διάγραμμα φαίνονται ξεκάθαρα οι έντονες αυξομειώσεις του ΑΕΠ για τη Λιθουανία κατά τη χρονική περίοδο 2019-2021.

Διάγραμμα 16: Τριμηνιαία μεταβολή του ΑΕΠ της Λιθουανίας για τα έτη 2019-2021

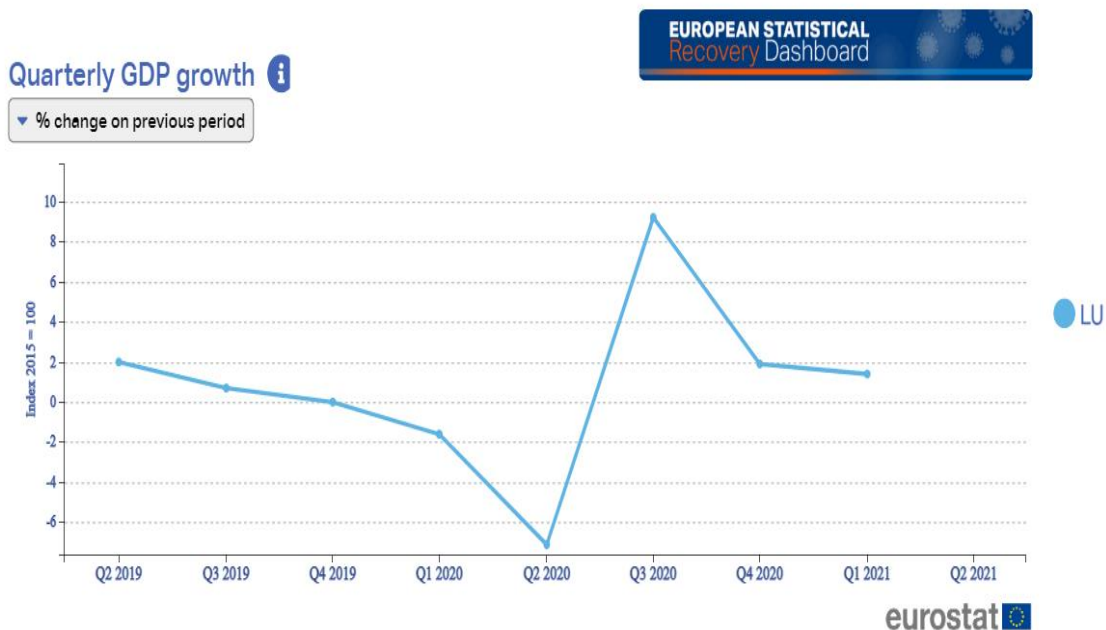
Πηγή:https://ec.europa.eu/eurostat/cache/recoverydashboard/?indicator=DB2_1&countries=EU , ανακτήθηκε 9/9/2021

2.4.17 ΑΕΠ ΛΟΥΞΕΜΒΟΥΡΓΟΥ

Η χώρα έχει το προνόμιο να διατηρεί το υψηλότερο στον κόσμο κατά κεφαλήν εισόδημα, ένα από τα καλύτερα παγκοσμίως συστήματα στοιχειώδους και επαγγελματικής εκπαίδευσης, έχοντας παράλληλα εξαιρετικά χαμηλό ποσοστό ανεργίας. Χαρακτηριστικό είναι και το γεγονός ότι το Λουξεμβούργο αποτέλεσε την πρώτη χώρα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, που εκπλήρωσε τις προϋποθέσεις για τη συμμετοχή στη Νομισματική και Οικονομική Ένωση και την εισαγωγή του ευρώ.

Με πληθυσμό 562.958 κατοίκων και προσδόκιμο ζωής τα 82 χρόνια, σε συνδυασμό με ένα πολύ χαμηλό ποσοστό ανεργίας στο 6%, το Λουξεμβούργο είναι γνωστός φορολογικός παράδεισος. Ο τραπεζικός τομέας είναι ο μεγαλύτερος τομέας της οικονομίας της χώρας, και ακολουθούν η παραγωγή χάλυβα, οι τηλεπικοινωνίες, ο τουρισμός και η γεωργία. Το Λουξεμβούργο είναι ένα παγκόσμιας φήμης κέντρο επενδύσεων. Παρά την υψηλή οικονομίας αγοράς του έθνους, το Λουξεμβούργο έφτασε το 2014 να έχει το υψηλότερο χρέος κατά κεφαλή στον κόσμο με περίπου 3,70 εκατ. δολάρια.

Όπως διαπιστώνουμε από το παρακάτω διάγραμμα το ΑΕΠ του Λουξεμβούργου είχε σταθερή πτωτική πορεία το 2019, αυξήθηκε απότομα το δεύτερο τρίμηνο του 2020 , μειώθηκε απότομα το τρίτο τρίμηνο του 2020 και από τότε έχει σταθερή πορεία.

Πηγή: https://ec.europa.eu/eurostat/cache/recoverydashboard/?indicator=DB2_1&countries=EU, ανακτήθηκε 9/9/2021

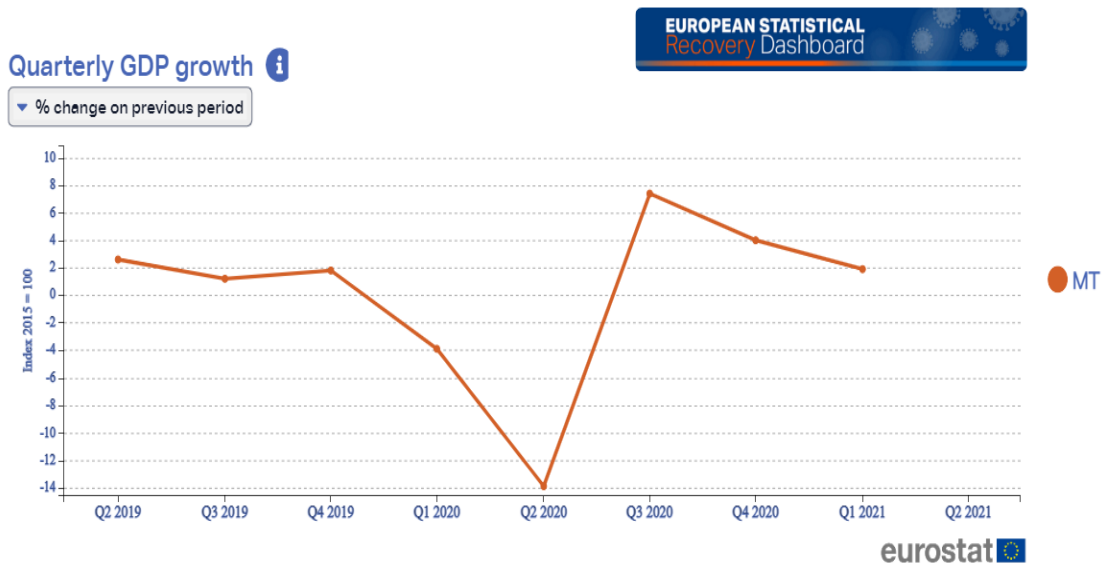
2.4.18 ΑΕΠ ΜΑΛΤΑΣ

Σήμερα, οι κύριες πηγές της οικονομίας της Μάλτας είναι ο ασβεστόλιθος, η καλή γεωγραφική της θέση και το παραγωγικό ανθρώπινό της δυναμικό. Η Μάλτα παράγει μόνο το 20% των αναγκών της για τρόφιμα, έχει λίγες προμήθειες πόσιμου νερού και δεν έχει δικές της πηγές ενέργειας. Η οικονομία εξαρτάται από το διεθνές εμπόριο, την βιομηχανία, κυρίως ηλεκτρονικών και υφασμάτων, και τον τουρισμό. Η τουριστική υποδομή βελτιώθηκε σημαντικά τα τελευταία χρόνια και υπάρχουν πολλά καλά ξενοδοχεία στο νησί.

Η Μάλτα πρόσφατα ιδιωτικοποίησε κάποιες εταιρείες που ελέγχονταν από το κράτος και απελευθέρωσε την αγορά, μέσα στα πλαίσια της προετοιμασίας για ένταξη στην Ευρωπαϊκή Ένωση, η οποία έγινε την 1 Μαΐου 2004.

Το 2012, το κατά κεφαλήν ΑΕΠ της Μάλτας ανά κάτοικο ήταν 29.200 δολάρια προσαρμοσμένο σε μονάδες ισοτιμίας αγοραστικής δύναμης. Επίσης, το 2013 η Μάλτα είχε το 15ο υψηλότερο κατά κεφαλήν ΑΕΠ εντός των μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Στο ημερολογιακό έτος 2013, η Μάλτα κατέγραψε έλλειμμα προϋπολογισμού ύψους 2.7%, ποσοστό εντός των ορίων που τέθηκαν για τις χώρες της Ευρωζώνης από τα κριτήρια του Μάαστριχτ. Ακόμη, το 2013, το ακαθάριστο δημόσιο χρέος της Μάλτας ισοδυναμούσε με το 69.8% του ΑΕΠ της. Το 2015, τέλος, με ποσοστό ανεργίας 5.9%, η Μάλτα είχε το έκτο χαμηλότερο ποσοστό ανεργίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Το ΑΕΠ για τη Μάλτα τα τρία τελευταία χρόνια διαμορφώθηκε ως εξής:

Διάγραμμα 18: Τριμηνιαία μεταβολή του ΑΕΠ της Μάλτας για τα έτη 2019-2021

Πηγή: https://ec.europa.eu/eurostat/cache/recoverydashboard/?indicator=DB2_1&countries=EU , ανακτήθηκε 9/9/2021

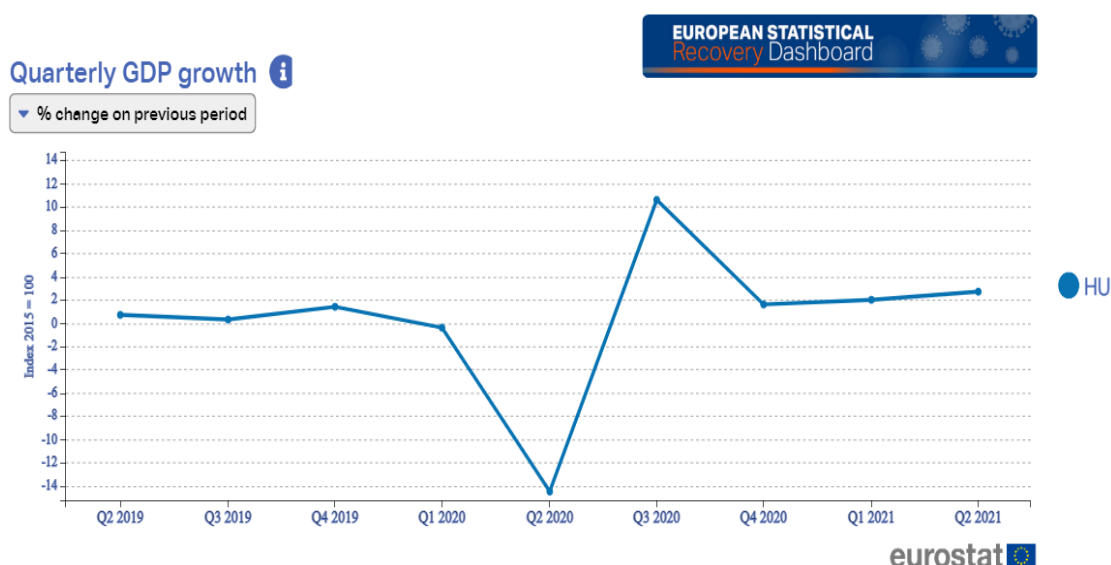
2.4.19 ΑΕΠ ΟΥΓΓΑΡΙΑΣ

Η οικονομία της Ουγγαρίας είναι μια μικτή οικονομία υψηλού εισοδήματος και η 10η πιο πολύπλοκη οικονομία χώρας στον κόσμο σύμφωνα με τον Δείκτη Οικονομικής Πολυπλοκότητας. Η Ουγγαρία, μέλος του ΟΟΣΑ, είναι κράτος με πολύ υψηλό δείκτη ανθρώπινης ανάπτυξης και εξειδικευμένο εργατικό δυναμικό. Η ουγγρική οικονομία είναι η 57η μεγαλύτερη οικονομία στον κόσμο, σύμφωνα με το ΔΝΤ, και το ΑΕΠ της φτάνει τα 265.037 δισεκατομμύρια δολάρια. Επίσης, η Ουγγαρία κατατάσσεται 49η στον κόσμο στο κατά κεφαλήν ΑΕΠ μετρημένο σε μονάδες αγοραστικής δύναμης.

Η Ουγγαρία έχει μια οικονομία της αγοράς επικεντρωμένη στις εξαγωγές και με βαριά έμφαση στο εξωτερικό εμπόριο. Η Ουγγαρία είναι η 35η μεγαλύτερη εξαγωγική οικονομία στον κόσμο. Το 2015 η Ουγγαρία εξήγαγε πάνω από 100 δισεκατομμύρια δολάρια εμπορευμάτων και είχε εμπορικό πλεόνασμα 9.003 δισεκατομμυρίων δολαρίων. Το 79% του εμπορίου ήταν με μέλη της ΕΕ, ενώ το υπόλοιπο 21% ήταν με κράτη εκτός της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Όσον αφορά τα φορολογικά έσοδα της Ουγγαρίας αυτά ισοδυναμούν με το 39.1% του ΑΕΠ. Τα φορολογικά έσοδα τροφοδοτούν το ουγγρικό κράτος πρόνοιας. Από την πλευρά των δαπανών, η κατανάλωση των νοικοκυριών είναι το κύριο συστατικό του ΑΕΠ και αποτελεί το 50% του συνολικού ΑΕΠ. Ο ακαθάριστος πάγιος σχηματισμός κεφαλαίου αποτελεί το 22% του ουγγρικού ΑΕΠ και οι δημόσιες δαπάνες

αποτελούν το 20% του ΑΕΠ. Το 2009 η Ουγγαρία αναγκάστηκε να ζητήσει δάνειο ύψους περίπου 9 δισεκατομμυρίων ευρώ από το ΔΝΤ, για να ξεπεράσει τις οικονομικές δυσκολίες. Τέλος, η αναλογία του ουγγρικού δημοσίου χρέους προς το ΑΕΠ ήταν 66,4% για το 2019, δηλαδή αρκετά κάτω από τον μέσο όρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Όπως συνέβη με τις περισσότερες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης έτσι και η Ουγγαρία έχει πιο έντονες διακυμάνσεις στο ΑΕΠ κατά τα τρία πρώτα τρίμηνα του 2020. Εν συνεχεία, παρατίθενται τα αποτελέσματα αναλυτικά.

Διάγραμμα 19: Τριμηνιαία μεταβολή του ΑΕΠ της Ουγγαρίας για τα έτη 2019-2021

Πηγή: https://ec.europa.eu/eurostat/cache/recoverydashboard/?indicator=DB2_1&countries=EU, ανακτήθηκε 9/9/2021

2.4.20 ΑΕΠ ΠΟΛΩΝΙΑΣ

Σημαντικό παράγοντα για την οικονομία της χώρας αποτελούν η γεωργία και η κτηνοτροφία. Το μισό, περίπου, από το πολωνικό έδαφος είναι καλλιεργήσιμο, με κυριότερα προϊόντα τα δημητριακά, τις πατάτες, τα ζαχαρότευτλα, το λινάρι, το λυκίσκο και τον καπνό. Η κτηνοτροφία περιλαμβάνει την εκτροφή προβάτων, χοίρων, βοοειδών, καθώς και αλόγων. Αρκετά αναπτυγμένη είναι, επίσης, η αλιεία στα παράλια της Βαλτικής με σημαντικό οικονομικό παράγοντα να αποτελεί και η εκμετάλλευση του δασικού πλούτου της χώρας.

Η Πολωνία είναι κατά κύριο λόγο χώρα βιομηχανική, γεγονός που οφείλεται κυρίως στις τεράστιες ποσότητες γαιανθράκων που περιέχει η περιοχή της Σιλεσίας στο νότιο τμήμα, και που χρησιμοποιούνται ως κύρια πηγή ενέργειας. Εκτός από

τους γαιάνθρακες, το υπέδαφος της Πολωνίας προσφέρει σίδηρο, χαλκό, μόλυβδο, ψευδάργυρο, λιγνίτη, θείο, φυσικά αέρια, πετρέλαιο και ορυκτό αλάτι.

Οι σημαντικότεροι κλάδοι της πολωνικής βιομηχανίας είναι η μεταλλουργία, η χαλυβουργία, η μηχανουργία, η υφαντουργία και ακολουθούν οι βιομηχανίες χημικών προϊόντων, ειδών διατροφής, χαρτοποιίας, ηλεκτρικών ειδών, επεξεργασίας ελαστικού και τσιμέντου.

Σύμφωνα με εκτιμήσεις, η διάρθρωση του πολωνικού ΑΕΠ έχει ως εξής:

- ✓ γεωργία 2,7%,
- ✓ βιομηχανία 38,5%
- ✓ υπηρεσίες 58,8%,
- ✓ απασχολούμενο εργατικό δυναμικό ανά κλάδο: 11,6% στη γεωργία, 30,5% στη βιομηχανία και 57,9% στις υπηρεσίες.

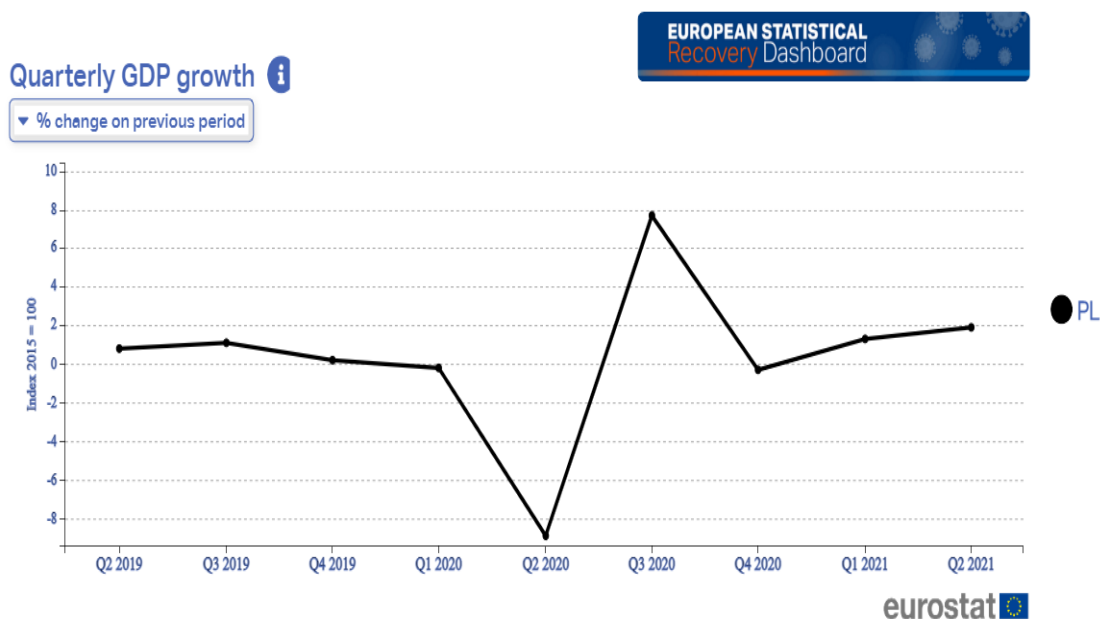
Σύμφωνα με εκτιμήσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, η αξία του ονομαστικού ΑΕΠ ανήλθε το 2016 στα 425 δισ. € και του κατά κεφαλήν ΑΕΠ στα 11.000 €. Το πολωνικό κατά κεφαλήν ΑΕΠ εξακολουθεί να υπολείπεται του κοινοτικού μέσου όρου, πλησιάζοντας το 2016 το 70% αυτού, έναντι 43% το 1995 και 50% το 2005.

Πηγή: ΕΛΛΗΝΟ-ΠΟΛΩΝΙΚΟ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟ ΕΜΠΟΡΙΟΥ ΚΑΙ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ, «Η Οικονομία της

Πολωνίας», <https://www.greekpolish.org/%CE%BF%CE%B9%CE%BA%CE%BF%CE%BD%CE%BF%CE%BC%CE%AF%CE%B1-%CF%80%CE%BF%CE%BB%CF%89%CE%BD%CE%AF%CE%B1>

, ανακτήθηκε 3/9/2021

Παρόμοια είναι τα αποτελέσματα του ΑΕΠ και για την Πολωνία με βάση το διάγραμμα που ακολουθεί:

Διάγραμμα 20: Τριμηνιαία μεταβολή του ΑΕΠ της Πολωνίας για τα έτη 2019-2021

Πηγή:https://ec.europa.eu/eurostat/cache/recoverydashboard/?indicator=DB2_1&countries=EU , ανακτήθηκε 9/9/2021

2.4.21 ΑΕΠ ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑΣ

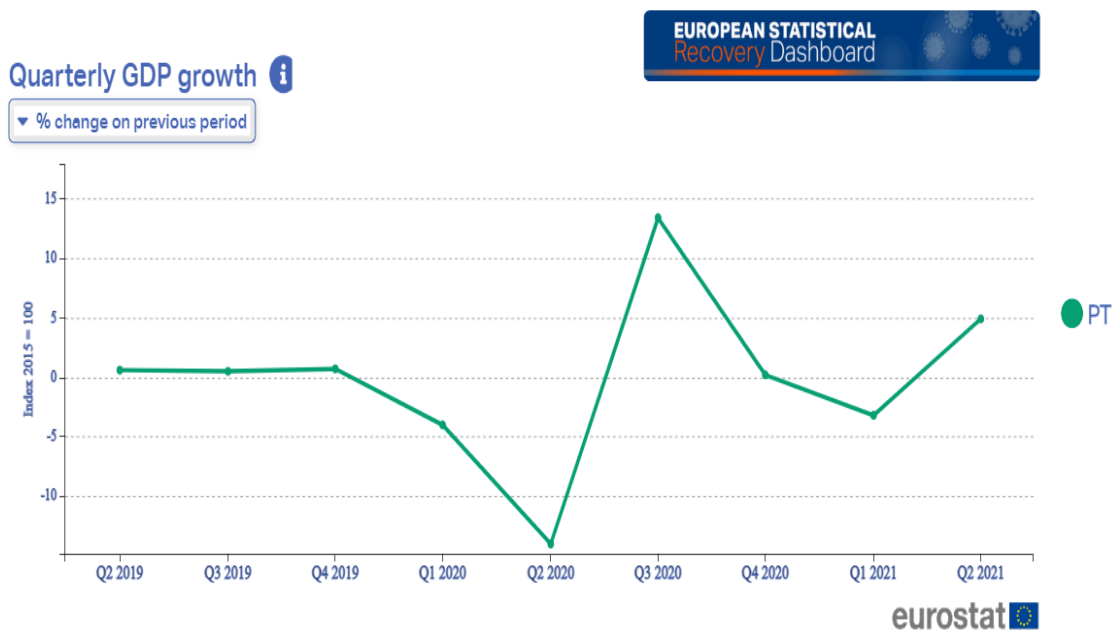
Το ΑΕΠ της Πορτογαλίας συρρικνώθηκε κατά 14,1% στο δεύτερο τρίμηνο του 2020, σημειώνοντας τη μεγαλύτερη μείωση που έχει καταγραφεί ποτέ, καθώς τα μέτρα περιορισμού για την αντιμετώπιση της πανδημίας έπληξαν σημαντικούς τομείς της οικονομίας.

Η εκτίμηση της εθνικής στατιστικής υπηρεσίας της Πορτογαλίας ήταν ότι το ΑΕΠ της χώρας μεταξύ Απριλίου και Ιουνίου θα είχε πτώση 16,5% σε σύγκριση με την ίδια περίοδο του 2019, λόγω της κατάρρευσης της ιδιωτικής κατανάλωσης, των επενδύσεων και των εξαγωγών.

Η χώρα είχε γνωρίσει μεγάλη ανάπτυξη τα τελευταία χρόνια, αφήνοντας πίσω της την οικονομική κρίση των ετών 2010-2013. Μάλιστα, το προηγούμενο έτος, το ΑΕΠ της Πορτογαλίας αυξήθηκε 2,2%, ενώ η ανεργία βρισκόταν στο 6,5%. Η οικονομία όμως εξαρτάται από τον τουρισμό, που αντιπροσωπεύει έως και το 15% του ΑΕΠ και έχει δεχτεί σφοδρό πλήγμα από τα lockdown στην Πορτογαλία και στις άλλες χώρες.

Η κρίση του κορωνοϊού θα αφήσει βαθιά σημάδια στη χώρα, με την κεντρική τράπεζα της Πορτογαλίας να υπολογίζει συρρίκνωση του ΑΕΠ κατά 9,5% για το 2020, σημειώνοντας τη μεγαλύτερη ύφεση εδώ και έναν αιώνα. Η κυβερνητική εκτίμηση προβλέπει μείωση του ΑΕΠ κατά 6,9% για το τρέχον έτος. Πηγή: Οικονομία, «Πορτογαλία: Μείωση 14,1% του ΑΕΠ, η μεγαλύτερη στα χρονικά», <https://www.liberal.gr/economy/portogalia-meiosi-141-tou-aep-i-megaluteri-sta-chronika/315739> , ανακτήθηκε 3/9/2021

Οι μεταβολές του ΑΕΠ της Πορτογαλίας φαίνονται ξεκάθαρα και στο παρακάτω διάγραμμα:

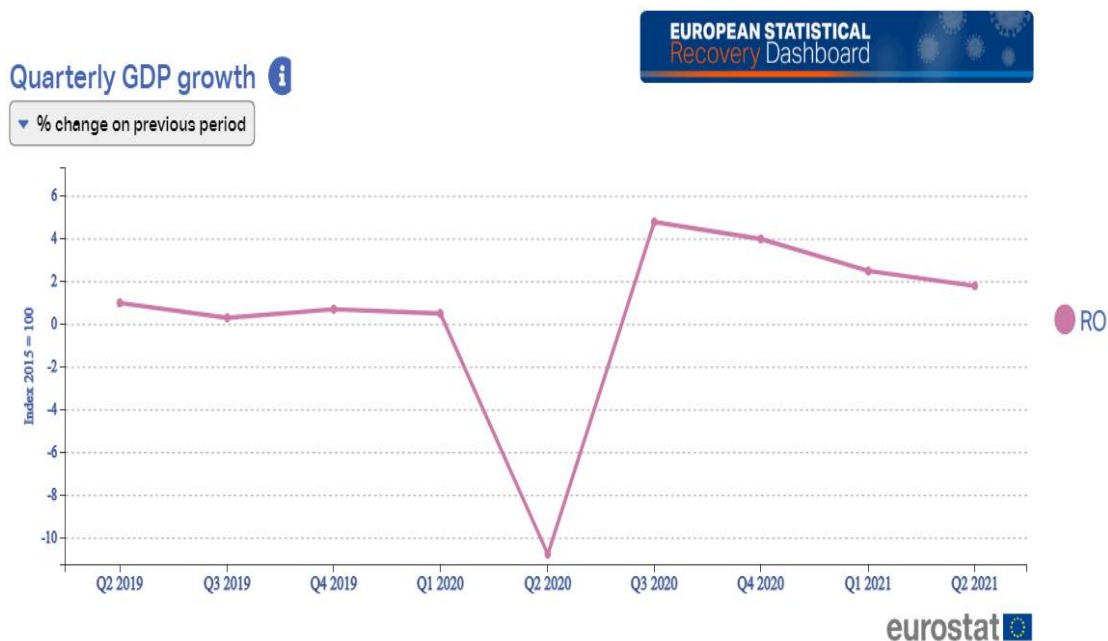
Διάγραμμα 21: Τριμηνιαία μεταβολή του ΑΕΠ της Πορτογαλίας για τα έτη 2019-2021

Πηγή: https://ec.europa.eu/eurostat/cache/recoverydashboard/?indicator=DB2_1&countries=EU, ανακτήθηκε 9/9/2021

2.4.22 ΑΕΠ ΡΟΥΜΑΝΙΑΣ

Το ΑΕΠ της Ρουμανίας έπεσε μόλις -3,9% το 2020, ενώ το τέταρτο τρίμηνο είχε τη μεγαλύτερη αύξηση στην Ευρώπη σε σχέση με το τρίτο τρίμηνο με ποσοστό πάνω από 5%. Για το 2021 οι πρώτες εκτιμήσεις μιλάνε για μεγάλη άνοδο, που θα έχει ως αποτέλεσμα να βρεθεί στο +3,5% πάνω από το 2019, αφήνοντας πίσω της τα μεγάλα οικονομικά προβλήματα που δημιούργησε η πρόσφατη υγειονομική τόσο στη ρουμανική οικονομία όσο και σε όλες τις οικονομίες.

Για να κατανοήσουμε καλύτερα τις μεταβολές που υπέστη το ΑΕΠ της Ρουμανίας τα τρία τελευταία χρόνια αρκεί να μελετήσουμε το διάγραμμα που ακολουθεί:

Διάγραμμα 22: Τριμηνιαία μεταβολή του ΑΕΠ της Ρουμανίας για τα έτη 2019-2021

Πηγή: https://ec.europa.eu/eurostat/cache/recoverydashboard/?indicator=DB2_1&countries=EU , ανακτήθηκε 9/9/2021

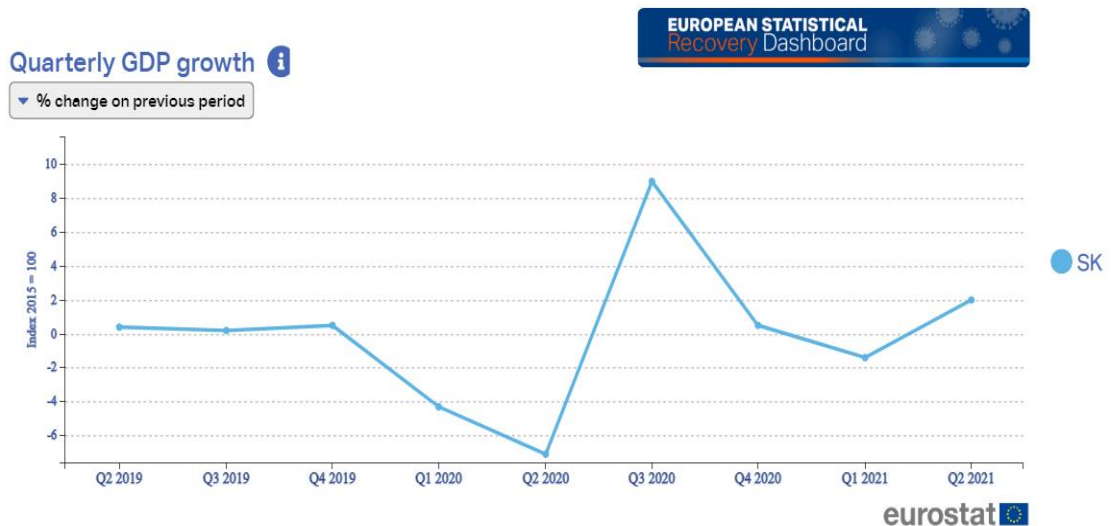
2.4.23 ΑΕΠ ΣΛΟΒΑΚΙΑΣ

Το 2018 οι σημαντικότεροι τομείς της οικονομίας της Σλοβακίας ήταν η βιομηχανία, με ποσοστό 26,2 %, το χονδρικό και λιανικό εμπόριο, οι μεταφορές, οι υπηρεσίες στέγασης και εστίασης, με ποσοστό 20,2%, καθώς και η δημόσια διοίκηση, η άμυνα, η εκπαίδευση, η υγεία και η κοινωνική πρόνοια, με ποσοστό 14,8 %.

Το εμπόριο εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης αντιπροσωπεύει το 86% των σλοβακικών εξαγωγών, από το οποίο το 22% κατευθύνεται στη Γερμανία, το 12% στην Τσεχία και το 8% στην Πολωνία, ενώ εκτός της Ευρωπαϊκής Ένωσης το 3% των εξαγωγών κατευθύνεται στις ΗΠΑ και από 2 % στη Ρωσία και στην Κίνα.

Όσον αφορά τις εισαγωγές, το 80% προέρχεται από κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και συγκεκριμένα το 20% από τη Γερμανία, το 16% από την Τσεχία και το 10% από την Αυστρία, ενώ εκτός της Ευρωπαϊκής Ένωσης το 5 % των εισαγωγών προέρχεται από την Ρωσία και ίδιο ποσοστό από τη Νότια Κορέα.

Όσον αφορά το ΑΕΠ της Σλοβακίας παρατηρούμε πως σύμφωνα με το διάγραμμα το 2019 το ΑΕΠ έχει μια σταθερή πορεία εκτός βέβαια από το τελευταίο τρίμηνο του έτους όπου και παρουσιάζει πτώση. Το 2020 υπάρχουν αισθητές αυξομειώσεις του ΑΕΠ, ενώ το 2021 φαίνεται πως το ΑΕΠ αυξάνεται έχοντας παράλληλα προοπτικές ανάπτυξης.

Διάγραμμα 23: Τριμηνιαία μεταβολή του ΑΕΠ της Σλοβακίας για τα έτη 2019-2021

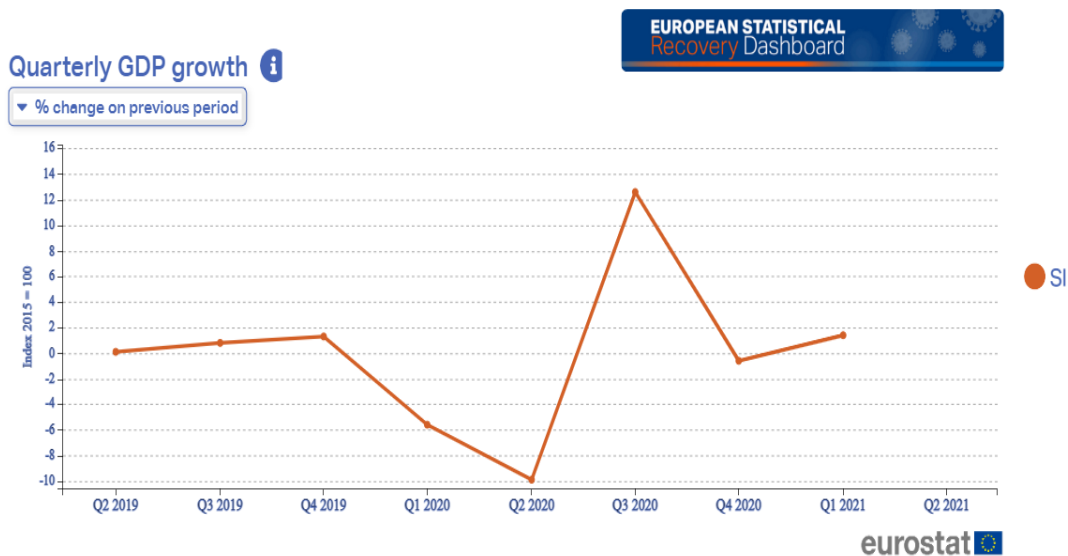
Πηγή: https://ec.europa.eu/eurostat/cache/recoverydashboard/?indicator=DB2_1&countries=EU , ανακτήθηκε 9/9/2021

2.4.24 ΑΕΠ ΣΛΟΒΕΝΙΑΣ

Η οικονομία της Σλοβενίας είναι ανεπτυγμένη. Η χώρα βρίσκεται σε υψηλό επίπεδο σταθερότητας και ευημερίας, ενώ το κατά κεφαλήν ΑΕΠ της Σλοβενίας ξεπερνούσε τον παγκόσμιο μέσο όρο και αντιστοιχούσε στο 83% του μέσου όρου των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης το 2015. Το 2018 η Σλοβενία είχε ονομαστικό ΑΕΠ ύψους 42.534 δισεκατομμυρίων € και ονομαστικό κατά κεφαλήν ΑΕΠ ύψους 21.267 €.

Επιπρόσθετα, η Σλοβενία έχει ένα υψηλά εκπαιδευμένο εργατικό δυναμικό, ανεπτυγμένες υποδομές και βρίσκεται πάνω σε ένα μεγάλο εμπορικό σταυροδρόμι. Το επίπεδο των άμεσων ξένων επενδύσεων στην Σλοβενία είναι ένα από τα χαμηλότερα στην Ευρώπη αλλά αυξάνεται σταθερά τα τελευταία χρόνια. Η Σλοβενική οικονομία έχει πληγεί σοβαρά από την Ευρωπαϊκή οικονομική κρίση των τελών της δεκαετίας του 2000. Μετά το 2013 το κατά κεφαλήν ΑΕΠ άρχισε να αυξάνεται και πάλι.

Βάση του διαγράμματος που ακολουθεί το 2019 το ΑΕΠ έχει μια σταθερή πορεία με εξαίρεση το τελευταία τρίμηνο του έτους όπου και παρουσιάζει πτώση. Το 2020 είναι μια χρονιά με έντονες διακυμάνσεις και το 2021 φαίνεται πως το ΑΕΠ αυξάνεται έχοντας παράλληλα προοπτικές ανάπτυξης.

Διάγραμμα 24: Τριμηνιαία μεταβολή του ΑΕΠ της Σλοβενίας για τα έτη 2019-2021

Πηγή: https://ec.europa.eu/eurostat/cache/recoverydashboard/?indicator=DB2_1&countries=EU, ανακτήθηκε 9/9/2021

2.4.25 ΑΕΠ ΣΟΥΗΔΙΑΣ

Η Σουηδία εντάχθηκε στην Ευρωπαϊκή Ένωση την 1η Ιανουαρίου 1995, αλλά αρνήθηκε συμμετοχή στο NATO και στην Ευρωζώνη μετά από δημοψήφισμα. Είναι μέλος των Ηνωμένων Εθνών, του Συμβουλίου των Σκανδιναβικών χωρών, του Συμβουλίου της Ευρώπης, του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου και του Οργανισμού για την Οικονομική Συνεργασία και Ανάπτυξη (ΟΟΣΑ).

Όπως ανακοινώθηκε, η Σουηδία παρουσίασε πτώση ρεκόρ άνω του 8% του ΑΕΠ της στο δεύτερο τρίμηνο του 2020, ακόμα κι αν η χώρα αυτή επέλεξε να μην επιβάλει lockdown στον πληθυσμό της μπροστά στην πανδημία Covid-19.

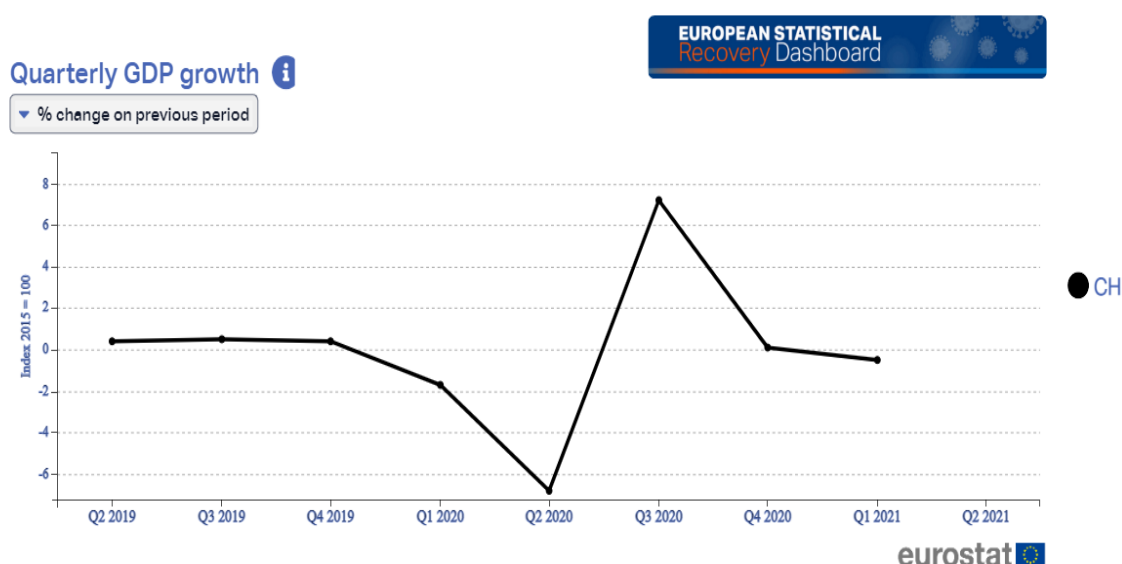
Μεταξύ Απριλίου και Ιουνίου, η σουηδική οικονομία συρρικνώθηκε κατά 8,6% σε σύγκριση με το πρώτο τρίμηνο και 8,2% σε ετήσια βάση, σύμφωνα με τις πρώτες εκτιμήσεις που δημοσίευσε το Ινστιτούτο Στατιστικής SCB. Η πτώση αυτή είναι η μεγαλύτερη που έχει ποτέ καταγραφεί σε τριμηνιαία βάση, σύμφωνα με το SCB.

«Η μεγάλη συρρίκνωση της σουηδικής οικονομίας το δεύτερο τρίμηνο δείχνει ότι δεν έχει ανοσία στον Covid, παρά την ήπια καραντίνα για την οποία έγινε πολύς λόγος. Εντούτοις, η οικονομική πτώση του πρώτου τριμήνου τη θέτει σε καλύτερη θέση σε σύγκριση με την τρομακτική κατάσταση που παρατηρείται σε άλλες χώρες της Ευρώπης», επισημαίνουν οι αναλυτές της CapitalEconomics.

Σε αντίθεση με τα μέτρα που επιβλήθηκαν στην υπόλοιπη Ευρώπη, η Σουηδία δεν έθεσε σε καραντίνα τον πληθυσμό της και κράτησε ανοικτά τα καταστήματα και τις επιχειρήσεις, ζητώντας από κάθε πολίτη να αναλάβει την ευθύνη που του αναλογεί.

Οι σουηδικές αρχές επέμειναν στο γεγονός ότι η στρατηγική τους δεν στόχευε στην προάσπιση της οικονομίας, αλλά υιοθετήθηκε για υγειονομικούς λόγους. Ο απολογισμός είναι ωστόσο αμφισβητήσιμος με περισσότερους από 5.700 νεκρούς και 80.000 κρούσματα, η Σουηδία βρίσκεται μεταξύ των πλέον πληγεισών χωρών σε σχέση με τον πληθυσμό τους. Πηγή: Η Ναυτεμπορική, «Σουηδία: Πτώση ρεκόρ άνω του 8% του ΑΕΠ», <https://www.naftemporiki.gr/finance/story/1625956/souidia-ptosi-rekor-ano-tou-8-tou-aep>, ανακτήθηκε 4/9/2021

Στη συνέχεια, παρουσιάζεται η μεταβολή του ΑΕΠ για τη Σουηδία κατά το χρονικό διάστημα 2019-2021.

Διάγραμμα 25: Τριμηνιαία μεταβολή του ΑΕΠ της Σουηδίας για τα έτη 2019-2021

Πηγή: https://ec.europa.eu/eurostat/cache/recoverydashboard/?indicator=DB2_1&countries=EU, ανακτήθηκε 9/9/2021

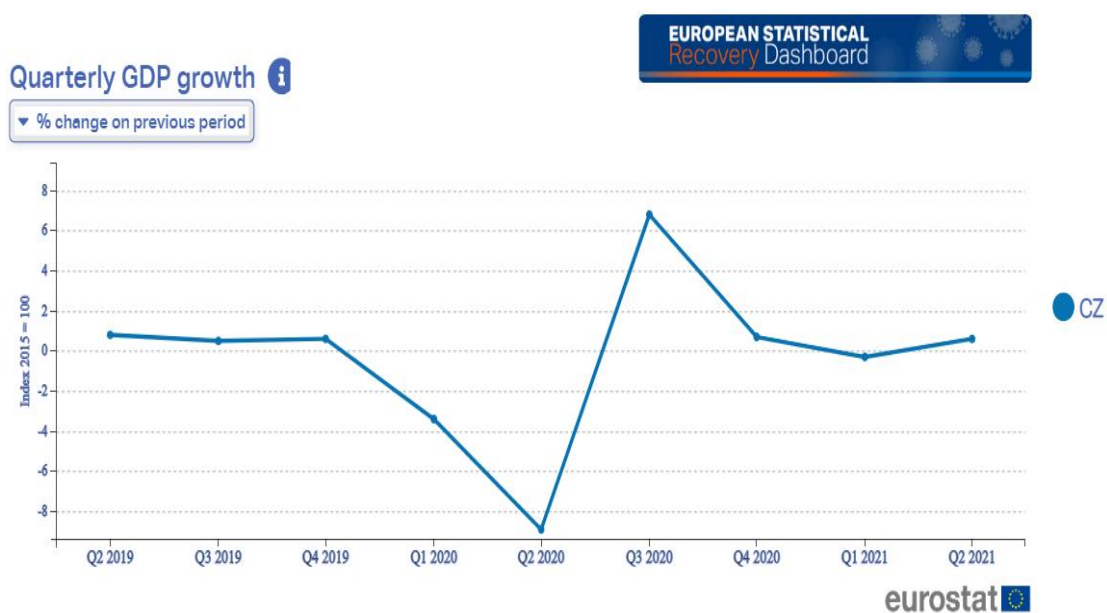
2.4.26 ΑΕΠ ΤΣΕΧΙΑΣ

Από τα σταθερότερα και ακμάζοντα μετα-κομμουνιστικά κράτη, είναι η Τσεχία η οποία έχει ανακτήσει τις δυνάμεις της από την πτώση της από τα μέσα του 1999. Η αύξηση το 2000-2001 ήταν αποτέλεσμα των εξαγωγών στην Ευρωπαϊκή

Ένωση, ειδικά στη Γερμανία, ενώ παράλληλα αναβιώνουν ξένες επενδύσεις, πέρα της εγχώριας ζήτησης. Το ποσοστό δωροδοκίας παραμένει ένα από το υψηλότερα μεταξύ των χωρών του ΟΟΣΑ. Άβολα τα υψηλά ελλείμματα φορολογικού και τρέχοντος απολογισμού θα μπορούσαν να είναι μελλοντικά προβλήματα. Οι κινήσεις προς τις πλήρεις τραπεζικές εργασίες, τις τηλεπικοινωνίες, και την ενεργειακή ιδιωτικοποίηση θα προσθέσουν στην ξένη επένδυση, ενώ η έντονη αναδόμηση μεταξύ των μεγάλων επιχειρήσεων και των τραπεζών και οι βελτιώσεις στον οικονομικό τομέα πρέπει να ενισχύσουν την αύξηση παραγωγής. Η τσεχική κυβέρνηση έχει εκφράσει μια επιθυμία να υιοθετήσει το Ευρώ το 2010, αλλά η εισαγωγή της είναι μόνο στα αρχικά στάδια προγραμματισμένη και υπάρχουν αυξανόμενες αμφιβολίες εάν το δημοσιονομικό έλλειμμα δεν θα αναγκάσει την αναβολή της.

Η τσεχική οικονομία έχει ένα ουσιαστικό εισόδημα από τον τουρισμό, το 2001, οι συνολικές αποδοχές από τον τουρισμό έφθασαν σε 118.13 δισεκατομμύρια τσεχικές κορώνες, αποτελώντας 5,5% του ΑΕΠ και 9,3% των γενικών αποδοχών εξαγωγής. Η βιομηχανία απασχολεί περισσότερα από 110.000 άτομα, δηλαδή ποσοστό πάνω από 2% του πληθυσμού.

Όμοια παρουσιάζονται τα αποτελέσματα από τις μεταβολές του ΑΕΠ για τα έτη 2019-2021 με άλλες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, πράγμα που φαίνεται και από το διάγραμμα που ακολουθεί,

Διάγραμμα 26: Τριμηνιαία μεταβολή του ΑΕΠ της Τσεχίας για τα έτη 2019-2021

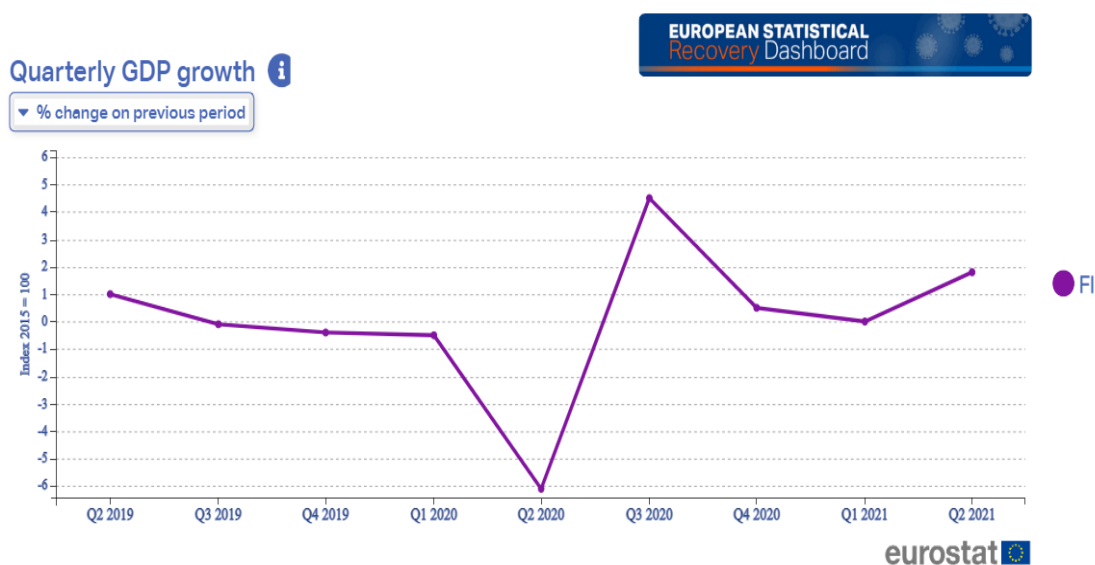
Πηγή: https://ec.europa.eu/eurostat/cache/recoverydashboard/?indicator=DB2_1&countries=EU, ανακτήθηκε 9/9/2021

2.4.27 ΑΕΠ ΦΙΛΑΝΔΙΑΣ

Η Φινλανδία έγινε μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης μόλις το 1995 και σχεδόν αμέσως αποφάσισε να ενταχθεί στην Οικονομική και Νομισματική Ένωση, εγκαταλείποντας το νόμισμά της, τη μάρκα, και υιοθετώντας το ευρώ. Το 1990 το κατά κεφαλήν ΑΕΠ στη Φινλανδία ήταν 3 φορές μεγαλύτερο από τον παγκόσμιο μέσο όρο. Η οικονομική επιτυχία της χώρας βασίστηκε στην αύξηση της παραγωγικότητας με βάση τον εκσυγχρονισμό του εκπαιδευτικού συστήματος, τις συνεχείς διαρθρωτικές αλλαγές και τις επενδύσεις σε φυσικό και ανθρώπινο κεφάλαιο.

Στις αρχές της δεκαετίας του '90 το κατά κεφαλήν εισόδημα μειώθηκε κατά 11%, η ανεργία αυξήθηκε στο 16% και χρειάστηκαν 7 χρόνια για να ξεπεραστεί η κρίση. Η κρίση που ξεκίνησε στις ΗΠΑ του 2008 επηρέασε και τη Φινλανδία και μέχρι σήμερα το πραγματικό κατά κεφαλήν ΑΕΠ δεν έχει επιστρέψει στα επίπεδα πριν την κρίση. Πηγή: Πρώτο Θέμα, «100 χρόνια Φινλανδία: Από τη φτώχεια στην ευημερία», <https://www.protothema.gr/politics/article/723254/100-hronia-finlandia-apo-ti-ftoheia-stin-euimeria/>, ανακτήθηκε 3/9/2021

Τέλος, για τη Φινλανδία, το τελευταίο κράτος-μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, φαίνονται οι μεταβολές του ΑΕΠ για την τελευταία τριετία.

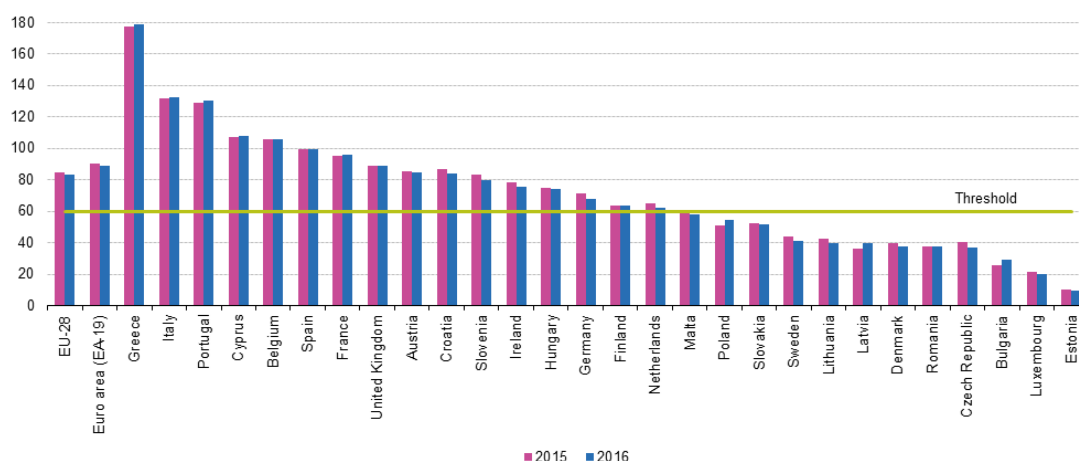
Διάγραμμα 27: Τριμηνιαία μεταβολή του ΑΕΠ της Φινλανδίας για τα έτη 2019-2021

Πηγή: https://ec.europa.eu/eurostat/cache/recoverydashboard/?indicator=DB2_1&countries=EU, ανακτήθηκε 9/9/2021

2.5 Η ΠΟΡΕΙΑ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΧΡΕΟΥΣ ΣΤΙΣ ΧΩΡΕΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΖΩΝΗΣ

Στην Ευρωπαϊκή Ένωση ο λόγος του δημόσιου χρέους προς ΑΕΠ μειώθηκε από 84,9 % στο τέλος του 2015 σε 83,5 % στο τέλος του 2016, ενώ στην Ευρωζώνη μειώθηκε από 90,3 % σε 89,2 %. Συνολικά, 16 κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης ανέφεραν λόγο χρέους υψηλότερο από το 60 % του ΑΕΠ στο τέλος του 2016: οι υψηλότεροι λόγοι χρέους προς ΑΕΠ σημειώθηκαν στην Ελλάδα (179,0 %), στην Ιταλία (132,6 %), στην Πορτογαλία (130,4 %), στην Κύπρο (107,8 %) και στο Βέλγιο (105,8 %). Οι χαμηλότεροι λόγοι δημόσιου χρέους προς ΑΕΠ σημειώθηκαν στην Εσθονία (9,5 %), στο Λουξεμβούργο (20,0 %) και στη Βουλγαρία (29,5 %).

Στο τέλος του 2016 οι λόγοι δημόσιου χρέους προς ΑΕΠ αυξήθηκαν για εννέα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης σε σύγκριση με το τέλος του 2015, ενώ ο λόγος αυτός μειώθηκε για 19 κράτη μέλη, ιδίως για τη Σλοβενία (-3,5 ποσοστιαίες μονάδες του ΑΕΠ), την Ιρλανδία (-3,3 ποσοστιαίες μονάδες του ΑΕΠ) και την Τσεχική Δημοκρατία (-3,1 ποσοστιαίες μονάδες του ΑΕΠ). Οι υψηλότερες αυξήσεις των λόγων χρέους προς ΑΕΠ από το τέλος του 2015 έως το τέλος του 2016 παρατηρήθηκαν στη Λετονία (3,6 ποσοστιαίες μονάδες), στη Βουλγαρία (3,5 ποσοστιαίες μονάδες) και στην Πολωνία (3,3 ποσοστιαίες μονάδες). Διαγραμματικά έχουμε:

(*) Data extracted on 24.04.2017.
Source: Eurostat (online data code: tsdde410)

Διάγραμμα 28: Χρέος γενικής κυβέρνησης, 2015 και 2016

Πηγή: Eurostat

Η Ελλάδα σε ευρωπαϊκό επίπεδο

Σε ευρωπαϊκό επίπεδο, το 2020 η Ελλάδα κατέχει τη δεύτερη θέση ως προς το ύψος του ελλείμματος και την πρώτη σε επίπεδο χρέους. Σύμφωνα με τα στοιχεία της Eurostat, το 2020 το έλλειμμα διαμορφώθηκε στο 10,1% του ΑΕΠ με το υψηλότερο να καταγράφεται στην Ισπανία που ήταν 11% του ΑΕΠ.

Δεκατρείς χώρες είδαν το 2020 το χρέος τους να ξεπερνά το 60% του ΑΕΠ, με την Ελλάδα να καταλαμβάνει την πρώτη θέση με ποσοστό 206,3% του ΑΕΠ. Ακολουθούν η Ιταλία με χρέος 155,6% του ΑΕΠ, η Πορτογαλία με 135% του ΑΕΠ και η Ισπανία με ποσοστό χρέους πέρυσι στο 120% του ΑΕΠ.

Σε σχέση με τα στοιχεία που κοινοποιήθηκαν τον περασμένο Απρίλιο, το χρέος εμφανίζεται τον Οκτώβριο αυξημένο κατά 0,7 μονάδες (ήταν 205,6% του ΑΕΠ) και το έλλειμμα είναι αυξημένο κατά 0,4 μονάδες (ήταν 9,7% του ΑΕΠ).

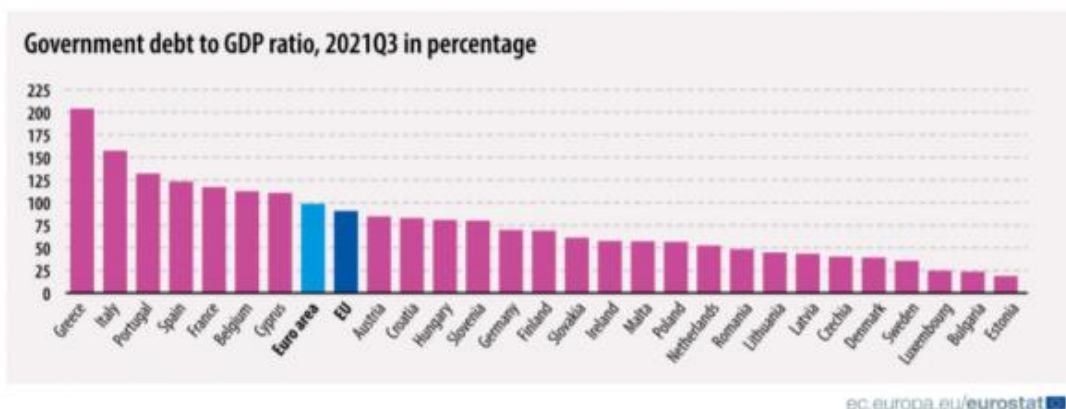
Σύμφωνα, επίσης, με τις αναθεωρήσεις που έγιναν από την ΕΛΣΤΑΤ τα προηγούμενα έτη, το χρέος της Γενικής Κυβέρνησης ανήλθε σε 179,5% του ΑΕΠ το 2017, σε 186,4% του ΑΕΠ το 2018 και σε 180,7% του ΑΕΠ το 2019. Ενώ υπήρξε πλεόνασμα (αντί ελλείμματος) ύψους 0,6% του ΑΕΠ το 2017, ύψους 0,9% του ΑΕΠ το 2018 και ύψους 1,1% του ΑΕΠ το 2019. Οι αναθεωρήσεις στο αποτέλεσμα των ετών 2017- 2020 οφείλονται κυρίως σε επικαιροποιημένα στοιχεία, σε μεθοδολογικές αλλαγές στην ταξινόμηση κάποιων ειδικών συναλλαγών και στην αναθεώρηση του ΑΕΠ. Η μεταβολή του χρέους ως ποσοστό του ΑΕΠ οφείλεται αποκλειστικά στην αναθεώρηση του ΑΕΠ.

Το ΑΕΠ ανήλθε το 2020 σε 165,326 δισ. ευρώ από 183,250 δισ. ευρώ το 2019. Τα έσοδα της Γενικής Κυβέρνησης ανήλθαν επίσης το 2020 σε 82,197 δισ. ευρώ (49,72% του ΑΕΠ) από 89,823 δισ. ευρώ (49,02% του ΑΕΠ) το 2019. Ενώ οι δαπάνες της Γενικής Κυβέρνησης διαμορφώθηκαν το 2020 σε 98,871 δισ. ευρώ (59,8% του ΑΕΠ) από 87,758 δισ. ευρώ (47,89% του ΑΕΠ) το 2019, λόγω και των μέτρων στήριξης για την πανδημία.

Παράλληλα, το 2019 η υποστήριξη των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων είχε θετική επίπτωση στο ισοζύγιο της Γενικής Κυβέρνησης. Αυτό οφείλεται στο ότι οι δεδουλευμένες αμοιβές που προκύπτουν από τις εγγυήσεις του διατραπεζικού δανεισμού και του συστήματος ομολογιακών δανείων, καθώς και τα έσοδα από τις προνομιούχες μετοχές των τραπεζών, ήταν υψηλότερα από τις δεδουλευμένες δαπάνες. Αντιθέτως, στα έτη 2017, 2018 και 2020 η δαπάνη της υποστήριξης ήταν μεγαλύτερη από τα σχετικά έσοδα.

Η Ελλάδα είχε με διαφορά το υψηλότερο δημόσιο χρέος στην Ευρωπαϊκή Ένωση και στο τρίτο τρίμηνο του 2021, το οποίο διαμορφώθηκε στο 200,7% του ΑΕΠ έναντι 207,3% στο δεύτερο τρίμηνο και 200% στο τρίτο τρίμηνο του 2020. Στο σύνολο της Ευρωζώνης, το χρέος υποχώρησε στο 97,7% του ΑΕΠ από 98,3% στο δεύτερο τρίμηνο, ενώ ήταν αυξημένο σε σχέση με το 96,6% στο τρίτο τρίμηνο του 2020.

Το μεγαλύτερο χρέος, μετά την Ελλάδα, είχαν η Ιταλία (155,3% του ΑΕΠ), η Πορτογαλία (130,5%), η Ισπανία (121,8%) και η Γαλλία (116%), ενώ πάνω από 100% χρέος είχαν και το Βέλγιο και η Κύπρος. Διαγραμματικά έχουμε:

Διάγραμμα 29: Δημόσιο χρέος για τις χώρες της Ευρωζώνης

Πηγή: Eurostat

Σύμφωνα με στοιχεία που ανακοίνωσε η Eurostat, η μείωση του ελληνικού χρέους ως ποσοστό στο ΑΕΠ σε σχέση με το δεύτερο τρίμηνο οφείλεται αποκλειστικά στον υψηλό ρυθμό ανάκαμψης της ελληνικής οικονομίας καθώς σε απόλυτα νούμερα το χρέος συνέχισε να αυξάνεται.

Συγκεκριμένα, αυξήθηκε στα 357,3 δισ. ευρώ έναντι 354 δισ. ευρώ στο δεύτερο τρίμηνο (μεταβολή 3,3 δισ. ευρώ) και 337,7 δισ. ευρώ στο τρίτο τρίμηνο του 2020 (μεταβολή 19,6 δισ. ευρώ).

Αντίστοιχα, όμως, και στην Ευρωζώνη η μείωση του χρέους οφείλεται μόνο στην αύξηση του ΑΕΠ, ενώ σε απόλυτα νούμερα αυξήθηκε περαιτέρω λόγω των μέτρων στήριξης της οικονομίας από την πανδημία.

Η μείωση του χρέους ως ποσοστό του ΑΕΠ στην Ελλάδα ήταν η μεγαλύτερη στην Ευρωπαϊκή Ένωση (6,6 ποσοστιαίες μονάδες), ενώ τη δεύτερη μεγαλύτερη μείωση είχαν η Πορτογαλία (4,9 ποσοστιαίες μονάδες) και η Κροατία (3,7 ποσοστιαίες μονάδες). Παρακάτω παρατίθενται, σύμφωνα με τα στατιστικά στοιχεία της Eurostat, το δημόσιο χρέος ως ποσοστό του ονομαστικού ΑΕΠ για το έτος 2020 για τις περισσότερες χώρες της Ευρωζώνης.

Κράτος	Δημόσιο χρέος ως ποσοστό του ονομαστικού ΑΕΠ κατά το 2020 (ΟΟΣΑ)
Ελλάδα	236,9%
Ιταλία	183,9%
Πορτογαλία	157,1%
Ισπανία	146,8%
Γαλλία	145,8%
Βέλγιο	142,4%
Αυστρία	107,3%
Ολλανδία	69,8%
Ιρλανδία	68,7%
Γερμανία	67,8%
Σουηδία	62,9%
Ελβετία	43,8%
Λουξεμβούργο	32,6%
Εσθονία	24,8%

2.6 ΤΟ ΔΗΜΟΣΙΟ ΧΡΕΟΣ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΖΩΝΗ ΜΕΤΑ ΤΟ ΞΕΣΠΑΣΜΑ ΤΗΣ ΠΑΝΔΗΜΙΑΣ ΤΟΥ COVID-19

Η εκδήλωση της πανδημίας με αρνητικές αλλά ασύμμετρες επιπτώσεις στο σύνολο των χωρών του πλανήτη έχει προκαλέσει την αναστολή του μεγαλύτερου μέρους των οικονομικών δραστηριοτήτων για εκτεταμένο χρονικό διάστημα.

Δύο χρόνια μετά το ξέσπασμα του Covid-19 οι περισσότερες οικονομίες συνεχίζουν να βρίσκονται σε καθεστώς λήψης λιγότερο ή περισσότερο αυστηρών

περιοριστικών μέτρων, καθώς αυτά θεωρούνται ως το βασικό εργαλείο πρόληψης και περιορισμού της διασποράς του επιβλαβούς και θανατηφόρου ιού στην παγκόσμια κοινότητα.

Συνέπεια της αναγκαστικής διακοπής της δραστηριότητας των περισσότερων κλάδων της οικονομίας τις περιόδους των lockdowns, του περιορισμού των μετακινήσεων και μπροστά στον κίνδυνο μιας βαθιάς ύφεσης οι κυβερνήσεις προχώρησαν στην παροχή σημαντικής βοήθειας προς τις επιχειρήσεις και τους εργαζόμενους.

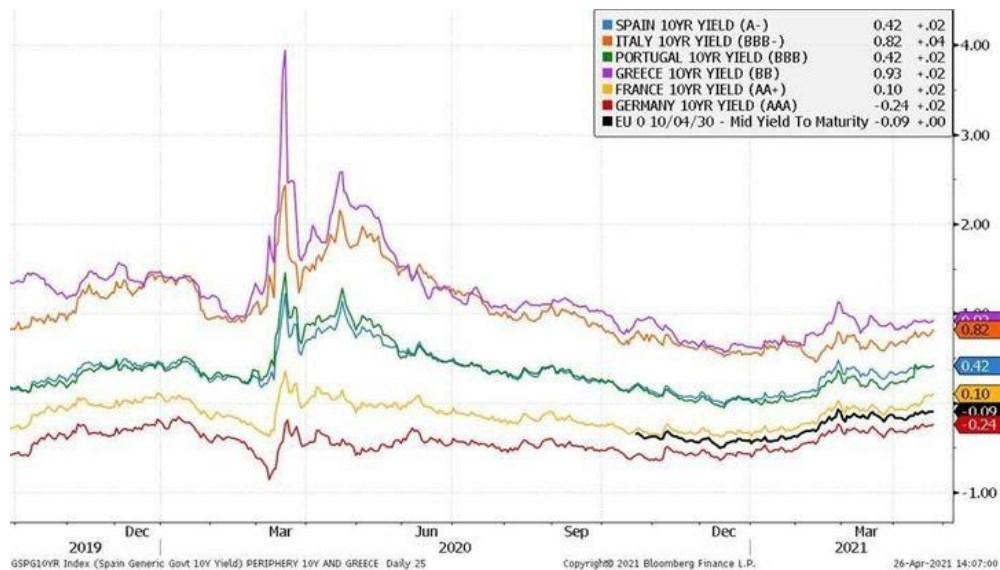
Χώρες όπως οι ΗΠΑ, η Κίνα και η Αυστραλία προσέφεραν εκατοντάδες δισεκατομμύρια στήριξης προς τις οικονομίες τους στην προσπάθεια αποφυγής εκδήλωσης μιας κοινωνικής και οικονομικής κρίσης.

Σε ανάλογο ρυθμό κινήθηκαν και οι ευρωπαϊκές κυβερνήσεις, ιδιαίτερα εκείνες που είτε χτυπήθηκαν βαρύτερα από την πανδημία όπως η Ιταλία και η Ισπανία είτε διέθεταν μεγαλύτερο δημοσιονομικό χώρο, όπως για παράδειγμα η Γερμανία. Ιστορική χαρακτηρίζεται η μεταστροφή της Ευρώπης προς την κατεύθυνση εύρεσης κοινών λύσεων, με αποκορύφωμα τη λήψη αποφάσεων που θεωρούνταν αδιανόητες πριν από λίγα χρόνια, με σημαντικότερη όλων τον κοινό δανεισμό από τις κεφαλαιαγορές μέσω της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και τον συντονισμό νομισματικής και δημοσιονομικής πολιτικής.

Οι πρώτες ενέργειες έγιναν από την ΕΚΤ που προχώρησε σε ένα τεράστιο πρόγραμμα αγοράς κρατικών χρεογράφων, χωρίς εξαιρέσεις και ανεξαρτήτως της επενδυτικής βαθμίδας των μελών της, και την ελαστικοποίηση των όρων χρηματοδότησης προς τα πιστωτικά ιδρύματα προκειμένου να εξασφαλισθεί η απρόσκοπτη ροή ρευστότητας προς τις οικονομίες.

Στο δημοσιονομικό-μακροοικονομικό σκέλος η αναστολή του Συμφώνου Σταθερότητας για τη διετία 2020-21 και η διαφαινόμενη παροχή ευελιξίας για το 2022, η χαλάρωση των κανόνων κρατικής ενίσχυσης και κυρίως η συμφωνία για τη δημιουργία του Ταμείου Ανάκαμψης ύψους 750 δισ. ευρώ, με την Commission να αναλαμβάνει τον ρόλο του εκδότη κοινού χρέους για τις χώρες-μέλη, αδιαμφισβήτητα συνέβαλαν σημαντικά στην ενίσχυση των διαθέσιμων μέσων και του περιορισμού των «πληγών» της πανδημικής κρίσης.

Ακολουθεί πίνακας ο οποίος απεικονίζει τα βασικά στοιχεία για το δημόσιο χρέος των χωρών που ενδεχομένως να αντιμετωπίσουν τις μεγαλύτερες προκλήσεις στην υγειονομική κρίση και πιο συγκεκριμένα της Ελλάδας, της Ιταλίας, της Ισπανίας και της Πορτογαλίας.

Διάγραμμα 30: Τα αποτελέσματα της υγειονομικής κρίσης στο δημόσιο χρέος

Αδιαμφισβήτητα το ζήτημα του χρέους είναι σημαντικό και καθοριστικό για το μέλλον μιας χώρας, όπως αποδείχθηκε τα προηγούμενα χρόνια. Ωστόσο τα διδάγματα του παρελθόντος μας δείχνουν ότι χωρίς την εύρεση της κατάλληλης ισορροπίας ανάμεσα σε ανάπτυξη-επενδύσεις-απασχόληση-μείωση χρέους και ελλειμμάτων, η οικονομική πολιτική είναι καταδικασμένη σε αποτυχία.

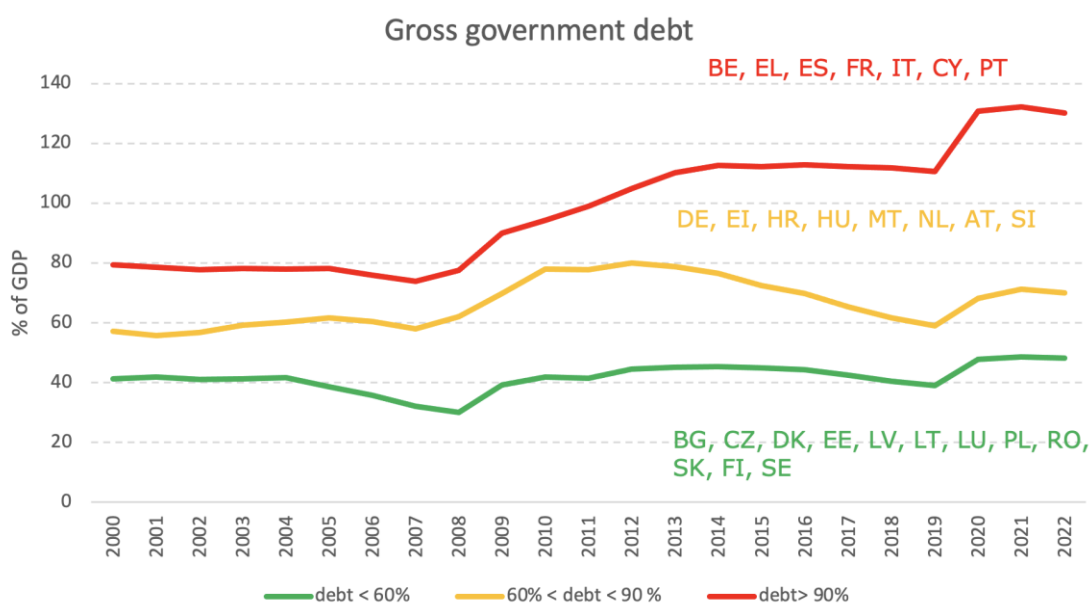
Η εμπειρία από τη διαχείριση της τρέχουσας κρίσης σε συνδυασμό με τα αρνητικά συμπεράσματα από την αναποτελεσματικότητα σε πολλαπλά επίπεδα των πολιτικών της λιτότητας της δεκαετίας του 2010, μας οδηγεί στο συμπέρασμα ότι είναι απαραίτητη η μεταρρύθμιση του Συμφώνου Σταθερότητας και η ενσωμάτωση σε αυτό νέων ιδεών.

Ένα από τα θεμελιώδη τρίτα σημεία της ευρωπαϊκής οικονομίας είναι τα υψηλότερα επίπεδα δημόσιου χρέους, τα οποία μειώνουν το περιθώριο ανταπόκρισης στις μελλοντικές οικονομικές προκλήσεις, καθορίζονται τα οικονομικά των κυβερνήσεων ευάλωτα σε διαταραχές επιτοκίων και υπονομεύουν την ικανότητα του ΕΚΤ να ανταποκρίνεται στον αυξανόμενο πληθωρισμό. Ο χειρισμός μιας κρίσης απαιτεί συχνά σημαντικά αποθέματα ασφαλείας. Για παράδειγμα, οι μισές από τις κρίσεις του χρηματοπιστωτικού τομέα στις χώρες του ΟΟΣΑ προκάλεσαν αυξήσεις στους δείκτες δημόσιου χρέους προς την ΑΕΠ («αναλογίες χρέους») τουλάχιστον 20 ποσοστιαίες μονάδες της ΑΕΠ (Ευρωπαϊκή Επιτροπή 2021). Επειδή οι μελλοντικές οικονομικές προβλέψεις είναι τόσο αβέβαιες, είναι σημαντικό να διατηρηθεί ένα αρκετά μεγάλο απόθεμα ασφαλείας.

Ενώ το μέσο χρέος είναι υψηλό, κατά μέσο όρο, 100% της ΑΕΠ το 2021 στη ζώνη του ευρώ, το περιθώριο είναι εξίσου σημαντικό, καθώς οι ευπάθειες οδηγούνται δυσανάλογα από τα άκρα. Στη σχετική ευνοϊκή περίοδο μεταξύ της κρίσης χρέους της ζώνης του ευρώ και της κρίσης του COVID-19, οι δείκτες χρέους των πιο υπερχρεωμένων χωρών ελάχιστα μειώθηκαν. Αυτές ήταν ακριβώς οι χώρες

που σημείωσαν τη μεγαλύτερη αύξηση των αναλογιών κατά τη διάρκεια της κρίσης του COVID-19, κατά περίπου 20 ποσοστιαίες μονάδες κατά μέσο όρο, σε σύγκριση με τις μέσες αυξήσεις περίπου 13–11 ποσοστιαίων μονάδων για τις χώρες μεσαίου και χαμηλού. χρέους. Η αυξανόμενη απόκλιση στους δείκτες χρέους ήταν το καθαρό αποτέλεσμα των αυτόματων σταθεροποιητών, ιδίως χαμηλότερο φορολογικό εισόδημα, της αρνητικής ανάπτυξης, επίδραση παρονομαστή και των διακριτικών μέτρων για τον μετριασμό των επιπτώσεων της κρίσης.

Ως εκ τούτου, μια αξιόπιστη στρατηγική για τη μείωση των υψηλότερων δεικτών χρέους είναι ζωτικής σημασίας για τη λειτουργία της οικονομίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης συμβάλλοντας στη μείωση των αποκλίσεων μεταξύ των κρατών μελών. Εξάλλου, οι διαφορές στους δείκτες χρέους έχουν διαφορές στον εθνικό δημοσιονομικό χώρο που είναι διαθέσιμος για τη σταθεροποίηση των οικονομιών μετά από ένα σοκ και τη χρηματοδότηση δαπανών που προέρχονται από την ανάπτυξη.

Διάγραμμα 31:Εξέλιξη του δημοσίου χρέους για τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τα έτη 2011-2019

Πηγή: Ευρωπαϊκό Δημοσιονομικό Συμβούλιο.

Το Σύμφωνο Σταθερότητας και Ανάπτυξης (ΣΣΑ) απαιτεί από τις χώρες να περιορίσουν το χρέος τους στο 60% της ΑΕΠ. Εάν το χρέος υπερβεί το επίπεδο του 60%, ο «κανόνας μείωσης του χρέους» απαιτείται από τη χώρα να μειώσει τη διαφορά με το επίπεδο του 60% κατά 1/20 ετησίως. Ωστόσο, η συμμόρφωση με αυτές τις σχετικές είναι ανεπαρκής.

Φαίνεται καλύτερο να αντικατασταθεί ο κανόνας του 1/20, ο οποίος για πολλές χώρες θα αποτελούσε μια μη ρεαλιστική απαίτηση μόλις ολοκληρωθεί η ανάκαμψη της ανάπτυξης από την πανδημία. Η αλλαγή του κανόνα θα απαιτήσει ομόφωνη αλλαγή στο παράγωγο δίκαιο, με ένα σύνολο συμφωνιών μεταξύ των χωρών στις οποίες δεσμεύονται για τον κατάλληλο βαθμό μείωσης του χρέους μεσοπρόθεσμα. Μέρος της συμφωνίας που αφορά την παρακολούθηση της μείωσης του χρέους και τις συσκευές δέσμευσης που θα αναπτυχθούν.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η κρίση του δημοσίου χρέους στην ευρωζώνη έχει προκαλέσει σοβαρές επιπτώσεις στους μηχανισμούς της αλλά και στην Ευρωπαϊκή Ένωση, καθώς τα επίπεδα χρέους σε κάθε χώρα είναι διαφορετικά. Η τρέχουσα κρίση χρέους ανέδειξε αρκετές αδυναμίες στον σχεδιασμό της ευρωζώνης, θέτοντας σε κίνδυνο τη σταθερότητα της και επηρεάζοντας αρνητικά το ευρώ. Ως εκ τούτου, έγινε κατανοητό ότι απαιτείται μια μεταρρύθμιση των σημερινών μηχανισμών της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Οι σημαντικότερες συνέπειες του δημοσίου χρέους για κάθε χώρα είναι οι εξής:

- ✓ Υψηλή ανεργία και χαμηλά εισοδήματα
- ✓ Απώλεια εισοδήματος και πτώχευση τραπεζών
- ✓ Μετάδοση δημοσίου χρέους και σε άλλες χώρες
- ✓ Οικονομική ύφεση
- ✓ Αύξηση εσωτερικού και εξωτερικού χρέους
- ✓ Πώληση της περιουσίας της

Η κρίση στην ευρωζώνη επισημαίνει επίσης τις αδυναμίες του ευρωπαϊκού χρηματοπιστωτικού συστήματος, οι οποίες μπορούν να θεραπευτούν και να βελτιωθεί η περαιτέρω βιώσιμη οικονομία, ενώ παράλληλα έχει προκαλέσει σοβαρές αναταράξεις όχι μόνο μεταξύ των περιφερειακών χωρών αλλά και στον πυρήνα αυτής. Βάσει της έρευνας που διεξήχθη φαίνεται πως εκτός από τα ενδογενή διαρθρωτικά προβλήματα των χωρών, σημαντικό μέρος των προβλημάτων μπορεί να αποδοθεί στη λειτουργία της ίδιας της νομισματικής ένωσης.

Επιπρόσθετα το δημόσιο χρέος συνδέεται άρρηκτα με το Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν (ΑΕΠ). Τα επίπεδα χρέους σε πολλές ευρωπαϊκές χώρες έχουν διαμορφωθεί έτσι έχοντας καταστρεπτικές συνέπειες για το ΑΕΠ και την οικονομική ανάπτυξη γενικότερα. Οι περιφερειακές οικονομίες της νομισματικής ένωσης ήταν αυτές που αντιμετώπισαν τα μεγαλύτερα προβλήματα ως συνέπεια του συνδυασμού του ύψους του δημοσίου χρέους, των δημοσιονομικών ελλειμμάτων και των ελλειμμάτων στο ισοζύγιο των τρεχουσών συναλλαγών τους.

Για να αντιμετωπίσουν αυτά τα προβλήματα οι χώρες αλλά και για να βελτιώσουν τη δημοσιονομική τους κατάσταση και να αποφύγουν τη χρεοκοπία, αναγκάζονται να καταφύγουν σε εξωτερική βοήθεια από την Ευρωπαϊκή Ένωση, το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο και την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα.

Όσον αφορά τα επίπεδα ΑΕΠ των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης αυτά διαφέρουν από χώρα σε χώρα. Σε γενικές γραμμές, μεγάλες μεταβολές παρουσιάζουν τα τρία πρώτα τρίμηνα του 2020, πράγμα που οφείλεται στην πρόσφατη παγκόσμια υγειονομική κρίση.

Εν κατακλείδι, η τρέχουσα δημοσιονομική κατάσταση στις χώρες του ευρώ, καθώς και ο περιορισμός των δημοσιονομικών ελλειμμάτων αποτελούν συνέπειες των πολιτικών που έχουν ακολουθηθεί κατά τα τελευταία χρόνια.

BIBΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ελληνική:

- ✓ Αγαπητός Γ., (2012). Και όμως υπάρχει λύση για έξοδο από την κρίση, Άμεση ανάγκη τερματισμού της σκληρής λιτότητας, ForeignAffairs.
- ✓ Αλογοσκούφης Γ., (2013). Διεθνείς οικονομική και παγκόσμια οικονομία, Εκδόσεις Gutenberg.
- ✓ Βαβούρας, Σ. Ι. (1993). Δημόσιο Χρέος: Θεωρία και Ελληνική Εμπειρία, Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα.
- ✓ Γιαννέλης, Δ. (2012), Εισαγωγή στη Μακροοικονομική Θεωρία, 3η Έκδοση.
- ✓ Κώττη, Α. & Κώττης, Γ. (2001), Μακροοικονομική Θεωρία και Πολιτική, Εκδόσεις Παπαζήση

Ξένη:

- ✓ Blanchard, O. (2012), Μακροοικονομική, 5η Έκδοση, Εκδόσεις Επίκεντρο
- ✓ Cecchetti, S. G., Mohanty, M. S., & Zampolli, F. (2011). The real effects of debt. Bank of international settlements.
- ✓ D'Angelo, E. (2012). Greece & the Odious Debt Doctrine. Brook. L. Rev., 78, 1619.
- ✓ Dellas, H., & Tavlas, G. S. (2012). The road to Ithaca: the gold standard, the euro and the origins of the Greek sovereign debt crisis. Bank of Greece.
- ✓ Featherstone, K. (2011). The JCMS annual lecture: The Greek sovereign debt crisis and EMU: A failing state in a skewed regime. JCMS: Journal of Common Market Studies, 49(2), 193-217.
- ✓ Fotopoulos, T. (1992). Economic restructuring and the debt problem: the Greek case. International Review of Applied Economics, 6(1), 38-64.
- ✓ Frangos, C., Sotiropoulos, I., Orfanos, V., Toudas, K., & Gkika, E. (2012). The effects of the Greek economic crisis on eating habits and psychological attitudes of young people:
 - ✓ A sample survey among Greek university students. In Proceedings of the World
 - ✓ Congress of Engineering (Vol. 1).
- ✓ Howse, R. (2007). The concept of odious debt in public international law (No. 185). United Nations Conference on Trade and Development.
- ✓ Harari, D. (2015). Greek debt crisis: background and developments in 2015. Briefing Paper, House of Commons Library, (7114).
- ✓ Hyppolite, P. A. (2016). Towards a theory on the causes of the Greek depression: An investigation of national balance sheet data (1997-2014).

- ✓ Karagiannis, N., &Kondeas, A. G. (2012). The Greek financial crisis and a developmental path to recovery: Lessons and options. *International Journal of Business and Social Science*, 3(13).
- ✓ Katsios, S. (2006). The shadow economy and corruption in Greece. *South-Eastern Europe Journal of Economics*, 1, 61-80.
- ✓ Kouretas, G. P., &Vlamiis, P. (2010). The Greek crisis: causes and implications. *Panaeconomicus*, 57(4), 391-404.
- ✓ Manolopoulos, J. (2011). Greece's' odious' debt: The looting of the Hellenic republic by the Euro, the political elite and the investment community. Anthem Press.
- ✓ Markou, A., &Karamitrou, M. (2014, May). Public Debt and Growth in Greece. An Empirical Approach. In *Proceedings of International Academic Conferences* (No. 0100960). International Institute of Social and Economic Sciences.
- ✓ Matsaganis, M., &Flevotomou, M. (2010). Distributional implications of tax evasion in Greece. The Hellenic Observatory, LSE.
- ✓ Niakas, D. (2013). Greek economic crisis and health care reforms: correcting the wrong prescription. *International Journal of Health Services*, 43(4), 597-602.
- ✓ Nikiforos, M., Papadimitriou, D. B., &Zeza, G. (2015). The Greek Public Debt Problem. Levy Economics Institute at Bard College. http://www.levyinstitute.org/pubs/pn_15_2.pdf [accessed 24 March 2016].
- ✓ Nelson, R. M., Belkin, P., & Mix, D. E. (2011). Greece's debt crisis: overview, policy responses and implications. *Journal of Current Issues in Finance, Business and Economics*, 4(4), 371.
- ✓ Rady, D. A. M. (2012). Greece Debt Crisis: Causes, Implications and Policy Options. *Academy of Accounting and Financial Studies Journal*, 16, 87.
- ✓ Rocholl*, J., and A. Stahmer (2016). Where did the Greek bailout money go? ESMT White Paper No. WP-16-02.
- ✓ Provopoulos, G. A. (2014). The Greek economy and banking system: recent developments and the way forward. *Journal of Macroeconomics*, 39, 240-249.
- ✓ Scarpetta, S., &Tressel, T. (2002). Productivity and convergence in a panel of OECD industries: Do regulations and institutions matter?. OECD Economics Working Paper.
- ✓ Tsakalotos, E. (1998). The political economy of social democratic economic policies: the PASOK experiment in Greece. *Oxford Review of Economic Policy*, 14(1), 114-138.

Ηλεκτρονικές Πηγές:

- ✓ <https://www.naftemporiki.gr/finance/story/1700014/austria-sto-66-i-surriknosi-tou-aep-to-2020> , ανακτήθηκε 20/8/2021
- ✓ https://ec.europa.eu/eurostat/cache/recoverydashboard/?indicator=DB2_1&countries=EU , ανακτήθηκε 9/9/2021
- ✓ <https://www.capital.gr/diethni/3542099/germania-beltiomeni-i-problepsitis-kubernisis-gia-tin-auxisi-tou-aep-to-2021> , ανακτήθηκε 2/9/2021
- ✓ <https://www.capital.gr/diethni/3443834/dania-elleimma-sto-6-5-tou-aep-to-2020-to-aisiodoxo-senario> , ανακτήθηκε 2/9/2021
- ✓ <https://www.bankingnews.gr/index.php?id=414210> , ανακτήθηκε 2/9/2021
- ✓ <https://m.naftemporiki.gr/story/1688117/italia-meiothike-88-to-aep-to-2020-logo-pandimias> , ανακτήθηκε 2/9/2021
- ✓ <https://www.tornosnews.gr/tornos/kosmos/45988-ollandia-h-megalyterh-meiosh-toy-aep-apo-th-dekaetia-toy-1930.html> , ανακτήθηκε 2/9/2021
- ✓ <https://inbusinessnews.reporter.com.cy/business/economics/article/281229/anakampsi-3-8-ga-to-aep-tis-kyproy-to-2021> , ανακτήθηκε 2/9/2021
- ✓ <https://www.greekpolish.org/%CE%BF%CE%B9%CE%BA%CE%BF%CE%BD%CE%BF%CE%BC%CE%AF%CE%B1-%CF%80%CE%BF%CE%BB%CF%89%CE%BD%CE%AF%CE%B1> , ανακτήθηκε 3/9/2021
- ✓ <https://www.liberal.gr/economy/portogalia-meiosi-141-tou-aep-i-megaluteri-sta-chronika/315739> , ανακτήθηκε 3/9/2021
- ✓ <https://www.naftemporiki.gr/finance/story/1625956/souidia-ptosi-rekorano-tou-8-tou-aep> , ανακτήθηκε 4/9/2021
- ✓ <https://www.protothema.gr/politics/article/723254/100-hronia-finlandia-apo-ti-ftoheia-stin-euimeria/> , ανακτήθηκε 3/9/2021